

Marius Nuy

Dagboek 2010

Dit dagboek bevat de teksten die Marius Nuy vanaf 25 oktober 2006 dagelijks publiceerde op zijn blog *Whisperings of the soul*. Op deze plaats zijn zijn teksten integraal als pdf te downloaden. De reacties van lezers heb ik niet aan deze teksten toegevoegd. In dit deel de jaargang 2010.

Enno Nuy oktober 2016

2 januari 2010

De versobering van het eiland

La vie du poète

Even dacht ik vanmorgen dat het maandag was, maar wanneer je helemaal vrij bent van verplichtingen gaat het met dat tijdsbesef wel vaker mis. Het hindert niet en het is trouwens in een mum van tijd weer hersteld. De daken zijn met vorst geslagen, de lucht is wit, mogelijk vol van sneeuw.

Met schone gedachten en een helder hart kijk ik over de velden van het nieuwe jaar, het jaar waarin nog even de regie in handen ligt van de omstandigheden en niet in die van mijzelf, maar over veertien dagen is dat definitief anders. Alles dat schetsmatig als een soort van maquette in m'n hoofd zit, zal met hulp van vrienden heel planmatig worden gewijzigd want geen enkele metamorfose maakt kans van slagen als we slechts impulsief te werk gaan. Kleur, beelden, boeken, verlichting, schikking van ander meubilair zullen zowel het eiland als het woonhuis een ander, persoonlijker aanzien geven. (Geen idee voor hoelang want het huis blijft gewoon te koop, maar wachten op een koper is volkomen onzinnig en als die komt, moet het er aangenaam uitzien, naar Maarten van 't Hart, 'een huis in lokkend postuur'.)

Op zekere morgen eind deze maand zal ik met dezelfde zintuigen hier alles anders waarnemen. De euforie zal kortstondig zijn, maar 't genoeglijke wonen zo lang als het duurt. De akkers die ik moet bewerken, zullen dezelfde zijn, maar wat ik zaaien zal, dat ligt in de lijn van het vernieuwde genoeg.

4 januari 2010

De koningin van toewijding

Rafels van tranen, een schamel woord

Als dichter van lichaam en ziel
ken ik weinig woorden meer wanneer
een mens terugkeert in de aarde.

Na jarenlang met pijn en liefde,
schreiend van onmacht en tederheid,
opschorten van eigen leven

is haar levensvriend gegaan.
Daarvóór waren er al jaren van zorg
voor haar moeder, maar Wim

stapte direct daarna in haar voetstappen,
en zo ontstond een uiteengerekte tijd
van vaak schrijnend schrale zorg

in afwezig en wakker besef,
in onberekenbaar gedrag en koestering
in de warmste mantel, een die wel vermoeid
raakte maar aan volharding niet sleet.

Noem mij wel de dichter van lichaam en ziel,
het is toch maar 'n gestameld woord van mededogen -
er zijn pijnen weggenomen, maar er zullen er ook
toenemen nu hij gehemeld is en zij huiswaarts gaat.

[© MN, 'Hoe kan een woord nog troosten'. IM Wim 31 december 2009, voor Thea.

Afbeelding: "Melody of the soul" by Anna Pagnacco.]

7 januari 2010

Elk schilderij vertelt zijn eigen verhaal, dat is juist de schoonheid ervan (43)

Misschien is dat wel in het bijzonder het geval bij het werk van deze Chileense schilder, Gustavo Poblete Catalán (1915 – 2005), en je even de zintuigen opent voor bijgaand vermelde slideshow met korte veelzeggende meditatie van Charles Chaplin, vertaald door Freddy Storm

- www.slideshare.net/.../arte-de-gustavo-poblete-presentation

Het is indrukwekkend zoals deze schilder, maar bijvoorbeeld ook Iman Maleki en Sharad Malek Fazeli, het penseel in handen hebben (gehad) en in kleur en licht de werkelijkheid verbeelden, precies zoals wordt gezegd, 'alsof het foto's zijn'. Er is veel knappe en ontroerende fotografie, maar dit is de verwonderende schepping van de realiteit.

Het moet me van het hart, maar zeg er maar niets over, dat het me spijt niet verder te komen dan mijn eigen weblog en ook e-mails nauwelijks kan beantwoorden. Het is waarschijnlijk 'de chaos van het nu' die hier de hand in heeft en waar ik, een vloek blijft binnensmonds, met al mijn zestig jaren niet goed genoeg mee weet om te gaan. De pijn is even vurig als mijn liefde voor het leven maar de vreugde daarvan Ik houd de vlag van de hoop stevig in de hand, dat is eigenlijk het enige dat ik kan.

[© MN, 'Het leven'. Een collage van schilderijen van Gustavo Poblete.]

8 januari 2010

Naar het land van herkomst

10 januari 2010

**Een leger van windgeraas
De windgeworden dichter**

De wind waait over de daken
en niet omdat de takken bewegen, de sneeuw
stuift alsof uit de hand van een zaaier, mijn ziel

lijkt een kruitvat maar niet op mezelf gemunt,
noteer het, 9 januari, de wind is op jacht, maar ik wil
jarig worden, of is mijn toekomst al geschoten?

Aber du, du alte Dichter von Seele, du weißt doch,
immer in der Tiefe gibt es ein Licht!

[© MN, in 'Deep inside, this is all I can'. Tot 20 januari heb ik elders een 'niche'.
Afbeelding: "Desolation" by Adrea Lorenzetti.]

14 januari 2010

De zwoegernij van de dag

Te middernacht. Alsof een moord mijn lippen zweeg

Ik ken geen vrediger rust
dan de slaap want zodra mij de dag aanbreekt
wellen de tranen in mijn hart.

A peaceful day, one day, why not,
a day without strangled pain. – I hate this word and won't
say it again, pain, athirst for powerless compassion.

Het is als na lange zwoegernij, stamelend
zonder redekunst over deze onwerkelijkheid, maar
ik snak naar zachte adem, hoorbaar in mijn rust.

[© MN, 'Zo bid ik ieder uur dat mijn droeve ziel zich verheugt'. Mijn bidden is niet het aanroepen van de Heer of gelijk een rozenkrans, maar meer denk ik het koesteren van de hoop dat het, waar ik gewoonlijk sterk in geloof, daadwerkelijk weer anders zal worden dan nu.

Afbeelding: "Somewhere down the road" by Angela Bacon Kidwell.]

16 januari 2010

Mobieltje 02:28 uur

Tegen elven naar bed. Weldra sliep ik als een os ... of als een roos (wat is beter? Is 'als een os' meer gepast voor een oude man, 'als een roos' voor een liefvallige deerne?). Als een blok in slaap gevallen ... maar de telefoon ging. Ik greep hem meteen, nu ja, bij derde ringtoon, van het tafeltje, vanaf dat ogenblik bleef het stil. Licht aan, bril op - ik inspecteerde het ding, maar er was niet gebeld, het laatste telefoontje was van de afgelopen middag, van Leo.

Ik had Walter in gedachten nog uitgelegd (want ik herinnerde mij zijn opmerking bij "De zwoegernij van de dag", 'is er dan niets dan somberheid?' – en tranen vloeiden in mijn ogen), dat ik de eerste ben die het graag anders zou ervaren en (dus) verwoorden, maar dat een door alles heen dringende p... geen sprankje zonneschijn toelaat. Er is niets dan somberheid terwijl er zo liefmoedig voor me wordt gezorgd – soms voel ik me echt een ondankbare hond, het is me verboden dat te zeggen.

Met veel moeite een postpakketje klaargemaakt, wat ansichtkaarten geschreven en – later, na de heerlijke zuurkool met verse worst en Almhof roomyoghurt toe - gekeken naar het onuitlegbaar van elkaar verschillend lot van Balkenende en Van Leers. Waar de een bij evident verschillende standpunten in 't zadel blijft, moet de ander in de schijn van belangenverstrengeling zijn biezen pakken (en krijgt dan ook nog een ovationeel applaus).

De p... leek op een moord die mijn lippen zweeg. Zo verstreek de dag, in niets dan somber licht van de wintervorst, in een verbeterde kleine lach om de telkens weer lekkere Lungo-koffie, vergezeld door Erik Satie.

Ik keek op de wekker: 02: 28. Wakker gebeld, ik kende mijn telefoon toch? – maar in de droom ben je van de schijn niet zeker, de droom heeft heel eigen verhalen, andere dan die je kent. Ik ben gaan plassen en volgens mij zo weer in slaap gevallen. (In de zes of zeven minuten van onverwachte onderbreking ken ik een ogenblik, een luttel moment, de gedachte dat alles normaal voelt, maar ook dat is een illusie.)

(Later hoorde ik dat M. rond middernacht de sonnetten uit 1938 van Bertus Aafjes had besteld en ook een roman van Ch. Huygens over het leven van Rembrandt, “er verschijnt ook een nieuw boek van Rudy Kousbroek, ‘Restjes’.” Korte essays over tal van onderwerpen. Ik had net gisteren het boek van Edith Ringalda gekocht, “Heer en Meester een liefdesverklaring” – aan Simon Vinkenoog. Een mooie gebonden uitgave; haar schrijfstijl is nogal extatisch, ontroerend ook.) Ze vertelt me nog over een prachtig gedicht van Elmar Kuipers, dat geen vogel kraait zonder gevoel, hij poetst eerst in z’n veren zijn snavel.

[© MN, in ‘Noorderlicht’; de Grote Narigheid van Chronische pijn is, dat het lichaam regeert. Onzichtbaar aan de macht.

Afbeelding: “Alone” by Arif Tanju Korkmaz.]

17 januari 2010

Veeg de wasem van al je ramen

Goed, haal de p... uit de klemmen
van angst, bijt je lippen niet stuk
op verandering –

goed, reinig je van alle ongemak,
schrob je blote lijf alsof 't veren zijn
en zie welke schoonheid tevoorschijn komt

want de p... is er toch, zei Elly, misschien
is 't de kunst het niet te vermeederen, -
goed, maar de vlag van de hoop houd ik bij me.

[© MN, 'Werk aan de winkel'. Photo by S. Amer, die (schoonheid) trof ik aan.]

20 januari 2010

Goodbye my darling

De liefde heeft mijn botten
niet gekraakt, al trilt mijn hart bij
haar gaan, ik sta stevig in de wereld.

Jaren van saamhorigheid, maar ook
van veel lelijkheid hebben het huis in
vlammen gezet, maar de geboren eenheid

heeft het gewonnen, niet de vijandschap, die
heeft ons de weg terug gewezen, en ieder,
in het harnas van het eigen lichaam

gaat de terugtocht en kiest een eigen weg.

Hoe broos is alles wat liefde heet, maar
laten we beiden dat pad maar gaan

want als ons verleden een hart had,
zullen we dat ook nu niet verliezen, geen triomf,
maar verpulverde verlorenheid? Neen.

Het is wel een nederlaag, zoals Hagar Peeters
schreef, maar we gaan nu een andere weg, al laat
het verleden ons niet los, dat bewaren we in ons lot.

[© MN, in 'Het eigen lot', schatplichtig aan Hagar Peeters, 'Loper van licht'. Voor Chrisje die nu, 20 januari 2010, verhuist. A poet's past. Dit gade te slaan Afbeelding: "Cradle" by Flying Ideas.]

25 januari 2010

Van het eiland naar het vaste land

In een mum van tijd, maar ook nu weer, de weelde van vriendschap

Een aantal oudere teksten en gedichten, zeker sinds de zomer vorig jaar, tonen (denk)beelden van onmacht, moedeloosheid en verlatenheid, van vermoeidheid, desillusies en uitzichtloosheid, gedrukt in sporen van twijfel en vastberadenheid en ook wel van stavast, van voorzichtige vooruitblikken op verandering, - eigenlijk voortdurend in het onveranderlijke passe-partout van het woord dat ik voortaan niet meer wil(de) spellen omdat het me zoveel weerzin wekt en ook anderen in zekere zin neerdrukt in herhaaldelijke, zij het liefdevolle kussens van compassie, vaak ook van machteloosheid. "Kom, is er dan niets dan somberheid?"

De laatste maanden waren het moeilijkst. Het eiland was al een tijdlang een soort verzameldoos aan het worden voor al waar feitelijk geen plek meer was, 'een magazijn voor een onbepaald later', waardoor elke ordening verdween, teloor ging. Maar nadat van wie mijn geliefde was - en dat in mijn hart ook is gebleven - het onverwachte antwoord kwam dat zij ging verhuizen, werd het karakter van een sfeerloze wachtkamer versterkt. Het eiland werd mijn ongedurigheid. Een tijd van spanning, chaos en overleven. Ik leverde strijd met talrijke vragen over mijn onzekere maar naderende andere tijd. Veel van praktische aard is te overzien en oplosbaar, maar feitelijk is dat ook een onbeduidend fragment van je bestaan. Dat ik binnenshuis als ware meer naar het vaste land zou gaan, dat stond vast.

Ik zou een bezield verband moeten creëren tussen mijzelf en mijn omgeving. Dat lijkt neer te komen op veel praktisch werk, zoals het sauzen van muren, het kiezen van meubilair en het schikken van beelden en boeken – het huis leek een geraamte met een kloppend hart, maar in feite beleef ik het als het een drukwerk van zeer persoonlijke aard. Dit is het stukje land waar ik woon, 'ik als herkenbare persoon'. Zielenwerk.

Werk ook dat voor een groot deel gedaan is door hardwerkende vrienden, onder wie mijn zoon en zijn lief. Het is niet provisorisch of 'zo maar' leefbaar gemaakt, maar vaardig, met ijver en liefde in de vlammen van de lach en voortreffelijk eten, en gelukkig kon ik nog iets meer dan regisseur zijn. De reis van het eiland naar het vaste land is in minder dan vijf dagen volbracht. De klok wijst naar zondag 24 januari, 20:30 uur.

[© MN, 'Een huis gebouwd op oude warmte'. Wel, het leven is nu aan mij, hier, op nummer 96, en hopelijk lijkt mijn p... op "het beeld van in de zachte wind op en neer wiegende brieven van Louise von Habsburg aan haar graaf Otto in een door speels zonlicht onderbroken groen" (in Oranienburg, voormalig Oost-Duitsland), zoals iemand mij onlangs schreef.]

28 januari 2010

Pijn ruïneert mijn akkerbouw

Soms is leven licht, soms met zwarte smart

Het vermaledijde woord 'pijn'
zal ik voortaan weer voluit spellen, 't doet denken
aan de tijd dat K genoeg moest zijn

om ieder de lippen opeen te houden,
maar die naargeestige vertroebeling ligt
achter ons, - mijn pijnen

kennen een ander lot, onzichtbaar kaalslag
plegend alvorens een kiem van nieuw leven
mij op andere, schone gedachten zet.

'Keeping up appearances' kan lachwekkend
zijn, maar mij is het een draak van vervalsing,
de huichelarij in de tijd van m'n kinderschoenen.

Is al het goede dan weer verdwenen? Nee,
het is de spanningstijd tussen 'être et avoir'
in de levensadem van één, - 'k houd de vlag in top.

[© MN, 'Het gevreesde geen taboe'. Hoop doet mij vasthouden aan discipline en zelfzorg, niet teveel te willen; als ik wakker word, is mijn lichaam rustig en normaal en is 't zo verleidelijk te blijven liggen. Richt ik mij op, wenkt de engel Israfil, een goed idee te gaan leven. Afbeelding: "Come back" (the balance) by Marius Grozea.]

31 januari 2010

't Zandmannetje

Hoe absurd is 't niet te leven in alleen maar pijn

Tijdens het zandlopersuurtje
loop ik gewoonlijk de dag nog eens door,

soms vind ik gedachten
die ik niet eens gedaan heb, terwijl
gedachten toch het begin zijn van mijn daden.

Ik richt me op en kijk even naar Israfil.
“Wat als ál je gedachten tot daden zouden leiden?”

[© MN, 'Pensées de l'homme'. ('t Zandlopersuurtje is de onbepaalde tijd tussen eindelijk behaaglijk in je hoofdkussen liggen en in slaap vallen, 'een heerlijke tijd voor mijmeringen en fantasie'.) Ik dacht nog wel, weet iemand waarvoor het er is? Ik niet. Zou ik naar een ander lichaam kunnen verhuizen? Ik moet toch ergens heen! Denk ook aan het absurdisme van Camus. Ja, ik houd van mijn leven, ook nu, maar waarom kocht ik toch een plumeau van struisvogelveren? Op Classic-fm hoor ik steeds: “Na een hersenbloeding ben je een ander mens geworden, ook al besef je dat niet. Vraag een gratis folder aan.”

Afbeelding: Ongetiteld; “In welke gedaante verscheen ik?” by Mireille Hulpiau.]

2 februari 2010

Op de tast naar wie ik ben

Plots wilde ik weer terug naar mijn oorspronkelijke sjabloon, weg van dat witte land en ook niet terug naar de vuurtoren die over mijn eiland waakt, 'back home', zoals het in 2006 begon en ook lange tijd zo bleef. Ook meer tijd nemen voor de belletrie want bladeren op internet is tijdrovend, ook vaak inspirerend maar er blijft minder energie over voor het lezen, nog minder dan een klikje van het vorige avondmaal.

Zal eens vijf boeken noemen: Edith Ringalda over haar Grote Liefde - onmogelijk natuurlijk met een gewone, 'kleine' man, dat moet wel een Wereldburger zijn, ja, dat was Simon ook. Dan het debuut van Menno Lievers ("De val van Hippocrates"), waarin de dertienjarige Liefco zijn broer naast zich in de afgrond ziet storten en zich mentaal in de afgrond meegesleurd voelt. Is hij een schuldig mens? Zal hij als aankomend arts door zijn moeder vergeven worden? Maar waarom raadt zijn vriendin hem aan af te zien van de geneeskunde?

Atiq Rahimi, een Afghaan die 22 jaar later in Parijs woont, zal me doen luisteren naar een gebroken vrouw in zijn "Steen van geduld". Ze waakt over haar man, in coma teruggebracht van een oorlogsmiszie. In die kleine kamer prevelt ze niet louter alle haar ingewortelde gebeden, maar laat ze zich ook gaan in haar woede over de talloze vernederingen en verliest ze zichzelf in een lange monoloog over haar pijn, haar ongeluk, haar grootste geheimen en geeft zo een gezicht aan het lot van miljoenen landgenotes.

Hier ligt een roman van Patricia de Martelaere, "Het onverwachte antwoord" over de identiteit van Godfried, één man, veel vrouwen die van hem houden. Ik vermoed een eindeloos aftasten om binnenin te raken.

"Onverklaarbaar bewoond" van Bert Keizer over het wonderlijke domein van de hersenen. Hij volgt een aantal hersenchirurgen - 'het mes reikt tot in de ziel' - en hun patiënten van zeer nabij. Vol dialogen en pakkende observaties, zoals we Keizer al volop kennen. Hij bewondert zijn collega's om hun durf en vaardigheid, maar deinst niet terug voor kritische vragen ... want de gevolgen van hun ingrepen, kom je niet in een verdraaide versie van jezelf?

Ik moet niet langer treuzelen in mijn sterkste tijd, al ervaar ik deze invulling, dwalen op internet, niet als tevergeefs of zinloos of als nietsnuttige verstrooiing, maar oefenen in een andere aanpak, een die mijn zijn beter kan verbinden met het hebben.

[* MN, bij "Inner strenght" by Santeri Sarkola.]

4 februari 2010

Ouder worden is een zegen

De steen van Sisyphus, ik word er niet moe van

“Wilt u jonger zijn dan u nu bent?”

“Nee nee, hoezo?” “Eh ... nou ik dacht,
misschien wilt u naar een ander lichaam.”

“Nee, hoe krijgt u het verzonnen?”

“U bent 61 geworden. Wat is uw beroep?”

“Een breekbare dichter, onverbrekelijk met leven,

dat is een toestand, geen beroep.” Alle vorige jaren
woonde zij nog hier. Ik ook. “Eenzaam. U niet?” Een man
op zoek naar eenheid, desnoods alleen.

Een mens met ideeën en verlangens. “Weet u, het is een zegen
ouder te mogen worden, laat mij hier maar wonen,
het is meer dan bewoonbaar en me zo eigen.”

[© MN, ‘Le jour de mon anniversaire’. Afbeelding: “Nest” by Hegyimorc.]

7 februari 2010

Een man, cor unum – één van hart

Opeens verandert je wereld weer,
als een vriend van lange jaren, sinds 1959,
na 82 jaar zijn ademtichten heeft gestaakt.

Een gedreven stiller geworden levenskunstenaar,
een onorthodox Bourgondiër
die het onzeglijke hoorbaar maakte,

zowel in klei als in verf, als vormgever van unica,
als schilder zonder dictaat, maar met geheimen,
een man van het geduldige perfectionisme,

maar vooreerst een geliefd man, een 'thuisman' die
met Anna in het huis van hun kinderen bleef,
een huis als een museum, maar vooreerst

een huis als thuis, met een man als dromer,
als boeiend verteller die nu in mijn ziel woont als mens
aan wie ik goudgetinte herinneringen bewaar.

[© MN, "Al mijn zintuigen beroerd". In memoriam Zweitse Landsheer, fotograaf, keramist, kunstschilder,
7 februari 1928 – 3 februari 2010. Eerder schreef ik over hem op 8 en 14 maart 2007 rond het thema
Elk doek heeft in zichzelf gedachten en antwoorden .
Foto schilderij 'Olijfboomgaard' van Z. L.]

9 februari 2010

**De waardigheid, mijn wakend oog
Niet de stilste dichter van God**

Denken als een vriend
van de mensen, dat is de inhoud
van geloof, mijn gelovig zijn -

want wie heeft mij dit leven geschonken,
in mij de geest gewekt?
Is het juist om zo radicaal

te lachen, gieren, brullen om
wie zeggen waarachtig gelovig te zijn?
Zoals de vogel hier over de kruinen vliegt

is al wat leeft niets dan te respecteren, -
en schurkachtige mensen
die het licht van vrouwen doven, -

ik kijk met traan, met pijn en schaamte,
door ontij verscheurd,
gaat elk mens wel de weg die hij gaan kan?

Ik ken mijn afgelegde, soms droevige weg, maar zie
niet om in wrok want als je lang genoeg aan de steile oever
zit, drijven de lijken van je vijanden voorbij.

[© MN, 'Het behoud van verwantschap' in het teruggeven van het eigen leven. Geschreven naar aanleiding van een korte tv-impressie over het meest ondenkbare levenslot van miljoenen jonge meisjes in India, die, levend in minder dan een varkenskot, beroofd zijn van hun eer en onder dreiging van mishandeling prostitué zijn.
Afbeelding: van de Iraakse kunstenaar Vian Sora, "Woman in time".]

11 februari 2010

Het ritueel van de kus

Pascal, wiens vader al bijna elf jaar geleden overleed, vertelde “nooit veel last gehad te hebben van niet-getoonde-vaderliefde ... (..) misschien pas later toen het tot me doordrong dat hij me nooit aanraakte of kuste.” Aangezien hij in het delen van affectie met zijn jongens heel vrij is, kwam opeens die meest pijnlijke herinnering naar boven “dat hij me afwees toen ik hem welterusten wenste met een kus, hij mij resoluut afhield en zei: ‘mannen zoenen niet, vanaf nu geven we elkaar een hand.’ Ik was zes jaar oud.”

Opvallend dat je zo’n voorval nooit vergeet. “Ja, en nu mijn beide ouders dood zijn mis ik hem het meest.”

De kus. Het gekke is, ik had een heel andere jeugd en allerm minst een affectieve band met mijn vader maar toch werd de welterustenkus een dwingende morele gewoonte die ik met steeds meer afkeer vervulde, afkeer omdat er in elk ander opzicht niets bleek van waar die symbolische kus voor staat. Pas toen ik een jaar of vijftien was, hield ik het voor gezien. Voor die tijd werd ik nog wel eens teruggeroepen, “Niets vergeten?”, “Oh ja, de kus” en ik waaide er een langs zijn wang, zo een als je er tegenwoordig meestal krijgt als een kort loos zuchtje.

Sinds zeker een jaar of tien is de morele code veranderd. De emotie kent meer opties. Mannen geven elkaar, zonder enige homo-erotische betekenis, een zoen, maar het gebeurt wel heel selectief. Je dient als het ware over een antenne te beschikken voor wie dat ‘normaal’ is en voor wie beslist taboe. Mijn zoon heb ik zeker vijftien jaar lang maar sporadisch gezien. Nu begroeten we elkaar met een kus. Een nadrukkelijke daad van meer dan verwantschap. Tien minuten nadat hij weg was van m’n verjaardag, kreeg ik een sms. “Het was en is nog steeds een mooie avond. Je bent een fantastische vader. Ik houd van u.”

Het ritueel is een daad van schepping, een act van liefde, een verbondenheid die met een kus wordt bezegeld.

[© MN. Het ontstaan van affectie. Photo van Eugeny Kom.]

13 februari 2010

Leven is geen plicht

“Ouder worden is mooi, maar zijn kan anders zijn”

Sinds een aantal jaren is euthanasie na ruim een kwart eeuw onderzoek en maatschappelijke discussie in Nederland bij wet geregeld en onder heel specifieke omstandigheden mogelijk en in die zin, als volgens een nauw omschreven protocol is gehandeld, niet meer strafbaar. Het thema ligt wel heel nadrukkelijk in de medische context, dat wil zeggen, er moet sprake zijn van een ongeneeslijke ziekte in samenhang met ondraaglijk, uitzichtloos lijden.

Tegelijkertijd is er een sterk accent gelegd op de ontwikkeling van palliatieve zorg en op de technologie van pijnbestrijding. Daarbinnen is geen sprake van euthanasie, maar de toegepaste terminale sedatie – veelal in een hospice – nadert wel heel dicht die grens, omdat het lijden wordt verminderd en het sterven bespoedigd.

Het 'veld van toegestane euthanasie' is klein, sterk afgebakend en sluit veel oude mensen die 'klaar zijn met het leven', aan dat leven zelfs lijden, uit. 'De oude mens' omvat een grote bevolkingsgroep en relatief velen daaruit zouden graag sterven, maar die wens kan niet worden gehonoreerd want de hulp die zij daarbij nodig hebben, is strafbaar. Waar de medische context ontbreekt, vindt men in die persoonlijke wens nergens houvast, 'nergens' dan bij anderen in de gedachte dat het een impuls is of een wens van tijdelijke, depressieve aard. Hulp bieden kan worden geduid als een daad van moord, ook onder omstandigheden van aanhoudend psychisch lijden ongeoorloofd en dus strafbaar, tot maximaal drie jaar. Vooral het label 'moord' is hier zwaar beladen, ondraaglijk en ongepast.

Velen herinneren zich wellicht 'de pil van Drion', een pil waarover mensen zouden moeten mogen beschikken om op een eigen welbewust moment het leven op een humane manier te kunnen beëindigen. Die is er nooit gekomen, maar heel recentelijk verscheen er een boek van Margriet Bordes, 'Sprookje van een zachte dood', waarin zij pleit voor een soort van zelfmoordmachine, een afschuwelijk bruut, verwerpelijk woord voor een masker waardoor men stikstof, helium, inhaleert en zodoende zacht zal sterven. Spreek dan van zelfeuthanasie of van een sterfmasker.

Binnenkort verschijnt er een boek van de psychiater Boudewijn Chabot en de journaliste Stella Braam, 'Uitweg', en daarin beschrijven zij heel concreet enkele manieren om in eigen regie, zonder hulp, waardig te sterven. Ik zie daar naar uit, niet voor mezelf, maar omdat er voor mensen in wier ervaring het levenseinde is genaderd, een weg van barmhartigheid moet zijn. Een weg waarop men de arts niet tegenkomt omdat aan de wettelijke eisen niet kan worden voldaan en medici – die trouwens principieel gericht zijn op 'het leven' – dan al helemaal in moeilijkheden komen als het om hun persoonlijk geweten gaat.

Dat hulp bij zelfdoding strafbaar is, is in wezen te betreuren. Hulpverleners, psychologen, counselors van stichting De Einder en familieleden gaan er (evenals artsen in de medische context) niet licht mee om. Hun hulp is kostbaar: zij staan de burger of een van hun dierbaren die naar de laatste deur verlangt met geduld en begrip nabij en voorkomen een impulsieve, confronterende en verminkende dood, zoals voor de trein of van een hooggelegen balkon springen. Zij spreken er gedurende enkele maanden geregeld over, consulteren bij dilemma's collegae, zodat er uiteindelijk zekerheid is over de bewuste, consistente wens en dat is in elk opzicht respectvolle, uiterst serieuze en verzachtende zorg voor mensen die in hun ouderdom, veelal met ernstige gebreken, het leven als voltooid beschouwen. Ook al zien zij met verlangen de dood in de ogen, een arts kan hen niet nabij zijn en dat is een gruwelijk te voorkomen impasse. Er moet ook ruimte tussen de regels zitten want anders is 'gewoon' leven al niet mogelijk. Niets doen is een opsluiten in onverschilligheid. Maar Goddank dat we er in geen geval lichtzinnig over denken; we kunnen ons ernstig vergissen in de lang niet altijd te doorgronden bedoelingen van mensen. De zo kwetsbaar geworden oudere mens moet vrij zijn en toch ommuurd door liefdevolle bescherming.

15 februari 2010

Leven is geen plicht 2

Om hulp bij zelfdoding op de politieke agenda te krijgen, zodanig dat er initiatieven worden ontwikkeld die tot wetgeving leiden, dient een aantal facetten als het ware gedefinieerd te worden, zoals bijvoorbeeld de vraag van 'voltooid leven'. Louter hameren op het principe van zelfbeschikking zal volstrekt onvoldoende zijn. Het recht waarover het hier gaat, wil men nu eenmaal aankleden met 'strikte voorwaarden'.

De Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie (NVVE) meent, dat het bij voltooid leven om oude mensen gaat die lijden aan een complex van factoren, veelal een combinatie van ouderdomsverschijnselen, niet-levensbedreigende aandoeningen, het wegvallen van het sociale netwerk en het onthecht zijn geraakt van de samenleving ('de wereld van nu is mijn wereld niet meer'). De leeftijdsgrens lijkt te liggen rond de 75 jaar.

Dat de waarde van leven is afgenomen waardoor mensen de dood verkiezen boven het leven en dat op een humane wijze willen krijgen, vereist politiek gezien deze begrijpelijke inperking, maar is allerm minst waarachtig of in overeenstemming met de realiteit van het leven.

Wie 80 jaar of ouder is, heeft in ieders ogen al een respectabele leeftijd bereikt. Heel veel langer duurt het menselijk leven (dan) ook niet meer, ook al zijn er velen onder hen die het leven niet als voltooid beschouwen. Het is feitelijk een onhanteerbaar begrip want er zijn 1001 factoren waardoor levens niet tot voltooiing kunnen komen, bijvoorbeeld doordat mensen vanwege een ernstige handicap of lijden,

zonder dat het levensbedreigend is, tot geen enkele vorm van bevredigende ontplooiing kunnen komen. Kijk maar eens in de revalidatiecentra.

Wie 50 jaar is maar vanwege chronisch lijden geen perspectieven meer heeft en geen kwaliteit van leven ervaart, kan niet spreken van 'een voltooid leven'. Anderen, 'de samenleving' i.c. politici, maken dat uit. Nee, er dient al sprake te zijn van ouderdom; het begrip 'zelfbeschikking' is (dus, dan) van beperkte waarde of reikwijdte of inhoud. In de context van geoorloofde hulp bij zelfdoding zou het beter te zijn discussiëren over 'kwaliteit van leven'. Ook dat is een buitengewoon subjectief te interpreteren begrip, maar vermoedelijk veel meer invoelbaar – dat willen we graag: dat het invoelbaar, begrijpelijk is, maar niet 'beoordeeld'. Invoelbaar, zonder dat dit leidt tot moralisme of willekeur, de zeggenschap over het eigen leven dient een principieel beginsel te blijven.

Zolang mensen alles op het leven zetten, ondanks het ontbreken van gezondheidsvooruitzichten en het bestaan van ernstige belemmeringen – wat voor veel mensen nauwelijks invoelbaar meer is (dat 'zij' er nog plezier aan beleven, terwijl anderen de zingeving niet begrijpen, zich niet kunnen voorstellen) en de betrokkene daarom zo ongelooflijk dapper wordt gevonden -, is er op het vlak van zelfdoding niets aan de hand. Maar dezelfde mensen die een dergelijk geringe kwaliteit van leven niet meer kunnen en willen leven en voor wie medisch en/of therapeutisch werkelijk geen verandering meer denkbaar is, moeten blijven tobben met dat leven. Dan is zelfbeschikking een vals recht. Dat er sprake moet zijn van een authentieke en consistente doodswens, ja, dat lijkt me een zeer juist en fair vereiste. Maar humaan kunnen sterven is dan ook een kroon op menselijke en persoonlijke waardigheid en de geboden hulp een onderstreping van het zelfbeschikkingsrecht, een ultieme uitdrukking van mededogen waar niemands geweten last van heeft.

[© MN, 'Als kwaliteit van leven ernstig is aangedaan, ga naar de ander'. Afbeelding: "A balance of shadows" by Gregg Chadwick.]

17 februari 2010

Leven is geen plicht 3

Sta in de aandacht werkelijk bij de ander, niet ondertussen bij het hoofd van jezelf

Er is nog een facet waarop de NVVE mogelijk te zwaar de nadruk gaat leggen om hulp bij zelfdoding – hulp die onmisbaar is en geboden wordt door professionele counselors – op politiek niveau bespreekbaar te krijgen.

Het betreft het facet dat ook in de duiding van 'voltooid leven' al aan de orde kwam, namelijk het nagenoeg ontbreken van een sociaal netwerk. Vaak wordt dit ontbreken verondersteld bij juist oudere mensen. Wel, over de leeftijdsgrens heb ik het al gehad, maar dit aspect bleef onderbelicht.

Verondersteld kan worden dat het leven voor iemand zonder noemenswaardig sociaal netwerk mede daarom al uitzichtloos pijnlijk is en bijdraagt aan een versterkte wens om niet langer te willen leven. Hij of zij voelt zich eenzaam en geleidelijk wellicht ook letterlijk onthecht van deze wereld.

Dat kan zo zijn, maar omgekeerd kan – in deze redenering – een sociaal netwerk fungeren als een paternalistisch schild. De mensen die geregeld contact hebben en zich om de betreffende persoon met zorg en liefde bekommeren, kunnen niet alleen onderling verdeeld zijn wat betreft hun mening en houding, maar ook daadwerkelijk pogen om de gewenste hulp te ondermijnen. De 'zelfbeschikking' die zo hoog in het vaandel staat, wordt in wezen niet serieus genomen en door (sommige) mensen om de aan het leven lijdende mens heen vertroebeld, mogelijk zeer oprecht vanuit eigen hart en overtuiging en zo subtiel dat er geen helderheid over de wens wordt verkregen, maar verwarring wordt gesticht. En dat noem ik een paternalistisch schild, een schild om niets te doen, dan wel om hulp te arrangeren zo lang mogelijk uitgesteld te krijgen. Dat is nooit in het belang van de persoon. Alleen in het wederzijds onderkennen en begrip hebben voor het innerlijk lijden van een dierbare naaste, kan men elkaar verstaan, de vraag serieus nemen en in liefde gehoor geven aan een diepgevoeld verlangen het einde te mogen aanvaarden zonder dat de nabestaanden met wroeging of zelfbeklag achterblijven, integendeel.

Dat 'zo lang mogelijk' kan erg rekbaar zijn en de aanvankelijk duidelijke wens doen verzwakken. Bij nader inzien? Om hen die dat bewerkstelligen te behagen? Uit fysieke of mentale weerloosheid tegenover mensen die 'zo graag het positieve' willen accentueren? Dat weten we niet. De macht van een sociaal netwerk kan even weerbarstig zijn als het machtsverschil tussen arts en patiënt. Een sociaal netwerk kan ondersteunend zijn, maar door een opbeurende of ontkennende houding de eigenlijke wens ook helpen onderdrukken. Niet uit kwade wil, maar uit betrokkenheid en allerlei goedwillende maar ook moeilijk te duiden emoties, zoals eigen angst of afgeslotenheid voor de dood. Het andere uiterste noemde ik de vorige keer al: er kan ook onbewust sterk op aangestuurd worden, bijvoorbeeld uit egoïstische motieven. In beide situaties raakt de zelfbeschikking ondergesneeuwd en daarom is – niet alleen vanwege de technische kant van zelfdoding, hoeveel van welke middelen et cetera – neutrale, goed getrainde hulp noodzakelijk, opdat de betrokkene daadwerkelijk wordt bijgestaan in het verkrijgen van een onmiskenbaar helder zicht op de wens rond het levenseinde. Ook de dierbaren, het sociaal netwerk, zijn daarmee gediend. Het is niet zelden de eerste keer dat zij

ermee worden geconfronteerd en het is een emotioneel heftige, pijnlijke en verdrietige gebeurtenis die enige tijd in beslag neemt, vaak enkele maanden. Gebeurt het goed, dan verzacht het veel en worden de hulp en de feitelijke gebeurtenis veelal ervaren als een menselijke verlossing uit onomkeerbaar lijden.

We denken er niet vaak en graag over na, maar het is (minstens) goed donateur te worden van bijvoorbeeld stichting De Einder, zodat de aanwezige professionele hulp in stand blijft en mede waakt over het domein van de zelfbeschikking zonder dat het levenseinde gepaard gaat met strafrechtelijke zaken. Overigens, er wél over nadenken en met elkaar over praten, geeft rust, vertrouwen en dus ook zoveel veiligheid waar anders bij iedereen niets dan angst zou wonen.

Het grootste belang is wellicht uw eigen humane sterven wanneer dat straks in uitzichtloze omstandigheden naar uw eigen wens onnodig lang op zich laat wachten, tenzij u zich gered of beschermd voelt door een religieuze of andere levensovertuiging.

[© MN, 'Met kennis en zorg naar het levenseinde'. Ik kom er nog éénmaal op terug en dat is bij het verschijnen en na het lezen van het boek van Boudewijn Chabot en Stella Braam. Afbeelding: "Help each other" by Andre Arment.]

19 februari 2010

Het veld van de vrije wil

'Iedereen moet zelf maar over zijn leven beslissen' en allerlei varianten hierop onderstrepen het gewicht van de zelfbeschikking. Wanneer je daar even wat langer bij stilstaat, kom je tot de conclusie dat 'we dan eigenlijk snel zijn uitgepraat'. En in het voorgaande heb ik het zelf een principieel beginsel genoemd, maar toch toch wringt er iets, waardoor een van mijn studenten ooit zei: "Ethiek? U maakt het er almaar moeilijker op, dat stoort me. Wat is er nu weer?" Nou, we moeten oppassen denk ik de autonomie te verabsoluteren, niet te verheffen tot idool.

Ik zal het kort houden, en het staat in feite ook los van het beschreven vraagstuk.

'Iedereen moet het zelf'. Losgekoppeld van alles, van alle oorzakelijke betrekkingen, van alles wat ons tot persoon, tot karakter heeft gevormd. Zou u dan niet leven in een causaal vacuüm? Zou dat niet een volledig vervreemde vrije wil zijn, mijlenver verwijderd van al uw ervaringen met anderen die u dierbaar zijn? Niét kunnen praten over moeilijke kwesties, omdat ze taboe zijn, tot afwijzing leiden, deprimerend zijn of de ander tot last, maakt de betrokkene intens eenzaam en verdrietig want in vrijwel alles zijn we feitelijk ook van die ander(en) afhankelijk. Oók wanneer we 'jong en krachtig' zijn.

We vormen een verbond met mensen van wie we houden, we willen hen betrekken bij wat voor 'mij' zo moeilijk is, waar ik hun hulp bij nodig heb. We vormen een moreel verbond, niet alleen bij luchtigheden en feestelijkheden, maar dwars door alles heen. Op wie kan ik rekenen? Wie staat open voor mijn vragen? Moet ik hen voor een voldongen feit plaatsen, in het grootste verdriet achterlaten zonder me ook af te vragen wat zij ervan vinden, terwijl ik hun nabijheid nodig heb – zowel moreel als in het bieden van zorg? Dan leidt 'zelfbeschikking' toch tot toenemend sociaal isolement, met ervaringen van nutteloosheid en uitzichtloosheid? Betrokkenheid is van groots, wederzijds en vruchtbaar belang! Stel je voor in alle neteligheid alleen gelaten te worden? Wat is dan de betekenis van affectie? Waaraan kunnen we ons dan vasthouden als we weifelen in ons oordeel? Ontstaat autonomie juist niet uit dat stevige web met anderen?

De invloed van andere mensen draagt bij tot de vrijheid van mijn wil als ik erdoor geholpen wordt en vernietigt de vrijheid als ik daarin belemmerd word.

[©MN. Afbeelding: Turks café from Guldestan, photo by Hayrettin Kirdi.]

22 februari 2010

Zo willen we leven

Willen we niet allemaal zo leven, evenwichtig en diep geworteld, om het even misschien van welke boom, een wilg of een catalpa, beide met zo'n enorme bladerkroon, een eik of van een beuk, zijn bast bedekt met mos, weelderig gebladerte. Ja, van een beuk, een boom vol emotie. Daarginds bij het Ossenpad staan ze, ja, ze zetten de hemel in vuur en vlam, zoals ik gisteren aan het eind van de dag. "Alles is goed. De verdeling van de eiwitten – en nog wat stoffen die ik niet heb onthouden – in het bloed is zoals het hoort. Er is niets dat verwijst naar een opvlamming van kankercellen", zei ze, en, al zat ik stijf van de pijn in mijn 'di cabrio', van binnen ontvlamde ik van geluk.

Sommigen die het kunnen weten omdat ze het zelf hebben meegemaakt, zaaien in liefde nog enige onzekerheid, een bedenking, "want is een petscan dan niet nodig? Vertrouwen ze bij jullie enkel op urine en bloed?" Ik weet het niet, wel dat ze de bepalingen nog voorlegt aan de oncoloog, maar die is met vakantie.

Nou ja, ik ben gewend te wachten.

[© MN, 'Een man geworteld in zijn leven', met dank voor al het warmhartige meeleven. Photo: "For you" by Tommy Ingberg.]

7 maart 2010

Een mens in de tijd

Een idee van een leven alleen III

Een schuilplaats van levensverdriet

Het beste dat je kunt doen, is het in balans houden van je dag- en nachtritme en je geïnteresseerd voelen naar wat er gebeurt in het leven buiten jezelf.

Zo volg ik de journalist Jelle Brandt Corstius die in een oude Volga van Noord naar Zuid door Rusland trekt en in plaatsje terecht kwam dat voor buitenstaanders officieel nog steeds verboden gebied is, omdat door de vroegere chemische wapenindustrie het water daar 17 miljoen keer zwaarder is vervuild dan waar ook ter wereld. Het stadje maakte een 'normale' indruk, maar er zijn veel misgeboorten en de meeste mannen hebben een levensverwachting van 42 jaar, vrouwen een jaar of vijf meer. 'Men' leeft er, heeft het er niet over, improviseert met filters of kookt het water eerst. Milieudeskundigen die zich nog altijd (tevergeefs) in de zaak vastbijten, brengen Jelle naar de dode zwarte of witte meren, plekken waar je beslist niet langer dan een uur kunt verblijven zonder misselijk te worden. Sommigen beschikken over een indrukwekkend archief en wat me opviel, is dat de correspondentie daar begint met brieven naar de laagste ambtenaar en zo de ladder opklimt naar wie de hoogste baas is, zoals Poetin.

De reis met de Beagle, het schip 'naar Darwin, voerde ditmaal naar Tahiti en ontmaskerde de mythe van dat magnifieke eiland aan de Stille Zuidzee tussen Australië en Zuid-Amerika, een mythe, al geënceneerd ingezet in de 18de eeuw, die niettemin nog altijd veel toeristen lokt. Iedereen valt nog voor de heupwiegende halfnaakte vrouwen, de levendige borsten, de gespeelde vrije moraal, maar zoals elk idool, volkomen misleidend.

Wat ik me ook – naast vele vervelende politieke debatten, nooit iets origineels, maar dat geldt wat mij betreft ook voor de journalistiek – herinner van deze week, is de verbluffende architectuur van de Amerikaan John Lautner (1914-1994). Elke woning lijkt een uniek ambachtelijk en tijdloos paradijs, terwijl hij de bouwers aan de hand van slechts ruwe schetsen 'de weg wees'.

Sam, de buurjongen, laat het nog wel eens afweten, dus moest ik van de week toch echt zelf voor de vuilcontainer zorgen. Zwaar werkje, maar het lukte. Het terras moet nodig worden geveegd en de voortuin aangeharkt, de gevierde kerstboom in stukken gezaagd, het is echt een na-winterse rommel. De helft van de vetbolletjes is op, de netjes hangen er als een oud condoom bij.

Intussen belanden we – zeker als de huidige trend zich voortzet – in een vreemd, onzeker land, in een tijdperk van nieuwe polarisatie, een soort reproductie van de Fortuinperiode. Verheugd over de winst van D'66 en vooral GroenLinks, maar verbijsterd over de Zege van Wilders. Politiek volgen er nu twee onvergetelijke seizoenen en – voor de goede verstaander – de SP heeft het motief al gegeven: de man is een bedreiging voor de samenleving.

'Een idee van een leven alleen', maar wat heb ik dat tot nu toch prachtig omzeild. Dadelijk ga ik met Chrisje lunchen, ik cirkel nog wel eens boven de Amerongse polder en als symbool van warmte gebruik ik nog dagelijks een Amerongs theelepeltje, maar onbeduidend, is het niet? Maar zo is het leven, een riante, onzekere wachtkamer, meestal doordringend alleen. Ik ben een van velen. Honderdduizenden singles zeggen het 'zo prima te vinden', maar sinds ik niet meer van de liefde drink ... zoals ooit met Chrisje. Rijdt ze weer weg, dan ben ik uit m'n doen want van veel heb ik veel verdriet.

Een leven alleen met pijn en mobiliteitsbeperkingen is niet een leven om over te jubelen, en al die positivisten kunnen me de pot op, ze weten niet waarover ze het hebben, hoe goed bedoeld hun woord ook is, meer of anders ligt buiten hun vermogen. Er zijn ook mensen die me innig nabij zijn, zeer dierbaar en toegenegen, in zachte moed aanwezig, innerlijk betrokken en in de realiteit van dat besef krabbel ik na uren van nietsdoen dan weer op. Eigenlijk leef ik op de rand van het ravijn, maar val er niet in. A song of love ... for myself.

[© MN, Te weten wat leven is. Afbeelding: "A song for love" by A. Madestra W.]

10 maart 2010

De ramp van het tekort

Zie je, het is de liefde waar het om draait

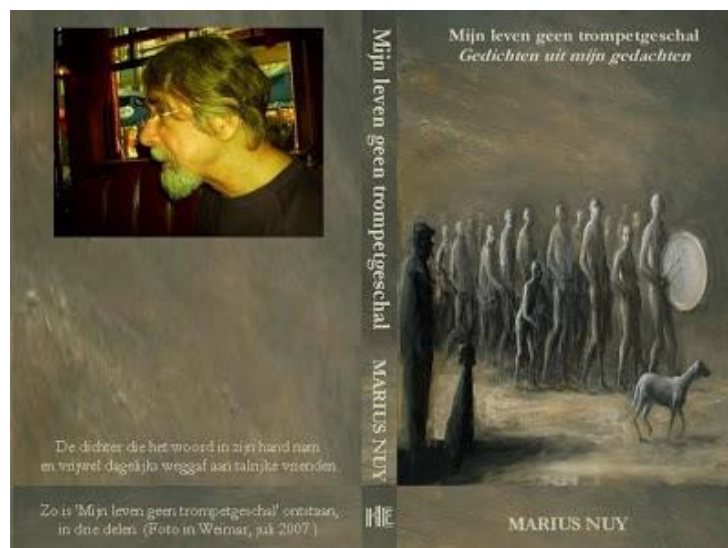
In Rusland zijn tien miljoen meer vrouwen dan mannen, vertelde Jelle Brandt Corstius, “maar je moet van goeden huize komen om het met een Russische uit te houden, je moet niet alleen boven haar staan, maar ook fel en gepassioneerd, het type van schreeuwen en met deuren smijten”, zo luidt de bekentenis van deze innemende journalist. Rusland staat in de top vier van het hoogste aantal huwelijken, maar tegelijk in de top drie van het aantal scheidingen. Veel Russische mannen lijken bars, agressief en drinken teveel. Het lijkt voor een belangrijk deel de pijnlijke erfenis van de Sovjettijd, de deportaties, de oorlogen. Het vooroordeel: vele vrouwen lonken naar het Westerse geld en slaan er dan hun slaatje uit, nee, ze verlangen naar liefde. Waar ook ter wereld, maar daarin huist het geluk ... als het meezit.

In Irak zal ook een ‘overschot’ aan vrouwen zijn; de meesten leven met enkele kinderen ver onder de armoedegrens want ze krijgen pas (minieme) financiële ondersteuning als ze papieren kunnen overleggen – maar dat is de gemeenheid van de vieze corruptie: van de meeste mannen zijn geen papieren over hun overlijden want ze zijn op zekere dag weggevoerd en nooit meer teruggekeerd. Voor verlangens is geen tijd. Het is de tijd van woede, van overleven, van immens verdriet.

In sommige provincies van China bestaan hele dorpen uit alleen maar mannen, duidelijk als traumatisch gevolg van die vreemde China-cultuur dat de geboorte van een meisje ongewenst is en van geen waarde, onder meer als gevolg van het ‘een kindbeleid’. Het omgekeerde tekort leidt hier tot een zekere verloedering, tot apathie en andere ernstige psychische problemen. Deze schraalheid verdragen mannen niet. En als een man het geluk heeft een vrouw te ‘hebben’, wordt zij bewaakt als een kroonjuweel. Zij is zijn bezit en doodongelukkig ... in een spinnenweb geweven. Waarom is het God niet gelukt een mooiere wereld te scheppen?

[© MN ‘Waarheen en hoe?’ Afbeelding: “Red” by Barbara Taurua.]

12 maart 2010

Een boek als ansichtkaart

Het is hier doodstil en ik maak niets mee. De titel zou ook kunnen luiden: “Met stille trom vertrokken”. Dit is een traag geschreven kaart binnen een geraamte dat ‘huis’ heet, een huis vol boeken en schone kunst. Er woont een man die dagelijks hetzelfde leven leidt, een man die in een lichaam woont dat bijna onbewoonbaar is, een man die zwijgt en toch nog liefheeft.

[© MN, ‘Een man, een dag’. Illustratie op omslag verbeeldt “De optocht”, een schilderij van Roland Devolder. Foto gemaakt door Chrisje, omslag door Marieke. Ik luister overigens naar Radio 6 en volg de wereld.]

15 maart 2010

Telkens een waas over de werkelijkheid

De censuur als 't grootste lastpak van de wereld

Vorige week volgde ik de portretten over de helaas overleden Hans van Mierlo. Vlak nadat hij zijn partij had opgericht – en wat zijn die beelden uit de eind jaren zestig ‘van mij’, hoe hij al mijmerend over de benauwenissen van die tijd ergens naar op weg is en zijn kraag optrekt en hoe hij in druilerig weer ergens naar toe wordt gereden in een Peugeot 203 – mocht ik voor het eerst stemmen, en van toen af was mijn stem voor hem. Ik hoorde Harry Mulisch en Marcel van Dam over hem vertellen want

ze gingen al veertig jaar lang elke maandag met elkaar eten, en dan plots buitelt daar, voor Nederlandse begrippen, ander topnieuws over heen – al hoorde je ook nog even over de tweede aardbeving in Chili terwijl de verschrikkelijke gevolgen van zo'n ramp in Haiti nog maar provisorisch zijn verholpen (en dat in 't zicht van het regenseizoen) en over de idioot verworven immuniteit van Berlusconi - , zoals de abrupte terugtocht van minister Eurlings en een dag later van minister Bos die de dag ervoor zichzelf al op de rode loper noemde naar het premierschap, en direct daarbij Job Cohen die in alle euforie en tot zijn grote spijt met geen stom woord sprak over zijn stadgenoot Van Mierlo. "Ik kan me wel voor m'n kop slaan" (dat ik hem in de waan van de dag gewoon vergat).

Gisteren veegde Jelle Brandt Corstius met zijn mouwen een andere waas over de werkelijkheid weg. Journalisten dienen hun land, maar worden bespuugd en erger zodra ze iets onthullen dat Heer en Meester in 't verkeerde keelgat schiet. Er was weer een journalist vermoord. De drie-, vierhonderd mensen* die op een bepaald marktplein bijeen waren om hem te gedenken, werden kort toegesproken. "(...) als we voor alle journalisten die sinds 7 oktober 2006** zijn vermoord een minuut stilte in acht zouden nemen, zou het nu vijf uur lang stil moeten zijn." Een jongeman van een jaar of achttien vertelde Jelle, die al vijf jaar in Moskou woont, journalist te willen worden want "dit is echt een barbaars land, niemand mag het fijne ergens van weten. De censuur is enorm en meedogenloos. Een barbaars land" in de mantel van een moderne, democratische natie.

Een paar honderd jaar geleden, ik meen zo rond 1869, trok Alfred Russell Wallace zelf een waas over de werkelijkheid. Hij vervulde, evenals Charles Darwin, een grote rol in de evolutieleer, "behalve de mens, die is niet te verklaren, die is geschapen door God", zo zei hij aan het eind van zijn leven toen hij zich enkele jaren eerder had "bekeerd" tot het spiritualisme. Iedereen, vooral ook Darwin, toonde zich diep geschokt.

[© MN, 'De vis van morgen in de krant van vandaag'.* Het aantal inwoners van Moskou – inwoners met een officiële vergunning – was op 1 januari 2005 10.381.225. Over het werkelijke aantal variëren de schattingen tussen de 12 en 18 miljoen, - dus een paar honderd mensen maken totaal geen indruk. ** Op die dag werd de journaliste en mensenrechtenactiviste Anna Politovskaja vermoord.

Voor mijn Vlaamse lezers: de twee ministers hebben zich teruggetrokken om meer verantwoordelijkheid te kunnen nemen voor hun jonge gezin. De jurist Job Cohen is nu de grote man van de PvdA maar was burgemeester van Amsterdam en wordt algemeen gezien als een humaan en bekwaam bestuurder; ruim 52% van de Nederlanders wil hem als premier. Wijlen Mr. Hans van Mierlo (1931-2010), oprichter van D'66, zat jarenlang in het parlement, was vier jaar minister van buitenlandse zaken en tot vorige week Minister van Staat. Een grote persoonlijkheid. Vier maanden geleden huwde hij de schrijfster Connie Palmen met wie hij al jarenlang samenwoonde.

De Darwinreis met (The) Beagle leerde me, dat niet de elite, welgestelde Charles Darwin, maar de 'eenvoudige', uit de arbeidersklasse afkomstige Alfred Russell Wallace de aanjager was van de evolutieleer. Afbeelding: Photo by Beata Bieniak, z.t., 'dus' The show must go on'.]

17 maart 2010

Wat van waarde is, is weerloos

Het liep tegen twaalfen, einde Pauw en Witteman. Opgetogen. Ayaan's nieuwe boek stond al op m'n lijstje ("Nomade"), maar nu onmiddellijk dat van Gerrit Komrij eraan toegevoegd, "Morgen zal iedereen Ali heten". Ik schrijf een ansichtkaart voor mijn trouwe plaatselijke boekhandelaar en knip de lichten in de woonkamer uit. Tussendoor dacht ik eraan, dat het stemgedrag van mensen altijd wordt geanalyseerd en dat bij winst voor ongewenste partijen, zoals de PVV, vaak wordt gesproken van 'proteststemmen'; nu zijn er wéér drie prominente kamerleden opgestapt – "vermoeidheid", "een ander moet het stokje maar eens overnemen", maar uit het gesprek erover blijkt ook dat het een stil protest is, een protest tegen het feit dat er bij Balkenende geen enkel lichtje gaat branden, het lichtje dat het na vier voortijds gevallen kabinetten tijd is om op te stappen. Maar ach, het gelukkigst was ik met de stem en de taal en de zo heerlijk overtrokken humor van Komrij.

In de eetkamer bleef het licht nog aan: ik merkte – en had het kunnen weten – dat ik de medicijnen voor de komende week nog moest uitzetten; het zijn er veel en daar moet je 's morgensvroeg niet mee moeten beginnen. Mijn gedachten gingen naar het twaalfjarige Dordtse meisje Millie die vorige week zo rond half zes in de avond de voordeur opendeed voor haar buurman, een politieagent van 26 jaar. Een politieagent staat doorgaans boven iedere twijfel dat er iets loos kan zijn met zijn persoonlijkheid. Het was een koud kunstje, vermoed ik, het aanlokkelijke buurmeisje voor een of ander iets te vragen

even mee te komen naar zijn huis. Er volgt – ik speculeer – een korte reeks van volstrekt impulsief gedrag. In zijn gedachten is ze al ontkleed, hij heeft misschien al een poosje geen seks gehad, hij kan zich niet meer beheersen, weet niet waar zijn geweten uithangt, vergrijpt zich aan haar, breekt elk verzet en constateert na zijn schaamteloze, walgelijke daad dat haar dat fataal is geworden. De man weet zich even geen raad. 'Natuurlijk, aan mij zal niemand denken'. Hij begraaft het meisje in zijn tuin. Even lijkt het goed te gaan, maar het buurtonderzoek maakt hem nerveus; iets is er dat hem verraaft, zijn lichaamstaal, misschien zijn alibi, een opgemerkte tegenstrijdigheid. Er was geen houden meer aan, de man meldde zich bij de politie.

Millie is misbruikt en vermoord. Het grootst mogelijke drama is beëindigd en begonnen. De meest kortstondige lust zal voor hem, maar zeker en eerst voor haar ouders, haar broer en zus levenslang een ondraaglijke last worden.

De medicijnen zijn klaar.

In deze afschuw kan ik niet naar bed. Afschuw over de gewelddadige exploitatie op de grens van de kindertijd en meest prille volwassenheid. De huivering maakt me koud en rillerig. Ik voel me tot op het bot geshockeerd.

[© MN, "l'Homme, cet inconnu". Afbeelding: "Doodshoofdje, a memory", de maker is me onbekend, het hangt hier een meter rechts van me.]

29 maart 2010

Elke foto of schilderij vertelt zijn eigen verhaal, dat is juist de schoonheid ervan (44)

Het verkeerde script

De dood is niet het einde van de weg, ik wil geloven dat op een dag wanneer ik moe ben van de lange

trip door het leven ik je kan vinden en je misschien voor me zult zorgen, ook al had ik niet de kans dat voor jou te doen. Ik zei je niet eens gedag, maar je kwam en ik droomde niet, je was er op de drempel waar je altijd was, vredig, kalm met je grote ogen en en je rode lippen. Als op een station zijn er zoveel mensen om je heen en er is maar één trein, met één bestemming. Niemand komt en iedereen gaat. Als ik kon geloven dat je een stoel voor me reserveerde, zou ik je dan laten gaan en zou ik je dan later tegenkomen? Ik zou willen geloven dat ik het niet was die je leven in het verkeerde script schreef.

Het leven is niet alles wat we kennen, in de dood leeft het leven door en wil ik je weer ontmoeten, wanneer ook ik moe ben van deze reis, dat ik je dan kan vinden en dat je dan voor me zorgt, al kon ik dat nu niet voor jou. We namen geen afscheid, maar je kwam naar me toe en stond daar op de drempel waar je altijd was, vredig en kalm met je grote ogen en je rode mond. Zoveel mensen om je heen met maar een bestemming, iedereen gaat en niemand komt. Ik zou willen dat na de dood de weg door gaat in een beter licht en dat we elkaar dan weer zullen ontmoeten en dat er dan wél de liefde en zorg voor elkaar is. Leegte en geen afscheid, je was weg en toch even stond je daar weer als altijd, vredig en kalm. Maar je gaat weer weg, iedereen gaat weg en niemand komt. Als ik wist dat er plaats was voor me in je hart, kon ik je dan gemakkelijker laten gaan en zou ik je later kunnen vinden? Ik wilde dat ik je dit ongeluk, dit leven in het verkeerde script niet had aangedaan.

De hoop op vergeving en dat het verdriet omkeerbaar is in herwonnen geluk. Dat in de vermoeienis van pijn ook tegelijk de verlossing mag liggen in een liefdevolle omarming. Dat de strijd opgegeven wordt en de liefde nog wezenlijk een plaats heeft. Dat terwijl iedereen en ook jij weggaat er in jouw hart een zetel voor me vrij blijft, waar ik later naar terug zou kunnen keren, dat ik dan zoveel gemakkelijker, mét die troost, nu alleen zou kunnen blijven en jou vrij kan laten gaan. De zware last op mijn schouders en mijn geloof dat ik je leven heb vervormd tot het verkeerde. Maar het is jou overkomen, zoals ook jij je lessen kreeg opgedragen door het leven. Los van mij, voor jou was ik een instrument waaraan ook jij moest leren en dat heb je ook niet gekund. Beide scripts waren goed, maar niet in combinatie met elkaar. Ik schreef voor mezelf ook het verkeerde script!

Uit het geheel spreekt de hoop op vergeving, vergeving die misschien niet meer in dit leven kan plaatsvinden, maar toch nog in de dood tot rust mag komen. En de hoop die lege stoel te vinden ... ja, als je me dat vandáág kon zeggen, dat er een plaatsje in je hart zal zijn, dan was ik gerust en kon ik mijn alleen zijn en mijn schuldgevoel beter dragen. Jouw vergeving is voor mij een manier om te kunnen leven met iets dat ik als een mislukking zie, maar dat het niet hoeft te zijn. Ook jij hebt de weg tot dit verdriet geplaveid.

3 april 2010

De triomftocht van rovers en de moderne Tarzan

Er is geen land dat meer uitverkoren of heiliger is - zoals Israël - dan het andere. Er zijn talloze heel voorbeeldige vaders, maar er is er niet één die heilig is, ook de paus niet. Wat wel heilig is, is de ziel en de integriteit van jonge meiden.

In het Zuid-Afrikaanse Bloemfontein, de hoofdstad van de provincie Vrijstaat, worden ter gelegenheid van het WK-voetbal in juni honderden meisjes geronseld – voor minimaal 50 euro van de ene naar de andere pooier – en in een oud door allerlei ongedierte bewoond gebouw voorbereid om de vele duizenden toeristen, supporters, straks te kunnen behagen, voor 5 euro per keer. Het is de wreedheid van hebzucht, de gewetenloosheid van begeerte, exemplarisch voor de wereld.

De beeltenis van het lijden van Christus gaat niet over hemzelf, maar over het lijden van de mensheid. Ik kies voor deze meisjes die ontheiligd en toegeëigend worden en de tragische beeltenis zijn van een verloren beschaving.

[© MN, 'De minachting en de hoop'. Photo "Unravel" by Daria Endresen.]

8 april 2010

De tand der aarde

Een mens in z'n tijd

Stilte zo schoon als onschuld
en ik kraste m'n liefs naam in je stam,
ja, dat gebeurt in de bomenpracht.

Als ik me alleen waan,
snij ik haar woord in zijn bast
want dan komt mijn liefde tot rust.

Zo snel vervalt wat de mens bemint,
die kalmte ben ik me wel bewust want
niet eerder heeft ze me zo liefdevol gekust.

[© MN, 'Poetry in my mind'. De stilte en de schemering, dat is misschien wel waar ik het dankbaarste voor ben ze te hebben leren ervaren. Het gedicht is in heel zijn waarheid nog slechts de fantasie van een ogenblik – en liever dan het liefs van mij voor haar bestaat er niet. Afbeelding: Een onuitlegbaar krachtig en verwonderend 'beeld' van Sarolta Bán.]

12 april 2010

Soms met de ogen blind van smart. Onwrikbaar nu staat hier elk woord

Even rap iets pakken is er al lang niet meer bij, de moeite die dat kost onderdrukt de spontaniteit of het moet werkelijk van belang zijn maar dat is bij opwellingen meestal niet het geval. Het beweeglijke naar alle kanten op uit vanzelfsprekendheid of nonchalance van voorbijgangers (wat we uiteindelijk allemaal zijn, een voorbijganger, soms alsof het een illusie is dat je hebt bestaan) is nog vaak een pijnlijke confrontatie – maar ik vertel niets nieuws, - wel dat het komisch was te zien hoe de rolstoel onder mijn neus er op de oprit – en dat is hier letterlijk zo, op-rit, een helling van pakweg 20% - met een noodvaart vandoor ging en 80 meter verder met de harde voorwieltjes tegen de stoeprand tweemaal over de kop sloeg.

Eenmaal in de taxibus kwam er een vierde passagier via de elektrisch bedienbare oplaadklep bij, een jonge, blijmoedige spastische vrouw die met haar bewegingen bijna mijn bril van de neus sloeg, waarop de chauffeur de veiligheidsgordels herzag zodat haar armen tijdens de verdere reis in toom gehouden werden. Ze was een stralend voorbeeld, een voorbeeld van aanvaarding bedacht ik want ze was zeer bij de tijd. “Dit is jouw wereldje, zo ongeveer dan”, drukte ik me op ’t hart, “houd ervan.”

Later ontmoette ik een kunstenaar in een door Odilia nooit eerder bezochte galerie. Ze wist evenmin dat het een Engelsman was die hier al jaren woont. Het woord galerie was niet echt misplaatst want er was uitsluitend ‘art’ te zien, schilderijen schots en scheef en in vele, vele rijen en stapels en verscheidene tafeltjes vol uiteenlopende keramiek. “Oh, I see ... you need a chair, wait ... I’m Clive, Clive Miller, the artist, and you ...?” Ik stelde me voor “(....) and I’m an old poet.”

“No, don’t say that again, we need old poets! You know John Keats?”

"Yes, but he died in 1825, I believe 26 years old."

"Doesn't matter."

"Right. He wrote an unforgettable 'Ode to a Nightingale'."

"I was a drummer, played with Pink Floyd." Het gesprek waaide elke halve minuut naar elders. 'A painter like a bird.' Details toonden dat hij het wel kon, maar er met de pet naar gooide.

Soms schrijf ik wat tekens van zwakheid en smart op. Waar ik in elke mensenzucht, in elke vloek, elk hart gelucht. Hieérr, schreeuwde ik nog, het hart van mijn ravijn. Niet méér te delven dan rauwe pijn waar ik brein-gesmede ketens hoor. Ik zucht nog wat, en verdwijnt.

Ik zal toch moeten leren zeilen op de wind van vandaag. Zo teken ik mijn langsgaand gelaat. Laat ik me vermannen. Ik duw mijn hart dat reeds in mijn keel sloeg en me de adem benam, terug in mijn borst.

[© MN, 'A poet's past'. Al weken geleden schreef ik de titel van het gedicht dat ik voor Erna wil maken, "Als ik dood ben, denk ik nog aan je." Odilia las hardop een regel voor die ze mooi vond, het bleek dezelfde, van Patricia de Martelaere. Ik wist het werkelijk niet, maar is dat wel waar? Afbeelding: "Back in time" by Stephoko.]

18 april 2010

Elk mijn dageraad is ook voor jou

Hoe kan mijn hart van deez tedere schade helen?

Sprakeloos zie ik deze tombe,
glanzend voor eeuwig je bedstee
als onder 't fraaiste zwarte verenpak.

Veel van je offers, het geluk, je geheimen,
alles blijft bewaard in onze verbroken ziel, -
van mij en van je trouwste geliefden.

Jij, heldin van mijn levensnachten,
alles blijft waar jij ze te ruste hebt gelegd,
als een tot dons geworden woord.

Koud is wat ons warmte bood,
je huid, je ogen, eens schitterend van liefde,
mijn ziel smelt in droeve zang,

vandaar mijn stilte, eens beminde,
voor jou gloei van vreugde & verdriet wijl ik eraan denk
hoe je eens je lichaam bewoonde, -

maar nu is het donker als de nacht, mijn lieve,
waar blijf ik met dat licht van mij,
mijn woord is bladstil.

Alle tijd voor rouwbeklag en jij
voor eenzaamheid, maar al je moed, je charme,
je levenslust, blijf ik eren, ook wanneer ik er niet meer ben.

21 april 2010

De meditatie

Compositie rond de handen 1

We zijn bijeen vanmorgen en blij met de nieuwe dageraad. Probeer zo bewust mogelijk te zitten, de ogen geloken, niet gesloten want dan dreigt u in slaap te vallen, geloken en gefocust op één bepaald punt ergens hier rondom ons.

Beide handen open, de duim tegen de wijsvinger opdat ze een kom vormen, - het mag een symbool zijn van bereid te ontvangen vandaag, welgezend te zijn wat op ons afkomt, een kleine, bescheiden kom waarin geen plaats is voor achterdocht en luidruchtigheid, mag dat de dag zijn die u voor ogen staat, een gedachte waarmee we stil zijn en die we bij ons houden wanneer we dadelijk feitelijk onze dag voortzetten.

[© MN, Meditatie I. Afbeelding: "I like it quiet" by Anna Hurtig.]

23 april 2010

Meditatie

Compositie met de handen 2

Niets is zeker, maar deze morgen wel. Tracht zo bewust mogelijk te zitten opdat u de adem zacht voelt ruisen. Houd de ogen niet gesloten, maar geloken en gericht op één enkel punt om u heen. Stilte kan met stille ogen worden gedacht.

Leg uw handen open, met de duim tegen de wijsvinger opdat ze een kom vormen – zo zijn uw handen symbolisch voor openhartigheid, voor tevredenheid en gereed u zonder oordelen uit te spreken – dat zou een houding kunnen zijn die u 't meest zal behagen want uw handen vormen het gebaar van kalmte en onbevangenheid, het is een gedachte om stil bij te zijn voordat we daadwerkelijk de dag durven laten zijn zoals die op ons afkomt.

[© MN, Meditatie II. Afbeelding: "Heavenly sunrise" by Daniel Portal.]

27 april 2010

Meditatie

Compositie met de hand 3

We danken dat de nacht is geweken voor de dag. We zijn bijeen, rechte zo mogelijk onze rug, - met de ogen geloken, gefocust op één bepaald iets in de lichtval door de ramen en we dwalen niet af opdat we ook dadelijk niets over het hoofd zullen zien ... en kunnen ontdekken wat onze ontplooiing in de weg staat, daar zijn we immers zelf voor verantwoordelijk.

Onze handen leggen we open met de duim tegen de wijsvinger, de handen als een kom, als blijk van ontvankelijkheid en vertrouwen opdat we in de dag de daad bij het woord kunnen voegen – daar trachten we nu bij te staan vanuit de rust van onze innerlijke stem, alvorens aan te vangen met de taken die voor elk van ons zijn weggelegd. Dat zou een antwoord kunnen zijn op wat 'het goede' is.

[© MN, Meditatie III. Afbeelding: "Silent hill" by Marius Grozea.]

29 april 2010

Meditatie

Compositie met de hand 4

We zijn bijeen want er is weer licht over de aarde en we verwelkomen deze nieuwe dag. Laten we proberen ons bewust te zijn van onze houding en de ogen niet te sluiten zodat we wegdoezelen, maar geloken, gefocust op een willekeurig bepaald iets rondom om dat te zien als een oefening in aandacht, - alsof u de aandacht vast slijpt voor de komende dag, teneinde kritisch waakzaam te zijn naar de harmonie met onszelf en onze omgeving. Dat is 'bewust present' zijn. Niet alles is zoals wij verwachten of wensen. Laten we niet daarom het geloof in onszelf, het vertrouwen, opgeven, maar trachten het lot te aanvaarden zoals het op onze weg komt. Zou het zo zijn, dat we juist dan alleen maar groeien?

De handen leggen we open, met de duim tegen de wijsvinger, de handen als taal, als een kom van inschikkelijkheid en behulpzaamheid. Laten we stil zijn, laten we proberen los te laten wat de verandering tegenstaat, waarin we ons verstrikt voelen opdat de gedachte afdaalt naar de oorsprong van waaruit we vandaag persoonlijk durven leven.

[© MN, Meditatie IV. Afbeelding: "Peaceful moment" by Robert.]

1 mei 2010

Een reis naar verzoening

Jij, verwaaid in zeeën van tijd,
bent vader geweest, mijn vader,
mij gevormd tot kind en jongeling

met woord en handen
uit de 'nee'- cultuur, -
onvoltooid ben ik heengegaan.

Een man van het absolutisme,
in korte taal, alsof de zin van het leven
niet iets vloeiends is.

Vergeten kan ik je niet,
maar vergeven is een ander woord,
jij, mijn vader, bent tot daar gekomen.

[© MN, IM Gerard Nuy, 26-4-1923 – 1 mei 1994.

Photo: „Valley of silence“ by Nuno Milheiro.]

3 mei 2010

De meditatie

Compositie met de hand 5

Het gordijn van de nacht is verschoven naar de vroege ochtend. We verwelkomen deze nieuwe dag. Dat mag blijken uit onze houding, een rechte rug, de ogen geloken en gefocust op een persoonlijk punt. Een bewuste kalmte ... het bloed stroomt door onze rivieren, onze adem is een zachte wind, ons hart is ieders klok.

De wegen die we gaan, tonen sleur en veranderlijkheid. In zwaarte zijn ze verschillend, onze levensloop lang. "Ik heb een zware gang te gaan", zei Etty Hillesum. Soms zijn ze helder, soms langdurig mistig.

De handen liggen open, met de duim tegen de wijsvinger de handen als een kom, een kom welke symbolisch mag zijn voor het geschenk van het leven en medemenselijkheid. Medemenselijkheid is niets anders dan dat we niet anders zijn, geen haar anders dan de ander, - daaruit leiden we bekommernis af zonder niemand van ons het stellen kan en het kan belangeloos geschonken worden, - dankzij de zegen van vriendschap kan het weer wat waaien in je ziel, dat betekent beweging, verandering, hoe traag ook. Een gedachte om bij stil te staan opdat die ons wellicht door de dag kan leiden.

5 mei 2010

Liever wat wind in mijn ziel

Kom je de uitputting nog te boven,
vroeg ze, - maar er is weinig dat ik weet,
'Sturm und Drang', dacht ik,

de wil, zou dat een antwoord zijn?
De zegen van warme vriendschap is sterker
dan een zootje pillen, -

het gaat weer wat waaien in je ziel,
dat verzet je gedachten,
met alleen kennis blijft het windstil

en zou ook zonder enig gewapper
er nog wel besef zijn van tijd, zou het nog
wel duister worden, zouden de akkers

niet verdorren?
Langzaamaan, zo traag als een slak,
verkleint zich het leven, maar dat is geen

verarming, het wordt zoals het begon.
Maar ik dwaal af, ik had immers
even de vriendschap op 't oog,

'Stil de tijd' is heel wat anders,
het moet waaien tussen mensen.

[© MN, 'Als het zo wordt, is het 't vieren waard' in een Stil gesprek. 'Stil de tijd' is een boek van Joke Hermesen. "Ja", zei ze, "zie je hart als enige huis dat ertoe doet, dan is het andere geen obstakel." Dat is precies wat mijn beleving me ingeeft en versterkt.

Afbeelding: 'La maison des amis' by Flying Ideas.]

7 mei 2010

De meditatie

Compositie met de hand 6

Zie het licht dat van de akkers is opgestegen, het licht, alsof een bundel naar binnen geschoven, het licht van de dag waaraan we aanstonds beginnen, fris en uitgerust en welgemoed. Dat onze houding hiervan spreekt: een zo recht mogelijke rug met de ogen geloken, gericht op iets van uw eigen voorkeur als een bescheiden oefening in concentratie.

Zie het leven als een nest, een nest waarin we geboren zijn, van waarheen we weggaan en dat ook onze bestemming weer is, - een nestje aarde.

Leg uw linkerhand open uit bereidheid te geven, de andere hand eveneens opdat u kunt ontvangen. In de stilte die we trachten te vinden, proberen we in de dag die ons te leven staat, werkelijkheid en illusie te onderscheiden ... schijn van wezen. Moeten we niet blijven zoeken, stap voor stap nadenken om misschien een antwoord te vinden?

[© MN, De gebaren van de hand. Afbeelding: "Leaving the darkness soft and friendly a way to the light" by Andre Gehrmann.]

9 mei 2010

De geur van je wangen, oma zou je zijn, 87

Het is je Moederdag, niet je sterfdag

Telkens word ik herinnerd
aan de grillige vergankelijkheid
en dat de zachtmoedigheid

abrupt kan overgaan
in onomkeerbare diepe, ongekende duisternis;
toen jij stierf, bleef je alleen achter

en ongezien met gesloten vensterglas,
alles bleef dicht alsof je bed even een kluis was,
tot je was toegedekt met bevroren grond;

je heengaan was mijn eerste grote verdriet,
maar ik herinner me wie je was, ijverig en
kritisch en toegewijd, dat wil ik vieren.

Telkens herinner ik me met weemoed
enige liefste toefluisteringen,
woord van je leven als een spreij over het mijne.

[© MN. IM Mimi Nuy-Sterenberg, 13 mei 1923 - 3 december 1972. Eerst dacht ik op de tijd vooruit te lopen, maar soms vallen je geboortedag en Moederdag samen, dit jaar wel niet, maar zo is 't toch goed. Foto van mijn moeder's perskaart uit 1947 bij de Twentsche Courant.]

11 mei 2010

De meditatie VII

Ruikend in de stilte van de zintuigen

Er is opnieuw een dag gegeven. We weten dat de schepping bestaat en in ieders handen ligt, - onze kleine werkpaarden, aangespoord door inspiratie of ambitie, gedrevenheid of ingeving of noodzaak of gewoonte. Elke dag staat anders op de tocht of in het vuur, ieder ploegt de eigen akker, elk wit wordt woord, elk woord wordt leven, elk woord leidt naar een eigen nederig verhaal.

Zie hoe veelzeggend ze kunnen zijn, de handen, hoe verscheiden de talenten en de behoeften en de intenties. Laten we ze openen, met de duim tegen de wijsvinger opdat ze een kom vormen, een kom die symbolisch wil zijn voor erkenning en scheppingsdrift en waarvan de nieuwe dag zal kunnen getuigen dat we elkaar aanzien, elkaar vertellen met het hoofd erbij, naar elkaar luisteren zonder

gedachten bij heel wat anders, daarvan kunnen we leven zoals met de aanraking wezenlijk wordt bedoeld, - hoor met hoeveel woorden de dag om zegening vraagt, niet luidkeels of op de tast, maar wel behoedzaam – is het de onzekerheid over waartoe onze gebaren vandaag weer leiden? Mogen er een paar minuutjes geluk worden gestrooid, mag onze inzet in het teken staan van welke tedere scheppingsact ook ... als die maar erkenning biedt, het is de bron van de menselijke ademtocht. Dat we tolerant zijn en zuinig op wat van waarde is.

[© MN, Meditaties. Afbeelding: "Nest" by Hegyimorc.]

13 mei 2010

De meditatie VIII

In de kern van blijmoedigheid

En weer zijn we door het morgenlicht verrast, - alsof het vanzelfsprekend is, maar het leven van de dag is niet vanzelfsprekend, het is niet voorspelbaar of zeker, hoezeer onze agenda ook uitpuilt of hoe groots onze plannen ook zijn ... het leven is hoogst onzeker en kwetsbaar.

Waarom is het zoveel moeders niet gegund een 'goede' moeder te mogen zijn en begint het leven voor veel kinderen al in veelomvattend kwetsuur?

Het leven vraagt om initiatief, om te doen wat nodig en goed is te doen en om te verwezenlijken waardoor we worden geïnspireerd.

Laat onze handen hiervan spreken, maak ze tot een kom van overgave ... laat het paradoxale er mogen zijn, dat houdt ons bij de dag, bij het bewustzijn van de veranderlijkheid, bij de tegenwoordigheid van het leven. Maar het is ook en toch de onvermijdbare overgave aan de illusie dat alles onbreekbaar lijkt omdat u zich met vaste tred beweegt over wat aarde heet terwijl er geen grotere geheimen zijn dan die de aarde herbergt en die wij niet kennen.

[© MN, De aarde ons enige leven. Afbeelding: "Yin yang" by Alibibi. http://www.youtube.com/watch?v=N4_uCRM5CEM&feature=related]

15 mei 2010

Ziel onder de arm en wegwezen

Middenin het sombere licht,
al is alles lonkend groen,
lijkt het alsof ik doormidden breek.

Zelfs in een fraaie woonstede
met razend verkeer als vertier
kan niet te leven zijn, -

het beweegt, maar is als dood
waarin ik geborgen ben
en niemand die het ziet;

ik sla op de vlucht, weet
waar ik noordwaarts zijn kan en verander
mijn licht in een vuurwerk van veiligheid,

het is er even groen als hier,
behaaglijk stiller en ik kan onmogelijk
stuk vallen.

[© MN, De man en zijn ziel. Afbeelding: photo "Rejected" by Martin Stranka.]

17 mei 2010

Meditatie IX

De zon schoof de maan terzijde

Het is een nieuwe dag, het is vandaag. Laat onze ogen geloken zijn, gericht op dat ene waarop ze zonder zoeken zijn gericht ... de handen houden we open, de duim tegen de wijsvinger, de handen wellicht bijeen zouden ze een schaal kunnen zijn waarin je blaadjes sla legt en later aanreikt, dan met sauzen, tomaat en ei.

Zijn we niet zó gewend aan gewoonten, gevangen door de tijd ... onze agenda's zijn overvol, dat we onnadenkend aan de volgende dag beginnen? Is er nog tijd om te weten wie we zijn?

De gedachte te kunnen aanreiken wat nodig is en laten liggen wat teveel is of overbodig, maakt ons misschien bewust van wat we doen, elk van ons in de eigenheid die we willen leren begrijpen. Zou dat een motief kunnen zijn dat ons vergezellen gaat? Want midden in het leven staan we ook in de dood, maak daarom een monument van uw leven.

[© MN, in de reeks meditaties. Afbeelding: "It s a new day today" by Airi Pung; eigenlijk is de prent misschien te frivol, maar ik wilde iets 'unexpected'.]

19 mei 2010

De indringer

Angst is een onzichtbare klemgeest,
niemand ziet dat het zweet ervan
over je voorhoofd parelt,

onder de huid, als smeltijs
over de kale schedel
waarbinnen je woont, -

midden in het leven sta je in de dood,
maar meestal ben je er gerust op
dat het van jou mijlenver vandaan is, -

in angst bestaat geen geruststelling;
denk dat de pijn de bron is, maar het zou ook
andersom kunnen zijn: ik ben het zelf,

ik die daar woont,
in die schedel waar van alles wordt
bedacht, vooral wat onwaar is en

zich diep naar binnendringt,
als een vreemde, een indringer die
zich met vier schroeven heeft vastgezet.

Angst schuift zichzelf
in het gebladerte van mijn ziel;
het wordt tijd dat ik hier wegga.

[© MN; Photo "The crow" by Simon Cederquist.]

En dan lees ik Jan van Nijlen (hij werd 80 jaar meen ik):

"Zolang ik jong was vreesde ik niet de dood,
ik riep, in wanhoop, vaak om zijn bezoek,
nu dat ik weet dat hij me roept en zoekt,
vrees ik de ontmoeting met die bedgenoot."

20 mei 2010

Meditatie X

Van alles is de gedaante tijdelijk

Nog maar even geleden was het duister en wisten we van niets. Nu zijn we weer wakker, zien dat het licht is en proberen te voelen hoe we gemutst zijn. Dat is niet elke dag 'zomaar' hetzelfde, ook al wordt verwacht dat we er zijn.

Van mijzelf weet ik een beetje te leven als een kluizenaar die de stilte moet bewaken als een scherm om zijn geduld dat hij onontkoombaar moet betrachten. Het is géén zieligheid, maar een hopelijk niet te lange fase in mijn bestaan om te leren aanvaarden dat alles zo onwenselijk anders is geworden. Het onmogelijke leven leren leven.

Iedereen kent stroeve momenten of kleine woestijnen en altijd zijn er oases, ook bij mij.

We zijn stil, de rug zo recht mogelijk, de ogen geloken.

De handen liggen open, de duim tegen de wijsvinger ... zo vormen ze voor enkele ogenblikken een kom, een kom als symbool van bewustwording en onszelf te geven wat nodig is. Misschien een evenwicht tussen chaos en orde?

[© MN, de reeks meditaties, met een schilderij van Magdalena Wanli.]

21 mei 2010

Meditatie XI

We stapten het bed uit, we rekten ons uit, we bewegen, springen, rennen, dansen, slenteren of flaneren en we vinden het terecht heel gewoon dat we motorisch niets mankeren, maar wie elk van die beweeglijkheid te pijnlijk is en onmogelijk, heeft een aparte opgave voor de dag.

Ik kan rechtop zitten, het hoofd als vogelkop, de ogen geloken ... we leggen onze handen naar voren, de duim tegen de wijsvinger opdat ze als het ware een kom vormen ... een kom van genade voor wie iets niet meer kan en opdat we hem of haar daarom niet vergeten of uitsluiten want juist dat is de grootste pijn van chronici ... van een omvang die men zich niet beseft, hoe weldadig de aandacht van anderen ook weer is.

Ik en al mijn lotgenoten hebben de opdracht het onomkeerbare lot te aanvaarden, zich niet buiten te sluiten, zich uit te spreken en zich te mengen in de omgang met anderen, opdat hun leven toch ongeveer hetzelfde is.

Laat niet mededogen de drijfveer zijn, maar de gedachte dat we elkaar nodig hebben want 'heden ik, morgen jij'....

22 mei 2010

Het leven zelf zegt wat 'goed' is

Vele maanden later, wanneer drie
seizoenen zijn geschoren, keerde
het verleden weder: zij

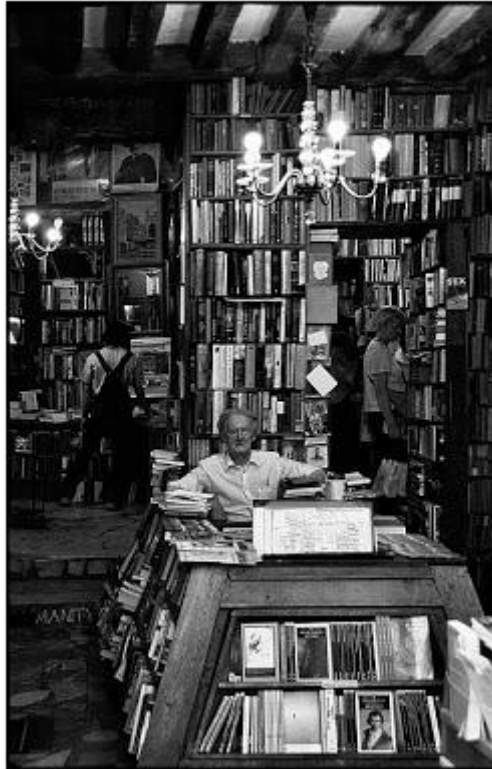
was het die mij
soms de adem benam, maar toch
sloten we voorgoed de gordijnen; -

we deden wat wijs was, lieten
er gras over groeien en zien nu uit
over de fraaiste velden

van ons onvergetelijk verleden, -
het is ook wijs het zo te laten, maar
wat een warme verrassing haar weer te zien.

Ik merk vaker dan me gewoon was
hoe rijk en helend vriendschappen zijn,
het brengt me vrede.

24 mei 2010

Minder is meer

Leven is geen grenzeloos vergaren

Het eiland zal nooit meer zijn wat het was en ik vertoef er nog maar zelden. Het heeft zijn betekenis gehad, zijn rol vervuld ... als warmtebron, toevluchtsoord, werkplaats en alles wat een persoonlijke niche kan bieden. De reorganisatie in januari is al lang volbracht, niet die van het ego, maar van de materie. Ik realiseer me het tijdelijke van mijn verblijf hier op wat ik nu maar het vaste land noem en tevens dat straks, te zijner tijd, niet alles meekan, veel van het eiland moet naar een andere bestemming. Wanneer ik dit tot het laatst uitstel, zal ik veel over het hoofd zien en verkeerde keuzes maken.

Ik ben teruggekeerd en de voormalige werktafel staat nu vol curiosa. Daar zal ik nog wel een paar keer kritisch naar kijken, maar het afscheid van een verzameling is begonnen. Het is de aard van het leven dat je alles maar eventjes kunt vasthouden, er is niets dat 'voorgoed' is.

Is de werktafel leeg, dan begin ik aan de honderden boeken. Welke ik nog niet kan afstaan, zet ik in twintig stapeltjes van 40 cm op tafel, de rest moet weg. Dat deed ik tweemaal eerder en ik kreeg er spijt van, maar het blijkt overkomelijk ... de brieven van Du Perron en andere belletristiek, de enorme kunstcollectie, dozen vol woorden. "Doofstomme boeken", zegt Dewulf.

Geen idee waarheen ik ga – en het is ook helemaal nog niet zover -, maar het zal aanmerkelijk kleiner zijn en dus moet het overzichtelijk blijven, een pakhuis staat me in de weg, ik zal er in dichtgroeien en verdwijnen. Laat me dan tijdig goed of beter voor mezelf zorgen, zichtbaar blijven en laat vindbaar zijn

wat ik opnieuw wil inzien, laat het veel mindere voor mezelf maar kunnen tonen wie ik ben geworden, dan is minder ook meer.

[© MN, De reorganisatie keert vaker terug. Afbeelding: "Lord of the books" by Gabor Pahi. Het spreekt dat ik met deze heer toch wel ruilen wil. Dit, mijn leven in deze vorm, heb ik nooit geambieerd. Dit, deze gesteldheid, "is de prijs die u moet betalen", benadrukte de chirurg vorig jaar zomer nogmaals. Dit, het leven in deze gedaante, is onmogelijk en moet ik toch leren leven. Dit, een afscheid van 'slechts spullen', is het minst moeilijke.]

26 mei 2010

Meditatie XII

Het ene huis is het andere niet

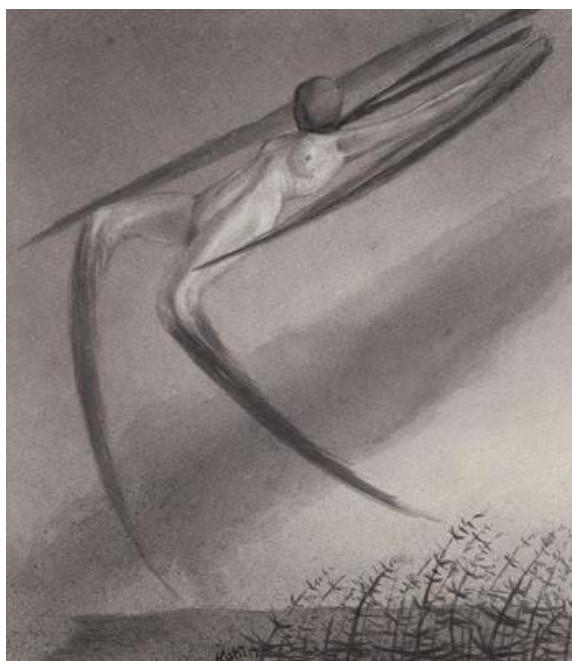
De maneschijn ligt achter ons, ver hier vandaan. Het is weer een nieuwe dag en elke dag is het vieren waard.

We zitten rechtop, de benen gekruist, de ogen geloken en de handen open, de duim tegen de wijsvinger ... dat is de houding van aanwezigheid om in de stilte de parels van het woord te vinden voor dat wat we gaan doen vandaag ... daarom zijn parels onmisbaar, we delven het uit onszelf.

We staan elk voor onze eigen akker, hoe die ook moge zijn, hij vraagt om onderhoud. Laat onze houding en onze handen ervan spreken bereid te zijn ons met aandacht te wijden aan het dagelijks corvee. Het leven loopt immers niet vanzelf.

[© MN, in de reeks meditaties. Photo: "An end and a beginning" by Andreas Wonisch.]

28 mei 2010

Dat ruisen bevuurde mij

De maan ternauwernood haar
eerste kwartier doorlopen, hield
zich schuil in wolk en nacht, -
tijdvogels reizen op dit uur – dit
verregaande uur van slaap of droom –

dat lichte ruisen, dat satijn,
de wind zo langs mijn slapen.

Toen ik je riep, was je meteen langszij,
de vleugels breed gedragen;
slagregens, gedonder en geraas
en lichtverblindend
of was het toch dat onweer?

Ik betwijfel of je me werkelijk zag,
zo heel ver voor de ochtend uit.

[© Marieke Nijhof. Ik vond het terug in mijn gebladerte zonder er ook maar een ogenblik aan te twijfelen dat het niet van mijn hand was. Met excuses voor wie ik op het verkeerde spoor zette. Tekening van Alfred Kubin, "Every night we are haunted by a dream", 1902.]

30 mei 2010

Meditatie XIII

Hoe moet ik leven?

De dag is aangebroken alsof we wisten dat die zou komen ... het staat in onze agenda.

We kennen voorkeur en afkeur of tegenzin, passie en verveling, slordigheid en toewijding, ernst en onverschilligheid, vriendelijkheid en chagrijn, sympathie en antipathie, oppervlakkigheid en aandacht, oordelen en vooroordelen, - het ligt allemaal in onze hand – de handen die we hebben opengelegd alsof ze een kom vormen, een kom nog leeg, een kom als vraag, een kom voor ontvankelijkheid -

misschien om open te staan voor al wat in ons aanwezig is, open voor al het goede dat ons bereiken kan en te kunnen stilstaan bij de opgave niet te vluchtig en te impulsief te zijn met alles dat we zelf in de hand hebben zonder dat we over alles controle willen hebben. Dat geeft voldoening, vreugde en vrede.

[© MN, in de reeks meditaties. Schilderij "An heart for the world and nature" by Ben Goossens.]

1 juni 2010

Meditatie XIV

Het is de kunst het langzaamaan te doen

Het is wonderbaarlijk dat het weer licht is geworden het is wonderbaarlijk dat we identiek gebouwd zijn en elk zo verschillen, dat van die miljarden vingerafdrukken niet één paar dezelfde is, - is daarom ons leven zo persoonlijk?

Het is wonderbaarlijk dat we allen over dezelfde tijd beschikken en dat we toch zeggen 'geen tijd te hebben'. Welke tijd regeert ons eigenlijk?

Van wie is de tijd? Heb ik mij en mijn tijd verkocht?

Ik moet verantwoordelijk zijn en toch ook mezelf kunnen zijn.

Laat onze houding en onze handen ervan spreken de tijd te willen stillen als onze dorst want als ook onze koffie of thee al koud is, weten we niet meer hoe laat het is.

[© MN, in de reeks meditaties. Schilderij "Vergetelheid" van Mireille Hulpiau.]

3 juni 2010

Meditatie XV

De dag heeft de behaaglijkheid van het licht. De dag biedt ons de gelegenheid ons te ontplooien want we zijn telkens een wordende mens. Gisteren, een dag waarvan we al weer afscheid hebben genomen, zei een vriendin: "Laat het licht, het leven en de liefde blijven sprankelen als een fontein."

Onze houding spreekt van aanvaarding, van bereidheid, van moed, de moed en de wens om zin te geven aan de dag. De handen opengevouwen, de duim tegen de wijsvinger. Handen als een kom, een kom die gevuld kan zijn met welstand, een kom waaruit het soms schrapen is als uit een lege pot. Het is de gedachte aan rechtvaardigheid, aan de ongelijkheid, dat het de ene hand lukt alles te vergaren en dat de andere er om bedelen moet, dat de ene hand gul is en de andere gierig, dat achter de ene hand een openhartige mens staat en achter de andere iemand schuilgaat die zich teruggetrokken houdt.

Zou de hand al kunnen tonen wie we geworden zijn, is het een open hand die nog veranderen wil of een gesloten hand die niets heeft dan zichzelf maar net overeind te houden?

5 juni 2010

Een windstille ziel blijft beminneijk

Dierbare vriend, al eerder dan een jaar
was er nog meer dan twijfel
over de tijd die we zouden kunnen delen,

maar in de eerste week van juni
keerde het tij en was je vastberaden
te gaan, ook dat is wat we delen.

Er is ontroostbaar verdriet
om de dood, dat is het beeld
dat we kunnen omkeren en na een wijle

beseffen we dat de dood een viereen waard is,
omdat we weer zijn geworden als
in het prilleste begin.

Wat waarachtig leven ons vraagt,
kan teveel of te verlangend worden, dat is ieders lot,
dat het zich plots of traag verkleint tot zoals het begon, -

zo kan de dood een verlossing zijn,
maar het hoort bij het menselijk verlangen
alles te behouden zoals het is;

‘als het goed’ is dat ons verbindt, zoals ‘het hoort’,
dan ervaren we je dood als tragisch, zijn we
werkelijk bij jou, dan zijn we even blij als jij.

[© MN. IM Jan van der Hart, 16 december 1929 – 5 juni 2009. In oktober 2007 schreef Jan onder meer deze regel: "Dit wezen heeft vanaf de eerste stonde van zijn komst op deze aarde terugverlangd naar het warme klotsende vruchtwater van "zijn" baarmoeder, waarin hij naar hartenlust heeft kunnen zwemmen totdat zijn omvang hem dwong zich naar buiten de boze wereld in te persen." – Ik pleit zeker níét voor de algemene opvatting de dood te vieren in plaats van te betreuren! Foto van Jan, door Marieke – haar weblog, september 2009.]

7 juni 2010

Meditatie XVI

We hebben slechts één leven

We kunnen duizend maal dezelfde muziek willen horen, maar leven doen we maar eenmaal. Zo is het ook met deze nieuwe dag, die verschijnt niet nóg eens maar is er vandaag. Van gisteren hebben we afscheid genomen en we staan open voor al het nieuwe, het goede, voor al dat ons verwarmen kan zodat we het goede ook weer kunnen uitdelen.

Geen dag is te laat opnieuw te beginnen en toch authentiek te blijven, om los te laten wat ons hinderlijk blijkt, om begane fouten of misstappen te onderkennen en te proberen die voortaan te vermijden. Sommigen kunnen het slechte pad achter zich laten of weten een ernstige verslaving de baas te worden. Anderen zeggen Jezus gevonden te hebben ... we kunnen genezen van een ernstige aandoening, we kunnen een moeilijke tocht door het leven hebben volbracht, we kunnen eindelijk

onze grote liefde ontmoeten

... en zo is 'herboren worden' zelfs méér dan denkbeeldig toch mogelijk, als een andere schepping van het eigen leven. Niettemin is toch elk moment nieuw en onherhaalbaar. Er is alleen het geheugen waarin heel ons verleden ligt opgestapeld en waaruit we de momenten weer kunnen terughalen waarvan we al lang afscheid hebben genomen.

Nu we in het licht zitten van de nieuwe dag, de rug zo recht mogelijk, de ogen geloken, de handen voor ons open liggen als een kom ... ligt daarin alleen maar de vraag naar het inzicht wat 'goed leven' is en de hoop dat zo nabij mogelijk te kunnen verwezenlijken.

[© MN, in de reeks meditaties. Photo: "Reborn" by A. Madestra.]

9 juni 2010

Elke foto vertelt zijn eigen verhaal, dat is juist de schoonheid ervan (45)

De tweede schepping

Zou zij de tweede Eva willen zijn en de appel weten te weerstaan? Zou zij de hoop koesteren een matriarchale wereld te vestigen? Maar ligt ook hier de verleiding er niet dik bovenop? En als er dan plotseling een Adam verschijnt, een adonis? De geest is gewillig, het vlees is zwak.

Soms hebben we het nodig te fantaseren over een andere wereld - als het maar geen obsessie wordt want dan verkeer je in nood, denk ik – soms heb je het even nodig te geloven in een illusie, daarin schuilen nu en dan zwijgend en zwevend, als bladeren in de wind, schatten die anders onontdekt blijven. Ik leef in dat geloof.

In mijn fantasie houd ik het maar op Fiori, vlakbij Pietrasanta waar ik 14 oktober 2009 over schreef. Niet hier, maar daar ontstaat de meditatiereeks. Het is dezelfde wereld hoor, maar een verrukkelijk klimaat in een lichtgevend landschap en er wonen allemaal hardwerkende, maffe kunstenaars, afgunstige en inspirerende zielen, en vrouwen, schoner dan het maanlicht, ze zouden zelfs – zoals de eeuwenoude Perzische literatuur doet geloven – de plaats van de maan kunnen innemen. Er zijn veel vriendschappen in Fiori, en in een vriendschap is het goed wonen – maar evenals hier, is in mijn tweede schepping het gras van de burens groener.

[© MN, in de reeks 'Elke foto of schilderij vertelt ... nr 45' (de laatste, 44, dateert van 29 maart). En wat die meditatie betreft, iedereen weet wel beter, ze ontstaan in de stilte van mijn eigen klooster. Dat zou beter ergens in de heuvels kunnen liggen want hier zijn alleen maar voorbijgangers. Vaak heb ik mijn hand in de aanslag om te zwaaien maar niemand kijkt op of om. Perzische fabels: lees bijvoorbeeld het prachtige literaire juweeltje "Hekajat" van Kader Abdolah (het juni-deeltje voor 1,50 bij Bruna) of zijn boek "De koe", verschenen bij De Geus, 2007. Photo: "My fantasy" by Andre Arment.]

11 juni 2010

Meditatie XVII

Een houding van vriendelijkheid

Ik werd wakker van de eerste vogels, ze zijn zo vroeg, maar toch, het is al dag. En nu, wat later, zijn we bijeen om een nieuwe dag wakker en gewassen te beginnen. We zitten rechtop, de ogen geloken, de handen open als een kom, een kom vol vriendelijkheid en mildheid ... althans, dat zou kunnen.

Vriendelijkheid en mildheid ervaren we graag, maar hoe weldadig is het niet dit belangeloos te zijn en uit te reiken, “dichtbij ... en steeds meer, verder”, zoals de Boeddhist Gelek Rimpoche ons voorhoudt.

Een vriend van de mensen willen zijn. Laat het een gedachte zijn die in deze schaal ligt, een gedachte die we ons eigen willen maken, vandaag ... en komt er een nieuwe dag, dan weer ... een vertrekpunt van ons leven, dat verkwikkend moge werken.

[© MN, in de reeks meditaties. Photo by Masoud Mobin Ali.]

13 juni 2010

Een besef waait door m'n hoofd

Het beste in mij is voorbij,
vroeger heette dat later,
later ga je ook dood.

Zonder dat je er bent, kan ik je zien,
zonder dat je spreekt, kan ik je horen,
zonder dat je streelt, kan ik je voelen; -

later ging dat allemaal voorbij,
zoals alles voorbijgaat,
maar eerst het beste, en toch,

toch is niets van die heel lange tijd
verloren gegaan, in de diepte
van mijzelf blijkt alles bewaard.

[© MN, in 'Eenzaamheid'. De continue slaapvoeten en pijn dringen overal in door, lopen voorop als tamboer maître, lijken omineus. Maar er is zoveel nog dat tot 'het beste' behoort. Het beste is mijn leven ... en dat bestaat, ik baad in een ziel van levensliefde. Afbeelding, photo: "Awakening" by Leszek Paradowski.]

15 juni 2010

Meditatie XVIII

Een van ons is jarig en een verjaardag symboliseert, evenals elke dag dit in wezen doet, een nieuw begin, voor een jaar lang. Cadeautjes zouden niet aan te slepen zijn als we een nieuwe dag zouden vieren als een verjaardag, laat staan de taarten met slagroom, - hoe verrukkelijk ook.

Een verjaardag is zo persoonlijk als een vingerafdruk, maar voor ieder even bijzonder omdat we hopen op een levensjaar zonder obstakels, in gezondheid en soms ook beter dan het jaar dat nu net achter de rug is want we zijn nu eenmaal veranderende mensen.

“Een ei valt niet heel. Wij worden ouder, niet jonger” – beide zeggen iets over het mysterie tijd.

Zullen we de dag in stilte aanvangen, even in ‘a pensive mood’ zijn, met tijd voor het besef wat nodig is voor het nieuwe levensjaar, vergezeld door wie ons dierbaar zijn en de hoop op elkaars waarachtige aanwezigheid.

[© MN, in de reeks meditaties. “ “ = citaat Joke Hermesen, ‘Stil de tijd’. Photo: “Boy in pensive mood” by Premyslaw Wielicki.]

17 juni 2010

De kruik van de hoop

Wat een geluk in mijn sponde,
daar die smalle landstrook vol dromen, en
wetend dat de slaap mij overmeestert.

Dromen halen je van je eenzame bed vandaan,
Ze brengen bedrog als je wonderen verwacht
Want ze tasten het verbeeldende mogelijke af.

Dromen kunnen nodeloos onderbroken worden,
terug in de warme sponde blijkt hij in rook opgegaan
en een zoektocht in duister is dwaas en tevergeefs.

Maar hoe het ook zij, ook bij mankementen
zijn de dromen de oases van mijn geluk
want elke troost of gedachte kan er zegevieren.

[© MN. Photo "Dreamlight" by Linguistik.]

19 juni 2010

Meditatie XIX

Het hart van mijn leven behoort mij

In de levensstijdperken van de mens kan het gaan gebeuren, dat de kinderen enige zorg opnemen voor hun afhankelijke ouders. Dat is toejuichbaar. Maar het kan ook zijn, dat er geen zorg nodig is, en dat in plaats daarvan vergaande bemoeienis optreedt, bijvoorbeeld wanneer een 85-jarige vader een relatie aangaat met een 80-jarige vrouw en die verbintenis vanuit een scala aan motieven bemoeilijken.

Zo verging het Kees een tijd en hij 'koos' voor de vrouw die de kinderen wel zagen zitten, uit gemakzucht, uit de vrees de veiligheid van zijn kinderen op het spel te zetten. Dit brak hem na enkele maanden op en hij koos voor Mette voor wie het in zijn hart werkelijk roffelt. "De kinderen kunnen op het dak gaan zitten."

Zou dat de gedachte kunnen zijn voor deze nieuwe dag: dat we ons nimmer onvrijwillig uitleveren, niet aan instanties en niet aan onze kinderen. Elke volwassene wil zichzelf blijven bepalen en blijft een autonome mens zonder de verbinding met belangrijke anderen om oneigenlijke redenen te verbreken.

Respect, waardigheid en liefde branden in de kom van onze handen, laat ze vanuit ons hart onze gids zijn.

[© MN, in de reeks meditaties. Afbeelding: photo "My sweet embraceable you" by King Douglas.]

21 juni 2010

Het fluweel van de nacht

Van ver hoor ik hem komen,
de optocht, niet van trommels en trompetten,
die behoren Jeroen Brouwers, maar

van louter trommels, wat kleine en één grote,
andersom voor tegen de buik, een met
een andere trommelhuid dan al die andere.

Van ver hoor ik het geroffel, een geluid
als het fluweel van de nacht, wie
kent een warmere mantel? Tromgeroffel

is een toon van zachte heimwee, een toon
die verwijst naar het verleden en
doorwerkt in het heden en dan,

als de korte stoet mij voorbij is, dan
weer wegsterft, zoals dat gaat met geroffel,
met de lenige zwaai langs de trommelhuid.

De laatste man heeft geen trommel,
maar draagt vlag en wimpel,
“Hennie Marsman, zeventig jaar geleden”.

[© MN, 'Een hommage aan de dichter H. Marsman, 30 september 1899 – 21 juni 1940'. Zie zijn Verzamelde gedichten, in 2008 verschenen in een mooi gebonden editie van Salamander Klassiek. (Ik dacht dat ik niets van hem had, hoewel vreemd, maar vond later toch de derde druk ervan uit 1946. In 1999 verscheen als Open Domein bij de Arbeiderspers de biografie van Jaap Goedegebuure, “Zee, berg, rivier – Het leven van H. Marsman”. Afbeelding: schilderij van Roland Devolder, 'De optocht'.]

23 juni 2010

Denk mens te zijn, sta op

Naar Srebrenica, weet u nog,
hebben dichters zich verenigd en
met vuur, ironie, en liefde vloeide het woord.

Granaten, mijnen, de kogelregen
en andere valkuilen voor de mensheid
zijn sterker en wreder dan onze geslepen taal,

gemakkelijk vergeten en neergemaaid
als hoog gras, even gemakkelijk als blindelings
helden lintjes krijgen en het Tribunaal

zijn gevangenen met privileges bewaard
als waren het mannen met vorstelijke verdiensten,
slimmeriken met een venijnig geweten.

Wij zijn geen Lieveheersbeestjes,
we mogen niet de moralist uithangen,
maar wel een gebalde vuist maken, sta op,

het woord door de pen gegrepen
en goed doen op kleine schaal opdat
'n bezonnen menslievendheid zich vermeedert.

[© MN, n.a.v. "Schiet niet op de pianospeler" – Gedichten bij de vijftiende herdenking van de val van de enclave Srebrenica, een uitgave van de stichting Literaire Activiteiten (SLAU) Utrecht (ISBN 978-90-814450-2-3). Photo: 'Faces in the street' by Adrian Donoghue.]

1 juli 2010

De innerlijke beleving: de nood aan geruststelling, aan veiligheid

De pijn van schedel tot schouderblad en de continu brandende slaapvoeten waren op zich niets nieuws, maar toen ik vrijdag de 25ste intuïtief 'vakantie' nam, had ik nog niet de idee dat alles die dag zich dermate zou verheven, dat ik 's avonds de dienstdoende arts zou willen raadplegen, - waar overigens veel overredingskracht voor nodig blijkt. Terwijl ik mezelf beleefde als aan de rand van mijn wereldje, bleek een paar uur later dat de bloeddruk onberispelijk was en dat mijn hart zo regelmatig was als een onbezorgd zwemmend visje. (Nee, dat is voor heel eventjes een mooi beeld, maar omdat je zo'n visje vaak plotseling naar links of rechts ziet zwenken, geeft zij eerder het beeld van de wispelturigheid. Ga naar de klok, - beter is te zeggen, het hart tikt(e), zonder bijkomend geruis, zoals elk van mijn vier klokken in huis zijn seconden wegtikt. Dat is toch een zegen!)

De pijn verrommelt de innerlijke beleving. De objectieve realiteit in diezelfde spanne tijds is veel normaler. Mijn tegenwoordigheid zegt me, gedreven door de pijn, dat ik vooral in het land van de angst vertoef, het land waar zoveel wordt gevreesd wat allemaal niet gebeurt. Hoeveel tijd verdoen we er niet mee juist dáár te zijn (laat staan op vakantie te gaan). Het meten, het zorgvuldig luisteren naar m'n hart, haar aandacht en de tijd die ze nam om me nog eens uit te leggen dat die verstoorde zenuwen aan de linkerkant van mijn lichaam – de al eens genoemde sensibiliteitsstoornis – vaak voor een abnormale respons zorgen en je beleving kan misleiden, brachten inderdaad de kalmte die ik nodig had om veilig de nacht in te durven. Even later, volkomen uitgeput, sliep ik als een roos. Het beste nachtpilletje was intussen al te weten dat Odilia 's anderendaags zou komen.

'Hoe moet ik leven?' De eeuwenoude vraag die je dikwijls onuitgesproken voor de geest komt, krijgt nooit een afdoende antwoord. Je kunt denken, 'zo goed mogelijk' of 'haal eruit wat erin zit', maar dat geeft eerder een vage aanduiding van je levenshouding dan dat het een antwoord is op wat met de vraag wordt bedoeld. Een dief kan hetzelfde zeggen als een goedwillende mens. Hoe vind ik een leefbare balans tussen aanhoudende pijn, afhankelijkheid, autonomie en draaglijk leven?

(Mijn huisarts is eergisteren (dinsdag) geweest en wil de huidige medicatie wel veranderen of aanpassen, maar eerst overleg met een specialist van de pijnpoli. Tijd duurt.)

Het liefst – het is nu halverwege donderdag - keer ik terug naar bed, naar mijn zandloperssuurtje ... het pad naar mijn dromen, ofschoon ik weet, waarheen ik ga, daar ben ik.

3 juli 2010

Een dagboekkladje

Nu heb ik weliswaar een prachtige zo goed als nieuwe Toshiba met Windows Vista, maar moet ik, volkomen tegen mijn stijl van werken in, rechtstreeks schrijven omdat het niet lukt vanuit Word te kopiëren en te plakken, - wát ik er ook op verzin. Ik zal het morgen mijn zoon vragen, die weet voor problemen op dit vlak altijd een oplossing. Desnoods - en dat zal het wel worden vermoed ik - zet hij er een legale Windows 7 Professional op.

De huisarts heeft nog niets laten horen. Het is 'knudde met een rietje', ook na twaalf uur slapen. Toen ik een jaar geleden Oxinorm erbij kreeg en het etiket te kennen gaf "2 tot max. 4 pd bij ernstige pijn", nam ik er, verdeeld over de dag', meteen 4. Ik werd er echter hondsberoerd van en ging onmiddellijk terug naar 2, - en dat bleef zo. Nu ben ik, bij de zwijgzame 'eerste lijn', twee dagen geleden naar 3 gegaan en vandaag dan naar 4. Het staat immers op het etiket, maar behoedzaamheid blijft geboden, - misschien wel des te meer bij ontregeling door de plotselinge extreme warmte, zo'n typisch Hollandse streek.

Dit schrijven, zoals gewoonlijk dicht bij m'n leven, ontstaat met grote inspanning, maar tot mijn spijt mis ik de energie langs de mij bevriende weblogs te gaan; dat doe ik slechts in mijn stille gedachtenwereld want ik kan elk voor de geest halen. Maar de wil om door te gaan met schrijven sterkt me in het behoud van het vertrouwen, zo niet, dan neigt het naar onverschilligheid en het verslonzen van de dag. Voor wie dol is op dit weertype, is het jammer, maar ik hoop op een aanmerkelijke verkoeling, natuurlijk naast een draaglijke pijn, anders vlucht ik maar weer naar een soort kasteelwereld waar niets onmogelijk is of ga ik naar de denkbeeldige specialist Lewis Lewinski, een type professor Lupardi.

Photo: "Blue song" by Farid Sani.

5 juli 2010

Dagboeknotitie

Soms lijkt het alsof ik al jarenlang boven een vuurpot hang, een lijdende man die aldus leert hoe hij zijn leven moet doodzwijgen. (Mijn hemel, wat een beelden krijg ik toch opgedrongen. Ik schrijf ze niet op om mededogen te wekken, maar om te blijven verhelderen 'wat pijn doet').

De zon en de aarde hielden elkaar in een stevige omhelzing. Een liefdesdaad voor ieders oog. De aarde wist zich geen raad en riep de wind erbij. (Wetende dat het ook riskant was: vuur (hartstocht) en wind, maar vertrouwde erop dat de wind op z'n tellen zou passen.) De wind is wel gevoelig voor de aarde en kwam,- maar bleek zwak te zijn van al zijn werk in het westen. Haal dan wat wolken, smachtte de aarde. Met schorre stem zei de wind dat te zullen proberen. Zo kwamen er wat wolkenvelden, - maar ze waren leeg. Hoe kan ik je toch aanwakkeren, vroeg de aarde want we willen regen. Ik zal alle zeilen bijzetten, zuchtte de wind. En hij ging heen, even werd het bladstil, maar hij keerde terug met enkele plukken van donkere wolken. De zon wilde er niets van weten en liet de aarde los. En zo kwam er een klein half uur regen, even plensde het en langzaam daalde het kwik.

Photo: "Abandoned but not by God" by Henrik Spranz_Iceland.

7 juli 2010

Elke foto vertelt zijn eigen verhaal, dat is juist de schoonheid ervan (46)

Me and my postbird

"Oh come on doctor M" (he likes old style and manners) "we know better, ... listen, when I only smell fear, I flow far, far away no, not from you, although it isn't easy to stay ... but a friend is a friend. It's a waist of time, of energy to be such afraid, - keep on writing, come, take your pencil ... be so strong to learn something from me, an old bird."

"Yes, that's life, I love you ... thanks black birdie, thanks professor Lewis, for being my friend despite all the fears on my skin, thanks for your wisdom, compassion and loyalty."

MN, in de reeks Elke foto vertelt , nr. 46. Photo: "Once upon a midnight" by Psychodaddy.

10 juli 2010

De ziel en het landschap

Mens, leef in de overgave aan de daden van liefde

Het eiland aan een rivier van liefde, -
ik zit als dankbare vogelkop aan de oever en
blaas wat verpluisde paardenbloemen

in de stroom van de wind,
de wolken plukken mijn gedachten
en zij, zij drukt me altijd moed in de hand.

Nooit ben ik ver van ware vriendschap, -
als ik dan toch het einde naderkom,
is dat de niet te erven winst van mijn leven.

[© MN, 'De man en zijn ziel aan de IJssel'. Afbeelding: "Riverside" by Andrea Orioli.]

13 juli 2010

Down to the bottom again

(A message from Black Birdie)

My poet (my boss) can't write at the moment, he is exhausted ... good heavens what a story, what an incident. Last Saturday-evening after several visits of three general practitioners earlier that day, he was brought by ambulance to the hospital.

It is unbelievable, but it seems if he, laying on the stretcher, got a fourth or fifty buckets of water pour out over his body. Infernal flashes of lightning, thunderclaps and a pelting rain formed a tragicomic scène.

I don't know, but I think my poet was thinking on that particular moment on the Stortemelk", the ship between Harlingen and Vlieland; once he told me about his adventure a long time ago with that ship in the middle of a storm, because there where also 25 cows on their way to Vlieland. Imagine what happened.

Of course that's not the point now ... and it's nonsense, his body was 'a house of pain', he was afraid and one and all misery.

Anyway, he went to the hospital trough this horrible weather to get released for his "pissing problems". He is back home now and has for the time being a "suprapubisch"-catheter, waiting for an operation later on (this whole problem has been caused by Amitriptyline.) Tomorrow he must visit the hospital again. My poor poet, - but he looks strong and rather calm.

[© MN, 'Down and out'. Photo "Thunderstorm" by Willy Marthinussen.]

27 juli 2010

De onvolmaaktheid herzien

Het huis. Het staat er niet naakt bij. Al mijn bomen, de eikenboom, de acacia, de catalpa's, de sering, de kersenboom en nog een vreemdeling staan er weelderig bij. De wingerd moet elke week worden teruggesnoeid want die vreet anders binnen de kortste keren de dakgoot op en dringt dan de dakpannen binnen. Uit oogpunt van esthetica vind ik dat het mooiste, maar het is de bedoeling dat het huis wordt verkocht en dan werkt ogenschijnlijke verpaupering niet erg mee. (Toen ik dik twintig jaar geleden mijn huis in Huissen had verkocht, werd op de dag van de sleuteloverdracht de mooiste boom van de straat omgehakt, een hoger dan het huis geworden treurwilg, even breed als de binnentuin. Van lichtrover tot lichtval.)

Het huis staat aan de Ringallee die vijftig meter verderop overgaat in de Schelmseweg en doorloopt tot het hart van Oosterbeek, een kilometer of acht hier vandaan. Al veel eerder, nog geen twee km, bevinden zich de snelwegen naar alle richtingen van het land, Nijmegen, Den Bosch, Eindhoven, Utrecht, Apeldoorn, Zwolle, Oberhausen. Het zijn niet de bomen, maar het is – naast de economische misère en het politieke kerkhof - de onophoudelijke ergerniswekkende verkeersdrukte die potentiële kopers weerhoudt van een bod, al valt het huis nog zo in de smaak.

Het is een authentiek vooroorlogshuis dat je eigenlijk in naakte staat moet kunnen zien. Het huis als geraamte. Weg met alle schilderijen, boeken en beelden. Geen dichter meer te bekennen. Het huis als stilleven.

Het huis is niet dood. Ik ervaar alle lagen van afhankelijkheid en dat op zich betekent voor mij een ongekend dieptepunt omdat het behoud van de eigen regie op 't spel staat, maar ik ondervind tegelijkertijd waarachtige trouwe zorg, een dimensie van compassie die ik in deze gedaante nooit heb gekend en een bron van intense dankbaarheid is. Het leven hier staat eigenlijk in het teken van strijd en aanbidding.

Het huis als een bed van doornen. Voor de krakkemikkige staat van mijn lichaam is dit een ongeschikte woning. Over een paar weken moet ik naar een revalidatiearts en die schrijft, hopelijk, een soort totaalrecept, een op lijf en psyche geschreven portret voor de best passende schepping. Voer voor een huisarts die genoeg heeft van pillen.

2 augustus 2010

Ik schrijf mijn ziel

Wanneer je vanuit een mozaïek van redenen de pen een poosje laat liggen – ik weet geen ander woord dan onmacht, daarin zit alles samengebald wat ertoe doet – weet je op zeker moment niet meer waar te beginnen om van die pen weer een eigen instrument te maken (maar *als* je dan begint, dan is 't ie 't al weer). Toch lijkt het alsof je een kluwen hebt laten ontstaan waarin elke samenhang is verdwenen, alsof die moedwillig is verdonkeremaand hoewel de aangestipte onmacht die gedachte onmiddellijk doorstreept. Het is juist het krampachtig willen vasthouden van onafhankelijkheid waardoor mijn bestaan als een rietstengel is geknakt. Toch gaat de pen waar het hart naar toe wil.

Het huis. In drie weken tijd zijn de huizen en hun geschiedenis hier tegenover heel systematisch afgebroken. De aarde is met precisie gezeefd en gereinigd van alles wat aan juist die huizen kan herinneren. De aarde is geschoren. Straks begint de bouw van nieuwe huizen, terwijl ik er juist op heb aangedrongen er een park van te maken.

Ik was van de week even in een ander huis en in de uitgestrekte weidevelden daar direct achter, na de boomgaard dan, telde ik vijf paarden, grazend onder een typisch Hollandse lucht met aan de horizon het silhouet van een oude dorpskerk. Even later zag ik nog een geit die me meteen deed denken aan de verstilde kunst van Jan Mankes. (De kunstenaar die zo jong is gestorven, die buiten het marktgeschreeuw wilde blijven en beducht was voor te vroege waardering. Het verdroomde karakter van zijn schilderijen verkocht goed.)

Ik schrijf mijn ziel, al moet ik er voor door de woestijn, terwijl ik bij herhaling luister naar <http://www.youtube.com/watch?v=fH4pT6JWnhY>

Een paar jaar geleden liep ik nog met enig gemak, met de stok, naar mijn herinneringsvolle paardenwei. Op tweemaal die afstand van hier bevindt zich het hospice. Het is een huis in serene rust,

in bloeiende stilte en met professionele zachtaardige zorg. Het is een huis voor de intieme dood, het eindpunt van alle verlangens. Ik kan er ook aankloppen om tot een betere pijnbestrijding te komen.

[© MN, met een schilderij van Jannes Koetsier. Ik weet niet of 't hospice ook twee deuren heeft en bij welk van de twee ik dan zal aanbellen. Misschien is het verschil niet groot. Meestentijds woon ik nu in bed.]

9 augustus 2010

Engelengeduld II

Er ontstaan situaties die van goud zijn, waarin je bijstand door iemand, Odilia, is geboren uit zuivere beweegredenen en zich daarom nauwelijks laten verenigen met een kritisch woord, een woord, zodra de eerste zin ermee is gesmeed, dat kennelijk de intentie heeft de goedheid te breken (terwijl dat niet waar is want de tranen zijn zo zoutig dat mijn ogen zeer doen en eerder wat radeloos in hun kas staan).

Hierboven keek ik vanuit het verkeerde perspectief, het was nacht en de gordijnen (hoewel open, maar symbool voor duisternis en dan liggen de emoties vooraan) hielden andere invalshoeken uit het zicht. Het is dankzij de vriendschap dat Odilia me na zorgzame weken weer heeft teruggeleid naar onafhankelijkheid.

Wanneer men in gezondheid samenleeft, is men minstens afhankelijk van elkaars genegenheid betrokkenheid en trouwe loyaliteit. Wat van waarde is dat blijft, zeker in de beleving, ook als je meer moet prijsgeven dan je lief is.

Ik hang wat rond, voel me afgemat, luister naar de radio. “De helft van de kinderen die nu worden geboren, wordt ouder dan 100 jaar. Willen we dat?” Een zin uit een interessant gesprek tussen Theo Holman en Rinie van Est. “Minuscule sensoren die ons alarmeren wanneer de allereerste kankercellen zich in ons lichaam vormen. Een 'exoskelet' dat soldaten in staat stelt zware bepakking te dragen. Nieuwe synthetische organismen die waterstof of ethanol produceren als oplossing voor energie- en klimaatproblemen. Een spiegel die je toont hoe je eruit gaat zien als je je huidige ongezonde leefstijl voortzet.” De nanotechnologie brengt ons naar een andere tijd, een andere moraal.

Zelden is van het verlorene, in situaties van chronische aard, weer terug te winnen. Het is telkens maar afscheid nemen van wat je niet meer kunt. Een begin van sterven? Daarom is elk woord zo licht als een veer. Ze liggen leeg in mijn hand, hoewel ze uit verdriet tevoorschijn komen. De nachten kan ik zo doorslikken. De dagen, als de zon al dan niet aan een haak in de hemel hangt time goes so slowly, dan bekruipt me vaak een onduidelijk gevoel van angst over dit eenzame gescharrel, een smartelijkheid die aan me knaagt.

Een omhelzing vanuit het landgoed Rozendaal, un homme de la nature.

[© MN, “De man en zijn ziel”. Eerder schreef ik op 24 december 2007 een bijdrage onder deze titel, een wens voor 2008; ik verbleef toen in Groot Klimmendaal. Ik ben weer geheel op mezelf, kennelijk liever een woestijnman – nee, je moet je niet te behaaglijk voelen in afhankelijkheid en je kunt meer dan je denkt. Rinie van Est is een van de auteurs van “Het lichaam als bouw pakket”. Overigens, het kopieer- en plakprobleem is opgelost; ik was zo snugger het op de valreep mijn broer, een oerslimme vent die over de hele wereld zwerft, te vertellen. “Oh, een kwestie van comptabiliteit, zó gedaan.” Minder dan een halve minuut, “... ik zal het zoonlief doorgeven.” Afbeelding: “De hangmat” van Jannes Koetsier, ik hang maar wat rond en beoefen geduld. Engelen geduld.]

10 augustus 2010

Tot een keerpunt nabij

Ik heb vreselijk genoeg van al deze deerniswekkende verhalen. Kennelijk weet ik ze ook nog in te smeren met raadsels, maar hoe ook, ze zijn mezelf tot last en ik kap ermee. Picasso, een ijdele man, liet zich in zijn laatste levensjaar niet meer fotograferen. Hij bekeek zijn kop in de spiegel en zei dat het genoeg was.

Ik heb nog zeven meditatieën liggen, geschreven in eenzame avonden en ik me vanwege de pijn onvoldoende kon concentreren om aandachtig te lezen maar mezelf toch 'tot nut' wilde bewijzen. Veel lezers hebben er geloof ik lak aan.

Deo volente kom ik terug als het leven mij de goede weg op kantelt. Het is geen afscheid, of ik moet er niets van af weten, zoals een van de eksters hier tegenover er vanmiddag geen idee van had plots door een kat uit de lucht gegrepen te worden en met een smak tegen het vlakke zand aankeilde. Een doodsmak. Wat een treurigheid, niet voor de kat want die danste nog een hele poos om z'n prooi en hanneste wat af met de pluk veren die hij telkens naar zich toegreep.

Een mooi verhaal? Ja. Jean-Paul, een neef van me, is 23 jaar en heeft zich ontwikkeld tot een rasechte kosmopoliet. Hij spreekt moeiteloos de Europese talen, is werkzaam als topanalist bij een wereldconcern en woont in het hart van Hamburg. Momenteel is hij enkele weken in Londen, reist daarna naar China en vervolgens naar Italië. Zijn kostuums laat hij maken in Singapore, als de dollar laag staat zoals laatst, gaat hij shoppen in New York. Hij heeft een zeer brede belangstelling, is een gentleman pur sang en heeft, ofschoon werkdagen van minstens twaalf uur, een druk sociaal leven. Hij heeft een rijbewijs maar geeft niets om auto's, heeft liever een wagen met chauffeur. Jean-Paul leeft in de wereld van de grootindustrie en geen mens kan op de idee komen met iemand van 23 jaar van doen te hebben, zó voorkomend en bekwaam. Het evenbeeld van zijn vader, alleen een heer met manchetknopen. (Mijn broer is geen 'heer' in de zin zoals ik het hier bedoel. Jean-Paul lijkt op de wereld waarin hij leeft.) Vader komt van China als zijn zoon er naar toegaat, reist vervolgens naar Brazilië, Mexico, Scandinavië, Italië en India. Maar Jean-Paul spant de kroon, geen nep, geen kapsones, maar ongelooflijk authentiek.

12 augustus 2010

Meditatie XXI

In stilte zijn we bijeen om ons te realiseren dat er een nieuwe dag is aangebroken. Geen dag is dezelfde, bij vorst noch zonneschijn ... ook als we het leven als saai of opwindend ervaren, steeds is de dag weer anders.

We zitten rechtop, de ogen geloken, gefocust op een persoonlijk gekozen punt in deze ruimte, de handen als een naar voren uitgestrekte kom ... een kom die gevuld mag worden met deze dag, met wie we ontmoeten of wat we ontdekken. We zijn stil bij de gedachte dat de dag een ontdekking is.

[© MN, in de reeks meditaties. Photo by Keren Segev.]

13 augustus 2010

Waar houdt het bestaan zich in godsnaam op?

Revalidatiearts riep mij binnen, stelde zich voor en ging verder met het lezen van de vier pagina's tellende rapportage, hij was misschien bij de vijfde regel, dus de stilte in de weinig inspirerende kamer nam de meeste tijd van het consult in beslag. Iets meer dan halverwege keek hij mij aan, "Een indrukwekkende voorgeschiedenis zeg!" Hij zag aan mijn lichaamstaal dat ik wel zoiets zal hebben gezegd als "Het zij zo", terwijl ik erover dacht hoe te formuleren dat voorbereiding toch het halve werk is.

"Ja ...ja, ik heb géén idee wat ik u kan adviseren. Ik kan eens overleggen met uw huisarts."

"Dat doet mijn huisarts bij deze. U heeft net haar lange bericht over mij gelezen, zij weet het ook niet en vraagt uw advies. Zo staan we schaakmat." Heeft hij zó weinig in huis?

De lichte, slanke grijsaard bladert naar het voorblad, en bevestigt wat ik zojuist zei. "Maar toch, ik heb geen idee zeg. U zit knap in het nauw."

"Misschien dat u samen druk kunt uitoefenen qua urgentie ... en inschikkelijkheid, ik kan van mijn uitkering immers geen twee woningen tegelijk bekostigen. Misschien kunt er eraan toevoegen dat ik niet geschikt ben voor een kippenhok?" Op zijn mij fronsend aankijkende ogen licht ik dit toe, dat er klaarblijkelijk op veel plaatsen gedacht wordt dat 'die oudjes' aan dertig, veertig vierkante meter wel genoeg hebben. "Dat noemt u een kippenhok?" Ik vroeg hem vriendelijk of hij een betere titel had, nee, hij snapte het wel.

"Zeg, ik neem eens contact met hem op." Hij stond op, drukte me ferm de hand en wenste me sterkte.

"Eh, bent u depressief?"

"Nee dokter, ik leef gedisciplineerd in de toppen van somberheid en ik vermoed dat het rapport van mevrouw dokter er niet om liegt.

[© MN, 'Waar zijn we als we ervaren? Photo by Sarolta Bán.]

16 augustus 2010

Meditatie XXII

Het is de ochtend van een dag, we zijn weer wakker geworden na een nacht vol slaap, vol dromen en duister licht. Hoe was de nacht eigenlijk?

Misschien is de nacht te viereen als de dag.

Rechttop, de ogen geloken, de handen open in de vorm van een kom, een vol dankbaarheid en een voor al wat ongewis is, voor wat komen gaat, bereid te ontvangen of te ondergaan, bereid om te delen ... geeft niet elke dag wat te beleven?

Laat die gedachte, dit besef, maar genoeg zijn. Er is stilte genoeg.

[© MN, in de reeks meditaties. "Fabulous night" by Oleg Melnikov.]

17 augustus 2010

Meditatie XXIII

Elke nacht en dag heeft z'n eindigheid

De regenachtige nacht is weer geëindigd, de dag begonnen, hoewel niet in een erg opbeurende stemming.

We zitten rechttop, de benen gekruist, de ogen geloken en gefocust op één bepaald iets in deze ruimte opdat we niet in slaap dommelen – de handen rusten opgevouwen op onze knie, de duim tegen de wijsvinger zodat ze ieder een kom lijken, een kom om te zijn wie we zijn en zó onszelf geven aan de nieuwe dag.

Ook in wie we zijn en niet zijn, zit eindigheid, evenals in wat we wel en niet kunnen, wat op ons pad komt vandaag en wat niet, in wat we moeten doen en niet het hazenpad kunnen kiezen.

Wij worden met wie we zijn ... de gedachte zou kunnen zijn dat we een goede balans vinden tussen onafhankelijkheid en verbondenheid, dat we over de mogelijkheden beschikken daarnaar te handelen, samen met die onmisbare anderen.

[© MN, in de reeks meditaties. Photo: "Peacefully silence" by Guro Storskjaer.]

19 augustus 2010

Maskerades van het leven

Ja, de liefde die universeel is, evenals macht. De verlangende liefde, de verlossende blij makende liefde in talrijke verrijkende en verarmende gedaanten want het zijn niet alleen de vlinders, het verlangen, de vervulling en de vereniging, het is niet enkel liefde, verleiding, verbeelding en begeerte en lust in de geborgenheid en veiligheid van een warm bed in de behaaglijkheid van trouw en wederzijds vertrouwen, van een aangename, rustgevende kamer in de adem van esthetiek of doodgewone, alledaagse ordening, maar ook dwang, onderdrukking, misbruik, beklemming.

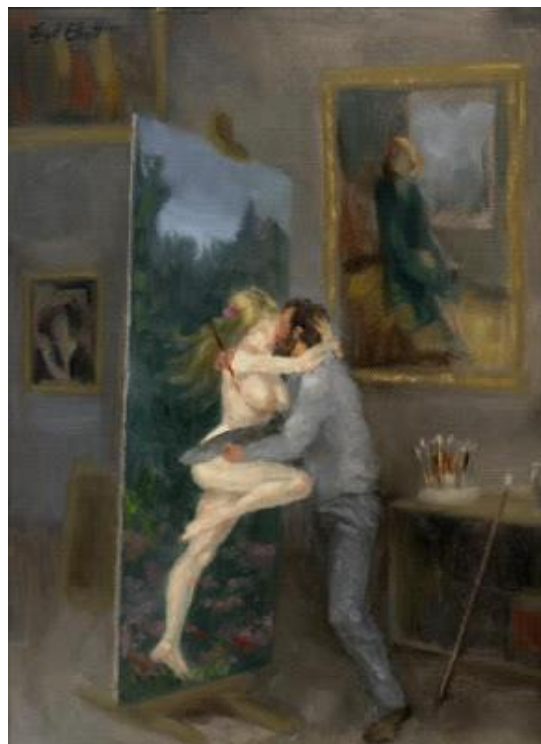
Het is niet slechts de ontroerende romantiek op een verlaten bankje in de zon of bij de maan, onze inspirerende cipier van de nacht, het is ook de geheime kamer van de illusie, van consumerende, vluchtige liefde verblind door geld, van wellust, macht, misleiding, beangstigende incest en mishandeling, dat heet dan de tragiek van liefde tussen de machteloosheid van koude en smerige lakens in donkere mensonwaardige vertrekken, verborgen kamers in gewone of onbewoonbare huizen in normale of zogeheten gevaarlijke wijken want de wereld kent elke vorm van architectuur in

alle variaties van landschappen, de anatomie van de steden is veelzijdiger dan men weet, niet enkel ontworpen met het oog op humaniteit, toegankelijkheid, bescherming of schoonheid, maar kent ook gevarenczones, de spelonken voor verarmden, voor outcasts, voor illegalen of criminelen, ook al is de ellendige liefde niet exclusief voor deze groeperingen want rang en stand, leeftijd, ontwikkeling of aanzien doen er niet toe. Schoonheid en smerigheid zijn als vliegen, in elk vertrek achter welke woondeur ook tref je er plots een aan.

Van hunkering naar geschenk, van overgave naar sleur, hoe lang of kort zal de weg erheen zijn, hoe kortstondig of duurzaam. Kan de liefde openlijk worden beleefd of slechts binnen de muren van het geheim, veelvuldig of spaarzaam? Is het een vruchtbare liefde of blijft er een knagende onvervuldheid? De verrassing van liefde of hartstocht is onvoorspelbaar, al is de eindigheid zeker. Zo is de natuur, vastgelegd in brieven, literatuur en poëzie, in fotografie of op linnen. Blijft het bij dromen of fantasie, of wordt het werkelijkheid? Is die werkelijkheid authentiek of blijkt het een vergissing, kan een mens er op bouwen of speelt er bedrog, gaat het verloren? Blijft het een avontuur of verwordt het een sleur waarin het hoognodige wordt gesproken? We kunnen blij zijn met een rustig vaarwater of verrukt door de straling van voortdurende vernieuwing, voor liefde is geen enkele maat, naar 'boven' geen enkele leeftijd en vermoedelijk op geen enkel ander terrein, al is het meer dan denkbaar dat cultuur of religie nog wel paal en perk stellen. Wordt het elkaar verlaten een langdurig zere wonde met zichtbaar of onderdrukt verdriet of wordt er weldra een nieuw menselijk verlangen geboren? Wanneer spreken we van liefde? Wat willen we van liefde? Heeft liefde een prijs?

[© MN, 'De wereld en de liefde'. Een collage uit een verzameling foto's en schilderijen.]

21 augustus 2010

De wereld en de liefde

Veel mensen van mijn leeftijd zijn gescheiden, maar zijn toch weer een nieuwe relatie aangegaan, niet zelden met allerlei implicaties voor het reeds bestaande gezinsleven. Soms gebeurt het halsoverkop, maar meestal zijn de argeloosheid en onbevangenheid van een 'jeugdige' start ver naar de achtergrond verdwenen. Behoedzaamheid of bezonnenheid vormen de nieuwe vleugels. Claire is jaren geleden gescheiden, een zelfbewuste en zeer opgewekte vrouw en moeder van twee pubers, zelfredzame knullen van 14 en 16. Ze woont ergens bij Eindhoven en is stapelgek op Hans, een vrolijke, moderne boer van een groot gemengd bedrijf in Haren, niet naast de deur, een plezierige vader van 3 kinderen in de leeftijd van 2-4 jaar. Hans is weduwnaar en stapelgek op Claire. Ze ervaart haar rol als moeder bijna 'gedaan' en voelt er bar weinig voor opnieuw te beginnen. Daar ligt haar grote twijfel. Ze hoeft geen boerin te worden, maar een verbinding met Hans impliceert tevens een tweede moederschap. Ware liefde kent het realisme van de twijfel niet?

Hieronder beschreef ik wat er allemaal tevoorschijn komt onder wat liefde heet, maar volgens sommigen begrijp ik er niets van. Er is maar één verschijnsel dat de naam waardig is en dat is de onbaatzuchtige liefde, een geschenk en de hoogste vorm. En liefde, nee, liefde kent "geen enkele prijs".

Hoe zullen we 'een nodige concessie' dan noemen, 'het geven en nemen', de wederkerigheid, het verlangen naar betrokkenheid, aandacht en erkenning, of omgekeerd en erger, het desondanks (het onbaatzuchtige van de ander) blijk geven van onverschilligheid, van verveling, het ontbreken van tederheid?

Mag Claire evengoed naast haar liefde de twijfel onderkennen, hoe praktisch van aard ook, maar in de realiteit veelomvattend en in zekere zin 'een prijs'?

Sta me toe te zeggen, hoezeer ook tekortgeschoten, dat ik de liefde wel ken. Elk huis heeft z'n kruisje, ook achter de voordeur waar nu wordt gedacht dat in het vorige bericht niets staat wat met liefde van doen heeft.

24 augustus 2010

De wereld en de liefde II

Een unieke warmhartige en openhartige betrokkenheid op elkaar binnen alle dimensies van het leven blijft vermoedelijk de mooiste individuele wens die ongeveer 74000 per jaar wordt vervuld en bezegeld met een huwelijk. (In China meer dan negen miljoen.) “Reikhalzend zwanen wij de hemel in”, schreef ik toentertijd want wij woonden achthoog in de wijk Zwanenveld. Dik tweehonderd keer per dag vindt de romance van een stel ergens in Nederland een veelal groots en nogal kostbaar hoogtepunt. Het lijkt een zekerheid, dat hij levenslang haar ridder zal blijven, zij zijn muze, - de kern van deze overtuigende overgave.

Ruim 35% eindigt in een echtscheiding, “pardoes uit de hemel, met een smak op de grond.”

Relationele en affectieve problemen zijn de belangrijkste reden. Tekortschietende communicatie, verschillen in karakter, uit elkaar groeien en een onbevredigende seksuele relatie worden het meest genoemd. Een vanouds klassiek motief als lichamelijk geweld wordt verhoudingsgewijs veel minder naar voren gebracht, al ontbreekt het zeker niet. Wel blijkt een ander klassiek motief, namelijk overspel, nog steeds een belangrijke rol te spelen: de buitenechtelijke relatie is de voornaamste aanleiding voor de scheiding, zelden echter het enige motief.

Een klein demografisch gegeven waar waarschijnlijk maar weinigen warm of koud van worden; het zijn tamelijk abstracte gegevens – de meerderheid van de huwelijken lijkt stand te houden, maar dat zegt niets over de kwaliteit van het echtelijke leven. Het kan best zijn, dat bij de helft ervan het een levensgegeven is dat uit gewoonte wordt geleefd.

Niks pardoes, van blijheid naar droefenis is zelden een korte weg, er gaat meestal een tijd van tragiek aan vooraf, een periode van explosies, van heftige gesprekken tot zwijgen, vallen en opstaan, in verdriet op de tast naar nieuw houvast in herziene afspraken en beloften, totdat de wil als een verzwakte rietstengel is gebroken, het hele eigen receptenboek kennelijk is uitgewerkt. Vormt het de

inleiding van een te overwinnen trauma of wordt het een bevrijding, een parachutesprong naar een ander bestaan, een volgend hoofdstuk in de eigen kroniek?

[© MN, 'De wereld en de liefde'. (Al waagde ik amper er nog iets over te zeggen), met een collage uit de eigen museumcollectie. Bij homo's, zo hoor ik in eigen kring, zijn strijd en emotie weinig anders.]

26 augustus 2010

De wereld en de liefde III

Wat leerden wij, mensen van mijn generatie, van de liefde in de tijd dat we opgroeiden? Doof en blind en "niets in te brengen dan lege briefjes", thuis en op school werd er niet over gesproken. Het was een en al zwijgen. Een boekje van Bantzinger bevatte tekeningen van naakte vrouwen, een lange weg met allerlei ongeziene ontdekkingen in boeken van Lawrence, Nabokov en Wolkers. Er bestonden geen naakte mensen en over de betekenissen van liefde werd niets waargenomen. Kan ik me daarom alle gezichten, namen en gewoonten en het type auto zo goed herinneren? Het was de tijd van het Dafje en de Kadett. In 1959 reed mijn vader een Peugeot 203, VK-10-02, later een kanariegele Kever, DX-63-12, een VW 1200, JP-87-12, een Ford Taunus, HD-50-18. Volkomen oninteressant, doodgewone Hollandse kost.

Wat me niet aan besef mag ontsnappen, is dat alle echtparen uit die laan, op een enkel na, mensen zijn van vlak na de Eerste Wereldoorlog, in een moraal die ons onvoorstelbaar vreemd is maar die ze hebben doorgegeven en mede ons lot heeft bepaald. (Op een persoon na, zijn al die mensen overigens overleden.)

Hoevele echtparen, toen en ook nu weer, leven in wezen niet in wrok en wrevel?

Vlakbij huis, nog maar twintig meter fietsend op het zandpad naar de verharde weg, zag ik voor het eerst een naakte vrouw met donkere tepels en een grote bos schaamhaar, van plan zich aan de

wastafel bij het raam te gaan wassen maar eerst turend naar de mooiste tuin van de laan. Ik had een donkergroene fiets met een stoer omgebogen fietsstuur en een terugtraprem en veroorzaakte abrupt het diepste remspoor ooit, de tas hing scheef onder de snelbinders. We betrapten elkaar tegelijk, het werd de bewondering van een ogenblik, zij trok met een ruk het gordijn dicht en ik maakte dat ik wegwam, blozend van verlegenheid en verrukking. Het beeld is nooit verdwenen.

De kinderen van tegenwoordig worden heel anders opgevoed. Het bloot is in de intimiteit van het huis heel gewoon en geen enkel gespreksonderwerp is taboe. Vriendjes of vriendinnetjes gaan pas na elfen naar de disco en verschijnen na verloop van enkele weken 's morgens aan het ontbijt alsof ze tot hetzelfde gezin behoren. Op middelbare scholen behoort het vaak tot de lesstof, wordt alles illustratief uitgelegd en gedemonstreerd, wordt gewezen op de risico's en op de kunst van het masturberen. Alle wegen naar wat verliefdheid en liefde mogelijk omvatten kan, liggen open en worden vroegtijdig met wilde onrust verkend. Sommige disco's beschikken over een 'dark room'. Brengt het helderheid in wat duister is?

De egalisering na de tijdperken van Dolle Mina's en de antiautoritaire beweging heeft op alle levensdomeinen diep ingegrepen en gezorgd, zeker in het gezinsleven, voor een eindeloze overlegcultuur en zo ook is een druk geprogrammeerd leven ontstaan, dat zowel een bron zal zijn van tevredenheid en ontplooiing, als van frustratie, onzekerheid en vermoeidheid.

Er zijn vele wegen waarop de liefde niet tot een gelukkig einde kan worden gebracht. Voor kinderen worden allerlei arrangementen bedacht alsof het een nieuw project is. Sommige kinderen lijken wel gelukkig met de uitkomst, velen boycotten de regeling en erkennen de eventuele stiefvader niet want die houdt zich of te afzijdig of hangt meteen 'de vader' uit en geraken in een machteloze en eenzame positie, met de ouder bij wie ze wonen tussen wal en schip en de nieuwe liefde aan een zijden draadje. Het project wordt herzien of mislukt, en nog te vaak leidt het tot afschuwelijk fatale drama's. Zo wordt liefde alom lijden.

Van welke leeftijd ze ook zijn, kinderen en hun vaak donkere smart, treffen het meest ongezoeten mijn ziel.

[© MN, 'De wereld en de liefde' met een collage van kinderportretten uit de eigen 'museumcollectie' Intussen lees ik een mij ontroerend boek, namelijk 'De stem van je hart' van Susanna Tamaro, Poema-pocket (19de druk!).]

Ik leef gedisciplineerd, thans overwegend in kalmte en zorg goed voor mezelf, ook dat is liefde waar ik

30 augustus 2010

De wereld en de liefde V

Wat een geluk dat het boek van Susanna Tamaro me op een onverwacht ogenblik is geschonken, met een mij onbekende lichte aarzeling of het me wel zou kunnen bekoren. 'De stem van het hart', deze innerlijke monoloog, heeft me diep geraakt. Hoe worden mensen tot wie ze zijn. Omdat ik de schrijfster niet kende, meende ik eerst dat het een autobiografisch boek was, zo overtuigend echt zijn de brieven in dagboekvorm geschreven. Dat het (deels) fictie blijkt, doet niets af aan de bewondering voor de wijze waarop de auteur Olga haar levensloop laat onderzoeken en vertellen. Een spirituele zoektocht. De tirannie van de huichelarij, de uiterlijkheden, de diepe teleurstelling dat een aanvankelijk werkelijke belangstelling van een man kan omslaan in niets ontziende desinteresse maar louter in een eigen obsessie voor het verzamelen van insecten, terwijl deze man, Augusto, baron en handelaar in koffie, het zeventien jaar voor zich had gehouden dat hij heel goed wist dat Ilaria de dochter was van een ander, van haar enige ware liefde, de arts Ernesto.

Het is een tragisch levensverhaal over de tijdgeest, de motieven achter de zeer moeilijke relaties, de snijdende atmosfeer van depressies en eenzaamheid en de zoektochten naar zichzelf, het leren begrijpen van het leven.

In dit boek wordt geleidelijk het doek weggetrokken over de verscheurdheid van de liefde, telkens weer, de diepe misverstanden, de misleiding en de leugens, maar dat de schuld ervoor, de verantwoordelijkheid, toch werkelijk bij jezelf ligt, hoe zwaar het milieu en de tijdgeest dat ook beïnvloeden en verdoezelen. Een Jezuïet met wie ze wandelingen maakt, vertelt haar dat ze alleen naar de stem van haar eigen hart moet luisteren en samen lezen ze de litanieën van de Russische monniken, het gebed van het hart. Leer toch luisteren naar de stem van je hart, je geweten. Een graag gelezen geschenk dat me telkens intens bezighield.

[© MN, 'De wereld en de liefde'. Over 'De stem van je hart' van Susanna Tamaro, Poema-pocket, 19de druk, 2009. De vertaling is van Rosita Steenbeek. Een juweel geschreven uir het hart, bij een kleine collage uit mijn verzameling levensbeelden.]

1 september 2010

Het huiselijk corvee

Eens in de twee weken gaat Betty met alle nodige middelen door het huis en verschoont mijn bed. Terwijl ik hier zit te nietsnutten alsof mijn wereld stilstaat, maait zij de spinnenwebben weg; - maar de aarde beweegt en ik kijk vol verwondering naar de schoonheid van haar gemakkelijke bewegen. Op al die andere dagen onderhoud ik haar werk. Het bed wordt keurig dichtgetrokken, het aanrecht en de toilet blijven schoon, de vuilniszak wordt tijdig vervangen, eten op tijd uit de diepvries, de weinige planten krijgen water en de gebruikte doeken en gedragen kleding gaan op een hoop. Maar die hoop bevalt me niet en daarom heb ik, nadat aanrecht en gootsteen met allesreiniger nog eens waren bewerkt, zojuist een paar keer een handwarm sopje gemaakt en ouderwets gewassen. Kan het niet zoals het moet, dan moet het maar zoals het kan

Het huiselijk corvee valt me niet licht, maar het is onontkoombaar. De schone vaat moet worden opgeruimd om plaats te maken voor de vuile en de tafels moeten met een vochtige doek worden afgenomen willen kringen van koffiebekers en dergelijke zich niet tot schurens gaan vastzetten. Verwaarlozing duidt op apathie en beide vind ik afschrikwekkend. En in wezen, denk ik, het volkomen tegenbeeld van liefde. Liefde voor waar je leeft, al vind ik het hier nóg zo moeilijk. Het is een verantwoordelijkheid voor mezelf.

[© MN, Alledaags leven, met een schilderij van Lammert Boerma, "Wasdag". A hell of a, job. Een lange broek in een gootsteen, nee, dat gaat niet echt. Intussen zag ik dat de witte rozen van donderdag nu, zaterdag, al bruin worden, 't stervenskleurtje; nou ja, zolang ik die kleur zelf maar niet aanneem. 'De wereld en de liefde' wordt vervolgd, maar het vraagt tijd. Morgen is 't alweer donderdag.]

4 september 2010

Meditatie XXIV

Je hart, je intuïtie

Er is een nieuwe dag – misschien zijn we wel blij dat die van gisteren voorbij is en dat we er een nachtje over hebben kunnen slapen.

Laten we daarom rechtop zitten, ons bewust van het ademen – de ogen geloken, gefocust op één bepaald punt in deze ruimte en van daaruit afdalen naar de stilte. De handen open, gelijk een kom.

Er zijn vele goden en idolen die je adoreren kunt. Er zijn diagnoses waaraan je je kunt vastklampen, maar een andere leidsman dan jezelf is er niet, met die je bent moet je 't doen want er is niemand die het leven van je overneemt.

Er zijn wel anderen op wie we betrokken kunnen zijn.

Laten we hopen op de wederkerigheid, de verbondenheid en de bescherming, want zonder dat ervaren we de schraalheid, de alles wegschurende verlatenheid, terwijl we het dan onmogelijke leven toch moeten leven.

[© MN, in de reeks meditaties. Photo: "To care" by Loïc Lambour. Het lijkt wel of ik 'gewoon maar' het oude pad vervolg ofschoon dit rechte pad uit eigen ervaring voortkomt, maar heb ik een andere keus dan te trachten dat te doen? Is er een betere weg dan de oude, vertrouwde?]

6 september 2010

De wereld en de liefde VI

Misschien vinden sommigen het een vreemd of gezocht zijpad, maar als het om de liefde gaat, gaat het om waarachtigheid. Sommigen vinden dat zelfs zo sterk dat er geen plaats is voor 'mitsen en maren' zoals in het gegeven voorbeeld van Claire, terwijl ik blijf volhouden dat bezonnenheid ook dáár een hoogstaande deugd is. Maar het zijpad dat ik hier wil inslaan, is dat van de taal en de waarachtigheid.

Kan ik, als schrijver van dit weblog, me vrij, waarachtig, uitlaten over de ervaringen van mijn leven? Welnee. Velen zullen zeggen, dat er 'mitsen en maren' zijn, 't is flink schipperen met de taal, ook wanneer het over de liefde gaat. Ik bedoel niét: met modder kunnen gooien, beledigen, vernederen, kwaadspreken. Ik heb het oog op waarachtigheid als levenshouding en van daaruit schrijven over je beleving van dit (eigen) leven. Hoe 'eigen' is mijn leven hier eigenlijk?

Ik moet in de context van dit onderwerp met behoedzaamheid schrijven, met respect voor wie dan ook want een misverstand is snel gewekt. Wanneer je geen blad voor de mond neemt, zijn er zó gevaarlijke en zinloze botsingen, juist met degenen voor wie je de waardigheid, de persoonlijke integriteit, voorop stelt.

Maar wacht, misschien is het anders. Niet alles dat op je tong ligt, moet gezegd of geschreven worden, tenzij je geen scrupules kent. De waarachtigheid vraagt niet om impulsiviteit, wel om bezonnenheid, - en wanneer je het respect voor de ander dient, dien je ook de waarachtigheid. Het is daarom niet erg om in het schrijven te wikken en te wegen. Liefde en ook vriendschap vragen juist om zuinigheid, niet om klaar te staan met oordelen, maar met veiligheid zonder hypocriet te worden.

Een moreel dilemma, wat is wijs om te doen of te laten, is niet te beslechten door het meteen, zonder mitsen of maren, met de persoonlijk beleefde waarheid te lijf te gaan want vijandelijkheid is maar al te gemakkelijk te ontketenen. Vaker is het denk ik de kunst om 'te laten', tenzij je vindt dat te allen tijde

het zelfrespect, het ego, op de eerste plaats staat.

Als een grens is bereikt, vergt het moed om te doen wat onontwijkbaar is. Er is geen pasklaar antwoord.

Het is jammer wanneer u denkt, 'ja ja, de ethicus'. Die twee zijn niet te scheiden. Ernstige gedachten blijven me bestormen. Ik geloof niet dat ik 'een boom ben die bij het eerste zuchtje wind sneuvelt'. Het is te eenvoudig bijna onnadenkend bruusk te zijn omdat het je, zo gezegd, om waarachtigheid gaat. Onwillekeurig, maar eigenlijk geheel buiten dit verband, denk ik terug aan een grote fors gebouwde man, aan Chris. Hij was een dikke zeventiger, woonde hier vier huizen verderop, maar lag met een ongeneeslijke hersentumor in het hospice waar ik hem vaak bezocht. Op zekere avond vroeg ik hem of hij nog een speciale wens had. "Já, een gebraden kippenpootje." Ik haalde er twee bij het cafetaria in Velp. Nooit eerder heb ik iemand zo onbeschaamd zien smullen, het warme gouden vet stroomde over zijn hele kin. Zijn ogen glinsterden van geluk. Hij zuchtte van heerlijkheid toen ze tot op het bot waren afgekloofd. Hij stond toe dat ik met een warme washand zijn gezicht en handen schoonmaakte en lag als de meest voldane heer in zijn kussens. Over sterven heeft hij geen enkele keer willen spreken, maar vlak voor ik wegging, op de avond van de eerste februari in 2002, zei hij me: "De boom gaat vallen."

[© MN, 'De wereld en de liefde' met de foto "Alone" by Arif Tanju Korkmaz. Chris overleed de volgende ochtend om half zes, de stralendste zaterdag, 2 februari, de dag van een koninklijk huwelijk. Claire en Hans, zie eventueel 21 augustus. Terwijl ik deze tekst 31 augustus schreef, las ik 4 september een wel heel passend gedicht van Uvi.]

7 september 2010

Zelfliefde

Ja, het is waar, ook nu wil ik voor geen goud ruilen met een ander; het is goed die ik ben, ik met mijn tekortkomingen en kleine gaven wil niet anders zijn dan nu, met de nadruk op zijn. Maar de grootste, zinloze en onbeantwoordbare vraag is waarom ik in hemelsnaam alle dagen zo moet lijden – of ga ik nu van het pad af en heet dit zelfbeklag?

De huisarts en specialisten op het vlak van pijn en revalidatie weten het niet (meer), zeggen dat ik ermee moet leren leven, noemen het een technisch hoogstandje. Natuurlijk heeft die chirurg zich destijds niet afgevraagd wat die vier schroeven betekenen voor de kwaliteit van leven, hij heeft zich willen bewijzen, 'dit moet me lukken zonder verdere schade'. Had hij zich die vraag moeten stellen? Nee, - en van een moreel dilemma is hij zich zeer waarschijnlijk niet bewust geweest.

Ik ben vaak alleen en soms huil ik van de pijn en van boosheid dat ik voor de klok van acht al naar bed moet omdat ik niet weet hoe mijn hoofd nog te houden. Een hoofd zo zwaar dat het wankelt op mijn romp. En de telefoon die ik niet lang kan vasthouden omdat de pijn onverbiddelijk doortrekt naar mijn schouder en rechterarm. Een boek is gauw te zwaar; waren er maar tien van het kaliber Tamaro als Poema-pocket want lezen hoort bij mijn zelfliefde.

Er zijn zeer vele veel jongere mensen die er ernstiger aan toe zijn en een liggend bestaan leiden of die jonge mensen uit de serie 'Over mijn lijk'. Wat zeur ik dan!? Waarschijnlijk ontbreekt het me aan veerkracht, een soort vitaliteit en moed om met alle dagen hevige pijn voldoende uit de voeten te kunnen. Er zijn vele zwakke broeders, maar als onkruid ben ik niet ter wereld gekomen. Als dat wel zo is, behoor ik tot de mooiste soort.

Zelfliefde heeft te maken met tevredenheid, aanvaarding, zelfbeeld en zelfwaardering en een zeker plezier, opgewektheid desondanks, met de kunst te leven met onvolkomenheden, met inspiratie, maar dat wordt allemaal onderdrukt door de pijn. En dan is er meteen de motor van de angst en de onveiligheid.

Eéns zal het lijden in de wateren van de vergetelheid worden ondergedompeld en de diepste groef op het doorploegde voorhoofd voorgoed worden gladgestreken.

9 september 2010

Meditatie XXV

Uit de nacht is de dag weer opgestaan, veelal eerder dan we wakker werden en zagen dat het weer dag was. Zo zijn zowel de nacht als de dag ons in de tijd bewaarde heiligdom. Een mysterie op zich om bij stil te staan.

We zitten rechtop om de stroom van adem, tijd en bewustzijn te voelen. De ogen houden we geloken maar wel gericht op iets in onze omgeving, de handen open als een kom, een voor de dag als toekomst en een voor onze intuïtie die verwijst naar het zwijgend verleden en doorwerkt in het heden.

Laat je hart niet zwijgen maar spreken, laat het niet wegwijnen van sidderende angst of verdriet, maar laat het aanraakbaar zijn, gezien en ervaren worden ... dan kunnen er wonderen gebeuren ... “want één hart blijft thuis en één gaat op reis, maar geen van twee vindt het Paradijs”.

[© MN, in de reeks meditaties met een citaat van H. Marsman. Photo: “Lonely” by Milena Galibova.]

13 september 2010

Meditatie XXVI

De wind heeft de nacht weggeblazen en het is weer dag – een dag met licht schoner dan de maan.
We zijn in stilte bijeen, zitten rechtop, de ogen geloken, de handen open naar voren, de duim tegen de wijsvinger opdat beide handen een kom lijken te zijn.

De kom van de ene hand is gevuld met al mijn pijn, de kom van de andere is leeg, gedachteloos. Het zou de zwakte kunnen zijn ... misschien moet ik anders leren denken, buigzaam als een bloem die zo de storm overleeft, de storm die een sterk gewortelde boom omver blaast.

Hoe moet ik leven? Hoe kun je ouder zijn dan 60 en het nog niet weten?

Kunnen we in deze stilte onze menselijke zwakte erkennen en de lege kom uit de bodem van onze ziel vullen met de kracht om buigzamer te zijn? Lankmoedig? Nederig?

[© MN, in de reeks meditaties, nr. 26. Photo "Dreams about future" by AnzeVrabl.]

15 september 2010

Dante, een man van de liefde en alle andere hete vuren

Zijn verbeeldingskracht en diepe menselijkheid, een kleurengloed van schoonheid

Wacht, er tikt een Vlaamse Gaai tegen het raam,

o heer, baadt al uw gedachten in mildheid

want vergeving is een mooie overwinning.

De “Divina Commedia” van de beroemde Italiaanse, Florentijnse schrijver, dichter, redenaar en filosoof, jager en gevechtshoofd, politicus en theatermaker Dante Alighieri doorstaat alle winden en eeuwen. Hij is de dichter van de wereld geworden, - 745 jaar geleden in een welgestelde familie geboren (1265-1321), in een stad van vreugde en verschrikking, in een stad en milieu ook die de spiegel vormde van zijn karakter, “enerzijds realistisch, aards en sensueel, anderzijds rechtschapen, idealistisch en visionair”, schrijft Barbara Reynolds in haar op 92-jarige leeftijd gepubliceerde vuistdikke en boeiende biografie over de denker en de mens Dante.

De Goddelijke Komedie is misschien geen bestseller in de huidige zin van het woord, maar nog altijd veel gelezen en een bron van twist en twijfel, van bewondering, studie en dankbaarheid want na zeven eeuwen is de behoefte aan helende kracht in de mensenwereld eerder toegenomen dan verminderd. In 2008 verscheen zelfs een editie in het Fries, “De godlike komeedzje”. En in 2004 liet Willem Veltman een fascinerende studie het daglicht zien, “Dantes openbaring”, met 33 schitterende pastels van Juke Hudig. Dante Alighieri reflecteert in zijn Divina Commedia de hele wereld: de mensheid, het hiernamaals, de aarde, de zon, de maan, de planeten en de sterren. Door de jaren heen zijn er over de essentie van Dantes leven en werk duizenden titels verschenen.

De Goddelijke komedie, de Commedia, is een levensgedicht dat uit drie delen bestaat, Inferno, Purgatorio en Paradiso. Het is een allegorie van de bekering tot God waarin zich de hele christelijke gedachtenwereld van de 13de en begin 14de eeuw, maar ook Dante's persoonlijke ervaringen weerspiegelen. Het is een werk van grote verbeeldingskracht en onovertroffen schoonheid.

Meer nog dan als groot literair werk was de Divina Commedia bedoeld als een krachtig manifest voor een verenigd Europa onder het leiderschap van een wereldlijke keizer.

[© MN, 'Dante en de deugzaamheid' bij een collage van zijn fraaie borstbeeld, sinds kort hier op 't vaste land. Ik heb een uitgave uit 1988, vertaald door Frederica Bremer met 136 gravures van Gustave Doré. Over dit stukje deed ik de hele dag en het is geenszins naar mijn zin; de pijn verkort en verkromt mijn vertelling en ik mis de energie anderen te bezoeken. Volgende week word ik geopereerd (zie logs begin t/m 13 juli.) Ik heb een nieuwe denkbeeldige specialist, Gloria van de Hooghe, een neurochirurg, maar zij raakt verstrikt in een strijd met de orthopeed-chirurg, de man die mijn bovenste wervels met vier schroeven vastzette.]

20 september 2010

Waar is mijn eerbaar huis?

Het licht is grijs, een uur of zes, half zeven

Waarheen sleur je me,
genadeloze pijn, naar welke bossen
of grotten vlieg ik af?

Ik, de verdwaalde dichter
van verlaten oevers, word betoverd
door wilde, eenzame bossen.

Ik slaap met het hoofd in eikenbladeren,
het hart in mijn borst verbijstert, nee, niet
naar een bos, daar is geen dal met uitzichten.

Niet naar een bos, daar ga je dood.

[© MN, 'Ik ben pijn'. Photo: "The time of flowering" by Edmondo.]

25 september 2010

Uitzicht over zee

In mijn verbeelding zit ik op een ruime overdekte veranda op een duintop met overzicht op strand en zee, een immens weidse zee die almaar op mij afkomt en toch dáár blijft waar die is, een zee die de indruk geeft hoeveel ik in wezen nog te vertellen heb en die me door zijn vlakheid de kans geeft dat te ordenen.

De ingreep was niet ingewikkeld en is zonder enige bijzonderheid of pijn verlopen; 't was eigenlijk een soort systeemherstel naar vóór de datum van 9 juni toen alles plotseling stagneerde. Het gebeurde alleen na veel oponthoud want woensdag bleken er zoveel spoedgevallen dat de operatie pas donderdagmorgen in alle vroegte plaatsvond. (En natuurlijk, het is een opluchting dat alles weer normaal en pijnloos gaat en dat die ontorende katheter is verdwenen en er nu al geen te verzorgen wonden meer zijn.)

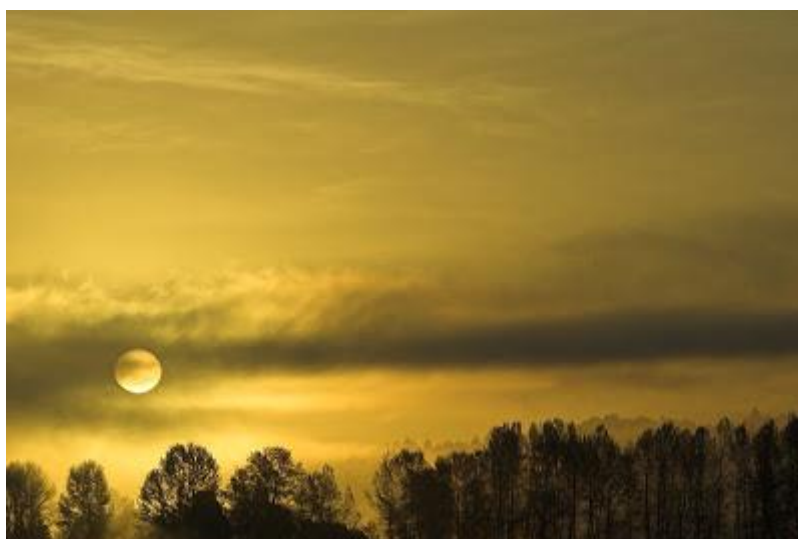
De verpleegkundige zorg in Rijnstate is nog onverminderd goed en weldadig, wel steeds in de bekende rituelen met een overdaad aan vaak luid gesproken informatie alsof de patiënten doof zijn of traag van begrip. Eten en drinken zijn er in een grote variëteit en wordt je dienstbaar geserveerd. Maar het gebouw is en blijft een gruwel aan indringende herinneringen, zeker die van 2007, - en met uitzicht over zee lijkt het alsof ik verzwolgen word door golven van zeer persoonlijke verhalen, alle behorend tot de wetenschap van het hart, verhalen doordrenkt van tranen, onmacht en pijn, maar gelukkig, hoewel wonend in eenzaamheid, omringd door vriendschappen en zorg.

De entree van het ziekenhuis staat in het midden van een Breugeliaans decor. Aan beide zijanten mag worden gerookt, een wonderlijk tafereel van simpele door noodlottigheden getroffen zielen, mannen en vrouwen met of zonder infuus, allen als het ware voorlezend uit hun verkreukelde schriftjes vol mededogenwekkende bont en blauwe uit bloedrivieren opduikende anekdotes. Intellectuelen onder hen tref je niet aan, - ik word steevast herkend als 'zeker artiest', maar ik hoef niets uit te leggen want een ander eenzaam hart doet al paffend het woord. Pijnlijk getroffen zielen, voor even veilig samenklonterend bij elkaar.

Op een gegeven moment zat ik alleen en dacht aan dat indringende verhaal van Bob, een Hongaarse Jood die zich als wees van de wereld ontwikkelde tot een vermaard hartchirurg, maar die in stille nachtelijke uren nooit de kalmte van zijn hart kende, altijd gekluisterd aan beelden en ervaringen als 15-jarige jongen, wees, ten tijde van de Nazi's in Boedapest en hun collaborateurs, de Nyilja's, de pijlen van de stad voor wie geen enkele Jood veilig was. Bob zat bij het verzet en speelde gevaarlijk spel, vooral om de heersers in wreedheden duidelijk te maken dat het gevaar ook hen kon treffen. Ergens komt de historische zin voor, 'Wie hier binnentreedt, laat alle hoop varen'. Hier, op dat drukke plein voor Rijnstate, waar dokters soms balancerend op de draad van leven en dood in de weer zijn, bedacht ik me dat het misschien niet zou misstaan als er te lezen stond, 'Wie hier binnentreedt, vindt de hoop van rijk gerijpt koren'.

[© MN, 'Mijmeringen op een veranda'. Het verhaal is van Irvin D. Yalom & Robert L. Berger, 'Ik waarschuw de politie', Balans 2010; het verhaal is er een uit duizenden, maar het interessante is, dat het blootlegt langs welke mechanismen een mens zich vormt en onder de schaduw van het geheim weet te overleven. Ik ben sinds gisteravond weer thuis en leef in onverminderde pijn. Afbeelding: "Refuge à la mer" by Ben Goossens.]

28 september 2010

Meditatie XXVII

Het zwart van de hemel is al weer van een paar uur geleden het werd licht, eerst nog wat mistig maar de zon brak door en nu zien we een zachte hemel in de gloed van de rijzende zon, een nieuwe dag.

We zitten rechtop, de hielen gekruist onder de dijen, de ogen geloken, de handen opengevouwen, de duim tegen de wijsvinger ... zo vormen ze beide weer een kom voor de adem van het leven. Laten we er eens niets over zeggen, afdalen naar de stilte in onszelf en hopen te mogen bereiken wat we daar aantreffen.

Nee, een korte gedachte: dat we ons veilig weten en ons zelfvertrouwen standhoudt, - “want elke dag is als een verblijf in de buik van de haai; als je geluk hebt, valt hij in slaap en kun je ontsnappen”, schrijft Milena Agus. Maar was het niet de pessimistische filosoof Arthur Schopenhauer die schreef, dat als men op de graven zou kloppen en de doden vragen of ze niet liever wilden opstaan, ze allemaal met hun koppen schudden? Ja, Schopenhauer, die vorige week 150 jaar geleden stierf (21 september 1860), en die zeker wist dat “de mensheid heel wat van mij heeft geleerd dat ze nooit vergeten zal, en mijn geschriften zullen nooit teloorgaan”.

[© MN, in de reeks meditaties. Photo: “Sun in morning fog” by Albert Lynn.]

1 oktober 2010

De hel in Dante's fantasie

Het Inferno, de hel. Het (ultieme) kwaad

Hij die zonder zonde is, werpe de eerste steen. En het bleef muisstil Zelfs hij die een deugdzaam leven leidde, maar slechts geen gelovige was, heette al een zondaar.

Ja, wanneer je leest over deze verschrikkelijke hel en kijkt naar die zo expliciete gravures van Doré, kan ik me Dante's aarzeling en ontzetting goed voorstellen en zo treffend als Juke Hudig hem portretteert, 'overmeesterd door verwarring en verdriet'.

Dante Alighieri stelt zich de hel voor als een soort trechter die meteen onder het aardoppervlak breed begint en dan toeloopt naar het ijskoude middelpunt van de aarde, daar waar Lucifer zetelt, de keizer van het rijk der smarten, "da mezzo il petto uscia fuor de la ghiacia" (vanaf de helft der borst het ijs ontstijgend). Lucifer belichaamt de onwetendheid, de onmacht en de haat.

De deugdzame van goddelijke liefde verstoken Vergilius is hem tot vriend en rede. In die hel dalen zij af, komen ze steeds grotere zondaars tegen en aanschouwen ze de meest gruwelijke taferelen. Aan iedere 'onzuivere ziel' is wel gedacht.

De 1ste kring is het limbo of voorgeborchte van de hel waar zich de deugdzame ongedoopten en de heidenen bevinden, zoals de Romeinse dichter Publius Vergilius Maro. Het zijn er velen maar ze worden niet actief gestraft.

De 2de kring vormt het verblijf voor de wellustigen. Er woedt een eeuwige storm die de zielen voortblaast van hen die hun erotische verlangens niet wisten te beheersen.

In de 3de kring vertoeven de vraatzuchtigen. Het regent hier eeuwig en de zondaars worden bewaakt en gemarteld door de hellehond Cerberus. Hij scheurt de zondaars uiteen.

In de 4de kring duwen de hebzuchtigen en verkwisters loodzware lasten zinloos heen en weer.

In de 5de kring vertoeven de wraakzuchtigen. In de moerassige Styx bevechten de agressievelingen elkaar tot in eeuwigheid. De wrokkigen liggen onder water.

In de 6de kring, de stad van Dis, 'wonen' de ketters.

De 7de kring herbergt geweldplegers, ook zelfmoordenaars en godslasteraars. Hier is de bloedrivier, de Phlegerton, waarin zij als schimmen koken en gemarteld worden door Centauren zodra zij zich hoger uit de golven verheffen dan hun schuld toelaat. De zelfmoordenaars zijn in het woud der smarten. Als Dante van een van de bomen een twijgje afbreekt, begint de stam te bloeden. "Wij waren mensen en nu zijn we tronken."

De 8ste kring is voor allerlei soorten bedriegers, zoals verleiders en koppelaars, heksen en zieners, corrupte politici en ambtenaren, huichelaars en dieven, voor kwade raadgevers en vervalsers.

Niemand ontspringt de dans. Hier zwemt het monster Geryon. Het asgrauwe land heet Malebolge.

De 9de kring, de hier getoonde, helemaal beneden: de verraders. Dante en Vergilius ontmoeten de duivel in eigen persoon, ook weer zo'n afgrijselijke fantasie. Hij, de Satan, heeft drie muilen waarmee hij drie verraders tegelijk verslindt.

[© MN. Een impressie van de hel van Dante. Afbeelding: Paul Gustave Doré (1832-1883): Dante et Vergilius dans le neuvième cercle de l'enfer. Het is de enige gravure in kleur die ik heb kunnen vinden, de meeste zijn zwart-wit, ook in mijn uitgave van de Commedia, overigens buitengewoon knap en indringend werk.]

3 oktober 2010

In de verwarring

Gisteren luidden de doodsklokken weer.
Ik wist voor wie, hij woonde pal voor de paardenwei.
Je moest elkaar kennen en dat was niet zo,
vandaar dat kleine gewoontegroetje.

Nu ligt hij amper 1000 meter verder.
Zand erover. Zo loopt het af met ons lijden.
Het bracht me in verwarring, mijn geest
een eindeloos deinende zee, hij blaast waarheen hij wil,
als de wind. En plots dacht ik aan een regel van Goethe:
“Wij zijn onze eigen demonen, wij jagen onszelf
het paradijs uit.”

[© MN. 'Mijn demonen'. (Eigen foto.)]

7 oktober 2010

Neem het niet te tragisch op

Er is een diep gelegen herhalende angst
die mijn bestaan omzwachtelt
alsof het lichaam al is afgelegd.

Ik ben geen St. Juliaan,
onbevreesd van hart en geest en toch
een strijder tegen wat me te na bedreigt.

Zie, dit is wat pijn kan doen,
folterend een ziel die zingt als Dietrich,
"Ich bin vom Kopf bis Fusz auf Liebe eingestellt."

Bewapend met medicatie en harde wil en
soms als troost een kleine zelfliefde,
maar als niets dan soelaas biedt -

(hij lag als een weggedommelde duim
in de warme plooï van mijn leven, soms
richt hij zich op, zijn kop glanst en is van harde wil) -

wat staat me dan toch te doen? Opstaan,
en weglopen van hier. Naïeve jongen,
waarheen ik ga, daar ben ik toch. Tot in het graf.

Ik leef in 't maanlicht van mijn bestaan.
maar las gelukkig bij Jacques Prévert,
dat het maanlicht wel een oogje in 't zeil houdt.

[© MN. Ondertussen gaat het leven voorbij. Steeds sneller. St. Juliaan, beschermheilige van de daklozen, verwijst naar de verhalenserie – gebaseerd op Gustave Flaubert – in een reeks hier gepubliceerde krantedities. “De mooiste van Prévert”, Lannoo/Atlas, 2006.

En: moet ik delen van mijn leven verbergen? Ik leef toch het héle leven, 't doodgewone menselijke leven! Het is een metafoor: het bekrachtigt mijn autonomie. Photo “Every f*cking second” by Esther S.]

8 oktober 2010

Het roer moet andermaal om

Het is laat in de nacht, half vijf (of vroeg in de morgen? Nee, er is nog niets van morgenstond te bekennen), wat een zalige rust als de meerderheid nog buiten westen ligt en mijn zoon en zijn lief in the middle of nowhere 250 kranten rondbrengen. Een paar uurtjes verder en al die anderen staan goed geluimd naast hun bed, verzorgen zich, zitten aan een vlotwegontbijt en razen langs de weg. Al snel voel ik hoe de dag ervoor staat. Meestal is het knudde, maar vandaag wordt 't anders. ‘Wat me toch te doen zou staan’?

Terugkeren naar het hol van de leeuw en me laten controleren op mogelijk hernieuwde tumorgroei, dat zou immers een deel van die barre pijn kunnen verklaren, maar dat schoof ik, me verschuilend achter angst en onrust, almaar voor me uit. Enkele dagen geleden heb ik dat besluit genomen en ook meteen mijn arts gebeld. Het is toch onmogelijk mezelf nodeloos in een wachtkamer vast te houden alsof ik bestaansloos ben en, erger, anderen voor een blok van onmacht te zetten (terwijl zij, terecht, hermetisch zichzelf blijven)!? Hoe meer uren er nu verstrijken, hoe meer zekerheid ik voel dat het wijs is dit te doen. Gaat daar nu een geruststellend effect van uit zodat de pijn wat draaglijker is? Nee, niet nu 't er om spant.

Ik wil *léven* buiten deze vervreemdende situatie. Ik wil niet langer gedrukt staan in het zwarte stempel van abnormaliteit, weg van deze onduldbare weelde.

[© MN, 'De man en zijn ongeruste ziel'. Collage van ansichtkaarten van de Mondiale Mobiele Expositie Show Your Hope.
Zie www.80questiones.net.]

12 oktober 2010

Meditatie XXVIII

Herfsttij in het menselijk bestaan

Goedemorgen.

Pas geleden vertelde Ethel me een mooie omkering van emoties. Ze heeft een tijdlang haar vriend Harry zo gemist dat ze na haar werk tot niets meer kwam en ze vond dat het zó niet langer kon doorgaan. "Weet je, dat langdurige gevecht met die tranen bracht me toch tot een inzicht. Ik dacht, keer nu alles eens om. Zo werd het missen van Harry een herinneren, dat gaf ook een wending aan het gevecht ermee, dat is aan het kantelen naar aanvaarding. En dat ik alles desondanks moet volhouden, betekent dat ik moet *léven*."

Deze anekdote van het afscheid is voor iedereen herkenbaar. Aan afscheid nemen is niet te ontkomen, het begint al als we er nog geen lor van snappen. Soms doemt het weer voor me op en voel ik de heimwee, de heimwee die huist in de ondoorgroendelijkheid van het bestaan. Dat alles moet verdwijnen waar je zo van houdt.

En ik, ik ben zo halsstarrig gehecht aan het leven, aan mijn habitat.

Het is zo levenseigen, er is niets dat we voor altijd kunnen vasthouden. Alles in dit leven is maar voor eventjes.

[© MN, in de reeks meditaties, bij de afbeelding 'Figuren', toegeschreven aan Jan Toorop. En intussen lees ik in kleine porties het prachtige vervolg op 'De stem van je hart', maar nu vanuit het perspectief van de naar Amerika vertrokken kleindochter, Martha (de dochter van de al vroeg overleden Ilaria), een belevenis om te lezen. Ja, ook een Poema-pocket van Susanna Tamaro, 'Luister naar je stem'. Een aanrader, om vrijwel dezelfde reden zoals ik 30 augustus schreef over die eerste uitgave.]

15 oktober 2010

Meditatie XXIX

De innerlijke dialoog is als luisteren naar je eigen gebed

Toen ik vanmorgen wakker werd en zag dat het weer zo'n mooie herfstochtend was, dacht ik eraan dat oktober de maand van het zichtbare versterven is, te zien in het geleidelijke verkleuren en trage verlies van het blad, net zo lang totdat de bomen, elk soort in eigen tempo, even weer in hun naakte, kwetsbare oorsprong zijn, een stam en kale rillende takken.

Laat het de morgen zijn voor het behoud van het geloof in onze moed en wilskracht, laat in ons versterven wat blokkeert (misschien ontdekken we nog een onbekend deel van ons om te leren kennen) zodat we het leven met een eigen oorspronkelijke rijpheid tegemoet kunnen gaan. We zien het gebeuren, pluk het en druk het aan je hart, wetend dat gebeurt wat gebeuren moet.

[© MN, in de reeks meditaties. Photo: "Meditation" by Sauco.]

17 oktober 2010

Er is enkel dit leven

Al dagen in spanning over de uitslag over wat iemand in het lab aantreft in een alledaags plasje en wat bloed. Twee buisjes waren voldoende. De uitslag bestaat uit enkele abstracte gegevens over de verdeling van eiwitten, maar het is toevallig wel mijn vonnis.

Zal ik dan eindelijk eens een keer het goede lot trekken of stort ik als een kaartenhuis in elkaar? Ik heb al wel veldslagen gewonnen, maar misschien heeft de kanker toch het laatste woord. Als dan alles voorbij is straks, is er niets meer. Ik denk niet dat er nog een andere lichtruimte te doorkruisen zal zijn, nee, er is enkel dit leven.

Leven is doodgaan. Dat beseft Luckas Vander Taelen ook die een ontroerend boekje schreef, een boekje als een monument, "Waar ben je nu?", over het sterven van zijn 51-jarige zus Anna, die nog haren had als om door de wind te lopen maar tegelijk vel over been en die nergens meer op reageerde. Een enkele hartslag scheidde haar van de geboorte van de dood, - of moest Luckas toch nog zijn euthanasiegelofte nakomen?

Ik wacht wel, dat ben ik gewend. Het is zaterdagavond. Mijn huisarts zei me uiterlijk dinsdag te bellen. Is dat geen moment om aan te komen? Wanneer ze zegt dat het haar beter lijkt een afspraak te maken met de oncoloog, weet ik wel hoe laat het is. Dan zijn de eiwitten slecht verdeeld. Ik zal wachten en wel horen of ik moet gaan.

Kon ik mijn zus maar even bellen, maar die komt ook al nooit meer thuis. Het leven is nooit zo lang als je denkt. Een vingerknip, halsoverkop en het is anders.

[© MN, 'Mijn ziel als archief'. Eigen foto, mijn Benedictus.]

19 oktober 2010

Een meeuw in de wind, de snavel naar de zee

Zoals een steen lijk ik op aarde

Wat ik nu besef, geldt voor heden, maar
elke dag zoekt zijn eigen antwoord, in die wind
voegt het leven zich naar mij.

De dichter wil kunnen veranderen,
buigzaam zijn in de tijd en
niet verstarren tot een dood monument.

Ik ben het onontwijkbare wachten moe,
“je lijkt wel een reiziger die bij een halte zit zonder
te weten dat die lijn al lang is opgeheven.”

Behalve hier leef ik in een bed van zachtmoed
en volg de stroom van vriendschap, zo blijf
ik lenig en word misschien wat sterker dan ik denk.

[© MN, 'Een man in geloof, hoop en liefde', met een citaat van Tamaro. Photo: "The seagulls dance" by Mustafa Turk.

Update: it's seven days later and after seven in the evening, I'm still waiting for the results of the research!]

22 oktober 2010

Zo willen we leven

Willen we niet allemaal zo leven, evenwichtig en diep geworteld, om het even misschien van welke boom, een wilg of een catalpa, beide met zo'n enorme bladerkroon, een eik of van een beuk, zijn bast bedekt met mos, weelderig gebladerte. Ja, van een beuk, een boom vol emotie. Daarginds bij het Ossenpad staan ze, ja, ze zetten de hemel in vuur en vlam, zoals ik gisteren aan het eind van de dag. "Alles is goed. De verdeling van de eiwitten – en nog wat stoffen die ik niet heb onthouden – in het bloed is zoals het hoort. Er is niets dat verwijst naar een opvlamming van kankercellen", zei ze, en, al zat ik stijf van de pijn in mijn 'di cabrio', van binnen ontvlamde ik van geluk.

Sommigen die het kunnen weten omdat ze het zelf hebben meegemaakt, zaaien in liefde nog enige onzekerheid, een bedenking, “want is een petscan dan niet nodig? Vertrouwen ze bij jullie enkel op urine en bloed?” Ik weet het niet, wel dat ze de bepalingen nog voorlegt aan de oncoloog, maar die is met vakantie.

Nou ja, ik ben gewend te wachten.

[© MN, ‘Een man geworteld in zijn leven’, met dank voor al het warmhartige meeleven. Photo: “For you” by Tommy Ingberg.]

25 oktober 2010

Meditatie XXX

Leven in de stroom van het worden

De echte nacht is weer voorbij, - de nacht in de geest ook? En “elke dag is een deur om opnieuw te openen”, schreef een vriendin. Ondanks alles wil ik dat maar wat graag – want ik ben hier, zoals ieder ander, weliswaar ongevraagd ter aarde gebracht, maar nu ik er eenmaal ben, wil ik ook niet meer weg.

Ergens in dat alledaagse leven, waarin de uren onhoorbaar in onze gedachten en verlangens verstrijken, ligt iets voor ons neergelegd dat te omarmen is als geluk, als welbehagen, iets dat een

glimlach ontlokt. Moeten we niet al onze zintuigen wakker houden? Wij, gewone mensen zoals we zijn, mannen en vrouwen vol tegenstellingen, die standvastig zijn en wispelturig, sterk en zwak, eerbiedwaardig en eerloos.

Ga mee in dat alledaagse, ga mee met jezelf in openheid, in een onbevangen vertrouwen, geen mens kán of zál je werkelijk kwaad doen, omdat je dan veilig thuis bent in jezelf.

“Elke dag is een deur ...” is denk ik tegelijk een oproep: verbeuzel je dagen niet!

[© MN, in de reeks meditaties. Photo: “Autumn” by Daria Endresen.]

27 oktober 2010

A senseless time when pain is leading the field

Most of the time alone. This is the sixth day. Except: last Friday C. was here, “Is everything clean and nice?” A while later we had two visitors to view the house. She went like a whirlwind through our house and after her inspection we drank a cappuccino at Hugo’s. Two hours delay. And yesterday at dinnertime with E. and I., again two very pleasant hours, but what a pain! In bed at half past eight. Tears. Anger.

This morning I called J., my family doctor, I want a referral for a better paincontrol. I took a shower and now ... I don’t know, pain makes me dull, angry and sad. No concentration at all. A third cup of coffee, of course, no tea-lady. I cannot keep my wits about me. Senseless. Crying will get you nowhere. The iPod is playing, a wonderful thing, shuffling now all the jazz and ambient music. I send M. a short shoppinglist; she and her daughter would come tomorrow for a lunch. (She is moving today to

Marsman's Tromgeroffel in Doetinchem, a small town 35 km from here.) Damn, I did forget the bread out of the freezer.

Needed hot water and soap, I washed my pyama trouser and let him dry on the central heating; sometimes I have a little accident cause of the Movicolon. I'm feeling ashamed. It's insignificant, but oh I hate this 'part of the game'.

It's two o'clock, far over my limits. I must go to bed. It crossed my mind to call the special taxi and surprise M., but it's impossible.

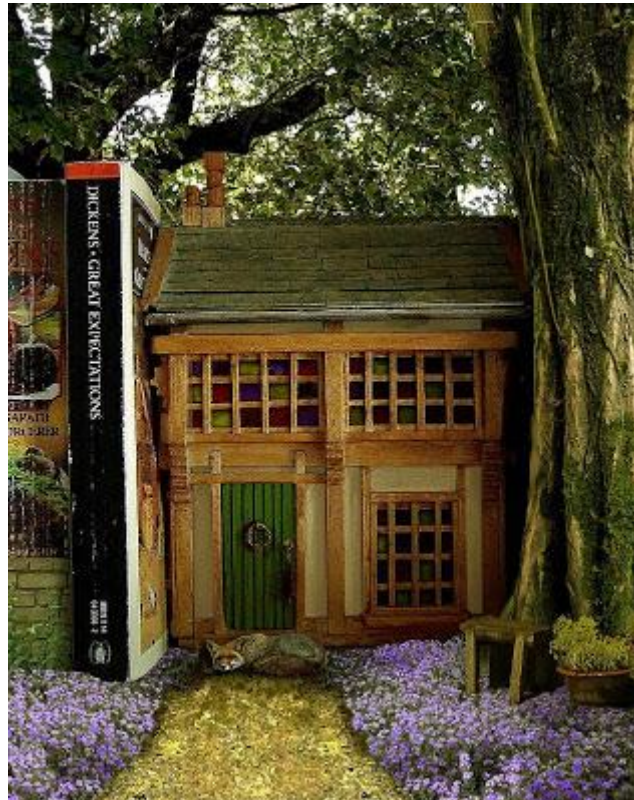
I am afraid. Not specific of dying, but being at the end of my life. Every second I'm aware of my neck, my shoulder and right arm, my feet. Why? (It doesn't mean 'tomorrow' or 'next week', but this daily experience is, deep down, physical so heavy, that my struggle for live is invincible.)

Why do I want to live? I feel bounded myself to many people, love them and don't want to leave them and, strange enough, I do have hope on better times in which I can finish my two poetrybooks and write a sort of lifestory. I want to be free, going outside, but there is always a voice saying "you have had that time" or "Stop. Stop this language of self-pity." I don't agree, just write what's happening when pain is leading the field, day after day. "Yes, we know a lot of your miserable life, tell us something new, give us some tense, a lovestory or whatever. This is making us powerless, it leads to a sort of helpless rage."

A woman with a warm heart wrote me a letter in which she told me about a glimmer of hope on my comeback. I did read this three times, - into confusion, yes - wrote a special poem and an answer on two nice E-cards. "Did you show me your hope before ? Did I ever said something that pushed all your hopes to the graveyard? On the contrary, because I love you. All I knew until now was this: you want to be a friend, no more. I never noticed any hope on more my darling (only in my mind, my dreams). So, listen to the voice of your heart and all you want. You've only one life."

I would move heaven and earth to be together forever with her, but now, many days later and no response, I believe we've had that time.

The latest news is this. It's a marvellous opportunity to shrink in myself, and look what I found, a wonderful house somewhere in Germany. (But didn't I wrote before: "Where you're going, you'll find me.")? Yes, as a man with the same pain and fears, living in the same loneliness.)

[© MN, "Let me do it my way." Ha ha, evenals die ene fonkelende ster die er laatst even was, maar die haalde de hemel niet.
Photo: 'cause I can't walk, "Autumnal walk" by Piotr Kasprzyk. The photo at the end? I really don't know.]

29 oktober 2010

Mijn hart is mijn huis

Soms ben ik sprakeloos, als met stomheid geslagen

Terwijl ik hier zit te nietsnutten
alsof mijn wereld stilstaat,
maait zij de spinnenwebben weg; -

maar de aarde beweegt en
ik kijk vol verwondering naar de
schoonheid van haar gemakkelijke bewegen.

Ik vertoef in de wereld van mijn dromen,
vergeet alle schaafwonden van mijn hart,
ach, vergeef mijn eigenzinnigheid,

soms zijn het mijn tranen, dat ik de lieflijke
paardenwei niet meer kan bereiken, maar ik zie
het licht in de hemel, buiten roepen de merels

dat ik de zwijgende getuige ben
van al je lankmoedigheid, ik laat je graag
wonen in 't huis van mijn vriendschappen.

[© MN, 'De man en zijn ziel'. En voor 'mijn vriendschappen' heb ik geen telraam nodig hoor; ik leef onder de zwarte schaduw van een liefde en – naar Paul Celan – “worstel met hemel en afgronden”. Afbeelding: “A human heart” by H. Hesam.]

31 oktober 2010

A sunday afternoon

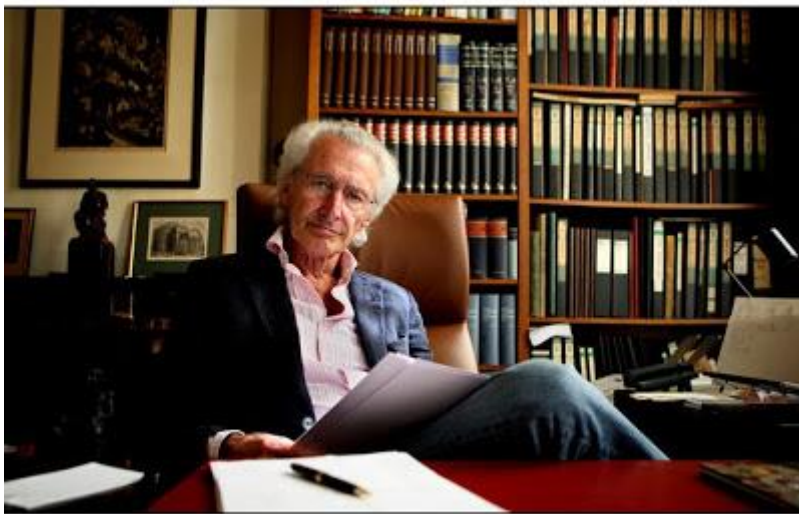
All that traffic passing my window,
I take a cigarette, drinking coffee,
time passes away while I wait

and dwelling on memories, knowing
I have had my time; I'm alone and
time passes away.

I'm growing older, life goes fast
and suddenly you have had your time,
this hits me with sadness.

[© MN, 'Once it shall be the last sunday'. Photo: "The time of contemplation" by Joseph Hattenberger.]

1 november 2010

De onsterfelijke gedachte koning is gestorven

Harry Mulisch (1927 – 2010)

'En 's avonds klonk er pianospel door het open raam.

De kamer was dan verlicht; een heel zacht rose licht. Ik bleef altijd staan en luisterde, urenlang. Totdat de muziek eensklaps ophield en het licht uitging.' (De kamer, 1947)

Harry Mulisch zag ik voor het laatst in enkele talkshows rond het overlijden van Hans van Mierlo, hij maakte een breekbare indruk, mild en beminnelijk. Een innemende man, die zich het woord liet afnemen door Marcel van Dam. Hij onderstreepte als het ware de ouderdom, het niet ontkomend ouder worden, terwijl je op bovenstaande foto nu niet onmiddellijk een 80-jarige man vermoedt, wel een vitale persoonlijkheid.

Norman Mailer, Marguerite Duras, Françoise Sagan, Hugo Claus, W.F. Hermans, Gerard Reve, Jan Wolkers, Hans Warren, Louis Ferron, Cees Buddingh', Rudy Kousbroek, Boudewijn Büch, Simon Vinkenoog, Martin Bril, Willem Brakman, Jean-Paul Franssens, Christine D'haen, J.J. Voskuil, Herman Franke, August Willemsen, John Updike, Fritzi Harmsen van Beek, Herman de Coninck, Patricia de Martelaere, Ryszard Kapuscinski, Tiziano Terzani- allemaal overleden schrijvers/dichters waar Harry Mulisch op een of andere manier ver boven leek te staan, een geheimzinnig zwijgzame en gereserveerde man, glimlachend over al wat over hem te berde werd gebracht of hem als te ontzenuwen statement voor de voeten werd geworpen. Hij leek een niet te onttroenen, onbenaderbare onsterfelijke koning, slechts 'een beeld van buiten'. Een unieke persoonlijkheid.

Een buitengewoon groot en veelzijdig schrijver, geboren uit een Joodse vrouw en een Oostenrijks-Hongaarse legerofficier die collaboreerde met de Duitsers waardoor hij opmerkte: "Ik ben de Tweede Wereldoorlog.", maar vooral toch Bezige Bij-auteur van weergaloze romans, novellen, toneelstukken, gedichten, reportages, studies en autobiografisch werk. Ik herinner me vooral "Archibald Strohalm" waarin de jongen Archibald jammerlijk faalt in een alomvattende filosofie, "Het stenen bruidsbed", "Bericht aan de rattenkoning" over de Provo-rellen en de twee grote meesterwerken, Boek Aller Tijden, "De ontdekking van de hemel" en "De aanslag". Beide laatste werken zijn benijdenswaardige wereldsuccessen. Natuurlijk was hij geen koning, maar een doodgewone, wel intrigerend mens met bijzondere gaven, een waarachtig ambachtsman en een aimabele man.

[© MN. 'Mulisch, de waarachtigheid'.]

3 november 2010

Ik sluit mijn ogen en zie meer duisternis

De taal is al teveel als een wonde, gebreken ontdekt slechts het oog van de liefdeloze. Er mag deze week alleen maar zachtheid staan, ik bedoel zachte taal als een fleece die ons behaaglijkheid schenkt want het is een koude week rond Allerzielen. Een week vol persoonlijke herinneringen, gedachten en gebaren – een kaars aansteken, een roos in het vaasje voor Erna – en stilte uit eerbied en innerlijke aandacht voor overledenen die ons aan het hart gaan, over wie we nog vol vers verdriet zijn zoals gisteren om Hannelore.

De dood haalt niet de bedreigdheid van het leven naar voren, maar juist de kostbaarheid ervan. Bedenk eens wie we zijn en hoe we handelen als iemand terminaal ziek is, - de manier waarop we een kopje thee halen of een kussen beter schikken of de hand strelen. Er is dan niets dat belangrijker is in ons leven, daarin, in dat simpele handelen of dat enkele woord, vatten we heel onze relatie samen, de diepte en de volheid ervan, de zorg, de troost en de waarheid. Dán, eigenlijk in bange tijd, waarin de tijd maar niet verstrijkt omdat je gestold bent van zorg en angst. De taal als een fleece, een wollen sjaal, omhuld door de diepe nacht, - juist wanneer grote regenwolken van verdriet de ogen van onze geest verduisteren. In de kracht van de overgave aan het moment komen goede dingen tot stand.

[© MN. 'De herinnering is als een hond die gaat liggen waar hij wil', Douwe Draaisma. Afbeelding: 'Roses are dying' by MN.]

4 november 2010

Not a particular day

“Zó zeg, nog in pyama ... je denkt, voor wie zou ik het doen!?”, zei Jacqueline – mijn huisarts – die van de week ongevraagd voor de deur stond. “Ik kom je griep prik brengen.”

“Dat is aardig en attent van je, hoef ik niet naar die sportschool zien te komen. En die pyama, ach, ik treuzel en werk aan een stukje. Ik houd niet een pyamadag à la de verpleeghuizen hoor, zelfverzorging vind ik nog van groot belang, maar ik hoef me nergens voor te haasten.”

“O, en je wilt naar de pijnpoli ... in Velp?”

“Ja, maar bij voorkeur niet naar dr. T. ... wil je weten hoe dat toentertijd ging?” De prik was al gegeven, en gelukkig, ze was heel geduldig en ging er bij zitten. Ik vertelde haar kort over die ook korte ontmoeting. “(...) en in de deuropening riep hij nog: ‘Bellen hè ...!’

Ik keek hem vragend genoeg aan, - ‘Nou, als een van die schroeven door de botten breekt!’ Kan het nog botter? Dat zinnetje hoor ik nóg, het zit voor altijd in m’n oorschelp.” (Ik zei er maar niets van dat ik een week geleden al om die verwijzing heb gevraagd.) Wachtijd verdubbelt. Ik denk tijd te hebben.

Ik werkte aan een deprimerend stukje over ‘senseless time when pain leading the field’, maar dat prullemandiseer ik, luisterend naar een andere stem. “Stop. Stop this language of self-pity” en “Yes, we know a lot of your miserable life, tell us something new, give us some tense, a love story or whatever. This is making us powerless, it leads to a sort of helpless rage.”

Het is al weer na het midden van de week. Opnieuw getreuzel. Ik kijk hoe de eik, de catalpa’s en de kersenboom zich leegschudden en verbaas me erover dat een hele rij van bomen verderop nog helemaal groen zijn, alsof ze hebben besloten hun mantel aan te houden.

[© MN, ‘Zomaar een dag.’ Photo: “Autumn handle” by Jonpainter.]

5 november 2010

Meditatie XXXI

“() want ook de nacht mint het licht en meer nog het doorbreken”, schreef mijn liefste dichter en terwijl ik dit schrijf, leef ik in de schemering van gisteren toen ik na het wakker worden van mijn middagrust zonder grond hilde maar ik denk om al wat mijn hart verlangt en voorgoed voorbij is. Ik vond houvast in mijn belofte slechts zachtheid te schrijven en in de simpele observatie van die morgen. Het waaide hard in het grijze licht, een zwakke zon herinnerde me aan tederheid en ik zag dat de bomen werden leeggeschud. En toen was er de verwondering want sommige bomen bieden weerstand en willen niet in een tik en een tel worden ontkleed, ze blijven halsstarrig in het groen en dat, dat zou ook het mooiste zijn, maar zo gaat het niet in het leven.

Dood en belofte van nieuw leven liggen zij aan zij.

Een nieuwe dageraad is aangebroken ... want ook de nacht mint het licht.

Niet iedereen kan daar zomaar gerust op zijn. Hannelore leefde van de week haar laatste weekend. Monique ondergaat voor de zoveelste keer chemokuren, blijft kranig, en heeft door de Prednisol een bijna onherkenbaar gezicht gekregen. Pauline ligt oud en gebroken in bed, zo licht als een veertje. Elk ogenblik kan ze gevlogen zijn.

.... de ogen geloken, de handen open, maar bijeen als één kom. Het is het gebaar van de waarachtige aandacht, de kom als geschenk, een kom vol troost en tederheid, een kom vol gelukkige dankbaarheid en genade, dat kan nimmer overbodig zijn.

[© MN, in de reeks meditaties, met dank aan Danny. Photo: “Entre el cielo y el suelo” by Darco TT.]

8 november 2010

'Herfsttij van de man met een vogelkop'

Tijdens een hard geruis van windvlagen, scherend en soms wel bonzend langs het glazen dak van het eiland waar ik slaap, dacht ik aan mon ange gardien, de engel, de engel die het bevlogen symbool zal zijn van bescherming, van medeleven, van iets dat roept vanuit een verlangen nabij te zijn, troostend, begeleidend. Alleen en in het donkere huis van de nacht speurde ik onrustig rond me en zuchtte zoals de wind dat deed. De regen ranselde de koepel achterin. Tegen het zwakke licht van enkele lantaarns zag ik de donkergrijze lucht waarin zich nog scherpe zwarte stapelwolken aftekenden. Ze zouden de aarde kunnen verpletteren. Is de engel een beeld in mijzelf of een eeuwenoud beeld uit de hemel? Is de engel een boodschapper uit een schijnwerkelijkheid die ongrijpbaar en vluchtig en wenkend rond het huis spookt en mij allerlei ongerustheden voor de geest doet halen, vragen stelt waarop ik geen antwoord weet, dan de vleugels spreidt en weer verdwijnt? 'Laat mij het onmogelijke leven maar leren leven', dat is de enige vraag die ik heb en wel behouden zal, deze en alle andere nachten en van daaruit wil ik zijn die ik ben geworden, - ook al zoek ik naar nieuwe wegen.

De nacht mint net als ik het licht en dat is doorgebroken, er is een nieuwe dag, een met onveranderlijk zachte taal.

Laten we hopen alles te zien zoals het is, de naakte werkelijkheid onder ogen te zien, - waarbij ik plots denk aan die regel van Lucebert, 'alles van waarde is weerloos'. Laten we niet onverschillig of ongenaakbaar zijn, maar in vervoering durven raken over wat van waarde is en elkaar niet in de weg staan maar nabij zijn, helpen bij het vinden van goede wegen, al is het vanuit onzekerheid of twijfel – al voelen we ons van binnen soms, in bange tijd, gestold om allerlei ongerustheden, alsof de tijd even niet verstrijkt, maar we worden ouder en onderkennen dat zorgzaamheid zowel nood als deugd is, levenslang.

[© MN, in de reeks meditaties. Of vinden we zachte taal 'zweverig', onverstaanbaar? Afbeelding: "Inkeer in herfsttij" van Joo, olie op linnen, 40 x 40. Dank je Jolan.]

11 november 2010

Aan de oever van mijn bewustzijn

.... is een kostbare gedachte aangespoeld. Ik dacht even aan de titel "Luister naar de stem van je hart" van Susanna Tamaro. Mijn innerlijke rebel die er genoeg van heeft dof en passief te wachten op verandering, 'neem het heft in handen'. Ik dacht ook aan het woord boeddha dat 'wakker' betekent. Verlaat het spoor van pijn, van stilte en verwarring. Ontwaak!

Hoewel ons huis nog niet is verkocht, heb ik een en ander zo kunnen regelen dat ik het wachthuis kan verlaten en nog voor de kerst dit jaar zal zijn verhuisd naar de stad waar ik indirect op 21 juni een gedicht over schreef.

In die stad staat een appartementengebouw dat onder Woonzorg valt, Trommelslag heet en gelegen is aan de H. Marsmanstraat. Toen ik daar was, dacht ik meteen, dat als ik daar misschien ooit zou komen te wonen, ik het bestuur zou vragen de naam Trommelslag te wijzigen in Tromgeroffel. Daarover gaat dat gedicht, precies zeventig jaar na zijn dood.

Aangezien het huis nog almaar te koop staat – en ik me liet vertellen dat het na meer dan twee jaar in vakkringen een 'besmet huis' wordt genoemd oftewel 'daar is iets mee' (ja, de zeer drukke weg) – en ik vaak de gedachte, nee sterker, de angst heb gehad dat het voor mij te laat zou worden, ben ik nu diep in vervoering over deze gelukkige wending van het lot.

Het is een heel overzichtelijk appartement aan de oostkant van het gebouw, gelegen op de 6de verdieping met een blijvend schitterend uitzicht over een natuurpark. Ik zag het in het prachtige herfstlicht afgelopen zondag en door de berkenbomen – "wier schemerende skeletten behangen zijn met dunne gouden munten" - zie je momenteel al een reusachtige vijver die in de zomer aan het oog onttrokken zal zijn. Er is géén verkeersgeluid. Vogelgefluit en misschien een zacht briesje zullen mij het meest nabij zijn, evenals een lieve vriendin aan de westzijde, meteen tegenover mij.

Wat Carl Jung 'de schepping van onze nacht' noemt, de droom, wordt bewaarheid, - 'die schepping is vluchtig, verschietend zelfs', schrijft hij. Máár, of beter gezegd, dat blijkt, want het gaat niet door. Juist die volgende ochtend, dat de huismeester, die er al van wist, en nu preciezer zou worden ingelicht, is er door iemand anders een onomkeerbare keuze gemaakt. Terwijl de man bij voorkeur lager wilde wonen, wilde zijn vrouw de 6de en zo geschiedde.

Ik ben beklemd geraakt, me bewust van een dilemma, juist nu ik me innerlijk zo opgelucht voelde over dat het eens echt meezat, dat 183 het wás hoewel ik nog een lichte aarzeling bespeurde omdat het er volkomen stil zou zijn, plotseling na deze hyperactieve Ringallee waar ik de winter niet wil doorbrengen maar ook niet voor op de vlucht mag of wil, maar wat overheersend was, was dat het echt eens meezat en dat blijkt plotseling doormidden gescheurd. Een moeras. Die huismeester kan er niets aan doen, maar wanneer hij dit zou lezen ... nee, ook dan zal de gemaakte keuze vandaag onherroepelijk zijn. Soms denk ik werkelijk een spoor van teleurstellingen te volgen, of dramatiseer ik

dan die aanvankelijk zo gelukkige inval die in een blozende onbevangenheid het diep verborgen deurtje van mijn ziel achter zich dichttrok.

Jung zegt, "() ... tracht uw houding weer in overeenstemming te brengen met uw diepste wezensgeaardheid." Geen geringe opgave nu, - toch ontstaat er na anderhalf etmaal een zekere berusting. De winter dus hier!? Na een beroerde nacht ging ik eens na welke delen uit de privé domeinreeks ik nog graag zou willen. Het zijn er zeven. Wil ik me daarmee troosten? Hoe zit het dan met mijn spaarengel? Het woord trekt m'n geheugen open, naar een winter die ik vele jaren geleden ook alleen doorbracht en een affaire had met Magda, dáár is die spaarengel gebleven.

Dagen later ben ik opnieuw in Trommelslag want er zijn nóg drie appartementen vrij, één aan de oostkant en twee aan de westkant.

Ik ben vandaag tweemaal op de 3de verdieping aan de oostkant geweest. Enige zelfs visuele hinder van het dwarsgebouw van drie hoog is te verwaarlozen. Er is volop zicht, over een boom heen (die op de 2de verdieping, waar er ook een vrij blijkt, pal voor je neus staat en in de zomer je het zicht op de rest ontnemt), ... dus over een boom heen naar de grote vijver waar in de zomer Schotse Hooglanders tot hun middel in staan. Geen lawaai van wat ook, hetgeen aan de westkant onophoudelijk wel het geval is en 's morgens om vijf al begint.

De westkant kan geen keus voor mij zijn. Het uitzicht is wel mooi, veel siennakleurige bomen. De wolken vormen een landschap apart. Recht voor me is het alsof in de verte de alpentoppen te zien zijn, links zie je geel, grijs, witte randen en hemelsblauw, van daaruit een ribbenkast. Het verandert per minuut, dit mysterie, - want even later is al het wit veranderd in puur oranje. De lucht rechts is net een aquarel.

Het appartement op de 3de etage voelt goed, het past als een tweede huid.

Terug in Rozendaal. Het maakt me wat nerveus, deze plotselinge hoogstwaarschijnlijke kanteling. Veel objecten van woonzorg zijn kleiner en hebben als sprekend voorbeeld daarvan een vierkant hangbalkon voor een konijnenhok.

De abdij is vlakbij.

Is het keus of vlucht? Ik heb het vaak gehad over 'de wachtkamer' en de vicieuze cirkel, maar nu kan ik mijn leefsituatie fundamenteel veranderen. Een week bedenktijd. 'Ja'!

Het is koud en guur herfstweer. Dit is het weer van het gedicht "De bronzen ruiter" van de grote Russische dichter Alexander Poesjkin, over het beeld in St. Petersburg ... "Het is november en het dondert", ruig weer, de Neva stroomt over en de stad staat blank.

[© MN, 'Een (aanvankelijk) zielsgelukkig man', met een regel van Hans Andreus. Carl C. Jung, "De mens op weg naar zelfontdekking." Oorspronkelijke titel luidt: L'homme à la découverte de son âme, veel mooier toch!? Alexander Poesjkin, 1799 – 1837. 't Zal van beide wel iets hebben, keus en vlucht, maar soms is het goed te vluchten. Hier raakte ik telkens de rand van een depressie. Photo: "Contrasts" by Charlie Packard.]

14 november 2010

Eens komt een zuster en raapt ze alle op

Zoveel woorden als bladeren
liggen verspreid over web en aarde,
als dood en belofte, zij aan zij.

Het zijn de kleuren die ons in herfsttij
ontroeren en herinneren aan sterfelijkheid,
aan tijdelijkheid en verandering.

Ons geheugen telt bladeren als van een boom,
er verdwijnen er door de mazen, maar een geur
kan een fragment plots tevoorschijn doen komen,

even wreed of zacht als toen het er was, alsof
een pianotoets voldoende is het te breken, kan iets
in een enkele minuut ons in vervoering brengen.

De herfst ligt als een tapijt rond het huis, ik zag
alle blad verschieten van kleur, van een blozend
verlangen naar de verschrompeling, het einde nabij.

15 november 2010

Meditatie XXXIII

Tranen zijn ook een taal

“There is a sacredness in tears. They are not the mark of weakness, but of power. They speak more eloquently than ten thousand tongues. They are messengers of overwhelming grief ... and unspeakable love.” - Washington Irving –

Het is een nieuwe dag. Op een eerdere dag heb ik dit gelezen en herkende het ten volle, de taal van alle zintuigen, maar ik zag het niet eerder als ‘power’.

Laten we ‘heel de mens’ zijn, niet bevreesd zijn onze kwetsbaarheid te tonen, dat leidt alleen tot een verzameling maskers waarin je jezelf op zeker moment niet meer zult herkennen.

[© MN, in de reeks meditaties. Photo: “Contemplation” by Remus Tiplea.]

17 november 2010

Een nieuwe schepping, de oude is voorbij

Een andere horizon rijst op

Toen ik het voorjaar daar was en 'Het Trommelslag' voor het eerst zag, zei ik, 'rijd maar door', vertellend (oordelend) over die naam. Thuis zou ik eens nagaan wat die naam verbindt met de dichter Hendrik Marsman. (Dat komt ook door 'oude beelden': hier, in Rozendaal, wilde ik met haar, met wie ik nog altijd goed ben verbonden, oud worden.)

Alle gedichten van Marsman gelezen en niets gevonden. Ik zag alleen dat het een paar dagen later zijn zeventigste sterfdag zou zijn en schreef een gedicht, waarin het me tevens ging om een andere naam, namelijk 'Tromgeroffel', zie eventueel 21 juni.

Aangezien deze lieve vriendin daar toch is gaan wonen, kwam ik vanzelf dichterbij en zo trof mij de verrassing van het hele interieur en ook enkele mensen die mij onmiddellijk sympathiek begroetten. Eenmaal dieper in het gebouw, haar woonkamer, vielen al mijn vooroordelen omver, met uitzondering de naam van het 138 appartementen tellende gebouw. 'Het Trommelslag' klinkt mij nog altijd vreemd; iedereen blijkt het voorvoegsel 'het' ook te hebben uitgeveegd.

Ik zal, er eenmaal wonend, de stichting schrijven en met het gedicht voor Marsman vragen om de naam na zoveel jaar eens te veranderen. Eigenlijk maak ik me geen illusies, maar wanneer er gehoor voor blijkt, zal ik gedicht en illustratie prachtig inlijsten voor in de hal. Maar dit terzijde.

Er rijst een nieuwe horizon op. Medio december verhuis ik, alles wordt gedaan. De huismeester toont zich wonderlijk blij met mijn komst. Ik heb een nieuwe huisarts gevonden. Het lijkt alsof het zich vanzelf aandient hoe ik moet leven.

De komende week gaat de schilder al aan het werk, volgens een heel scenario – weet al waar alles komt te staan en zal dan het nodige fotografisch met jullie delen. Ik heb dagen achter de rug met veel angst en pijn, omdat het van de week drie jaar is geleden dat ik werd overrompeld door dat herseninfarct. Dat is net als wanneer je aan zee bent en het vloed ziet worden, "hè, het was net zo mooi bij eb", maar het wordt vloed.

"Wat wil je, alles is nog zo vers", maar mij leek dat niet, het moest maar eens afgelopen zijn ofschoon de grote narigheid ergens ligt opgeslagen waar het ook zo weer uit tevoorschijn komt. Het dringt tot mij door dat ik dit huis onverwacht voorgoed ga verlaten, een nieuwe schepping tegemoet ga. Ik ken mijn diepe laden vol onzekerheden langzamerhand – waar ik het land aan heb – maar voel me vervuld met verwondering.

18 november 2010

Doetinchem

Sommigen wisten het misschien al: het is Doetinchem aan de Oude IJssel waar ik me voor het laatst zal vestigen, hopelijk voor vele jaren. Een kleine stad in de Gelderse Achterhoek waar velen het voor mij herkenbare en geliefde Twents spreken, een nuance in het Tukkers.

De entree is momenteel een waar rommeltje, een en al opbrekingen, omleiding en verkeershinder. Ik zou 'Het Trommelslag' zo niet weten te vinden. (Op deze plek stond een boerderij met deze naam. Waarom?) Het begin van de stad wordt gemarkeerd door het min of meer befaamde, controversiële en interactieve beeld 'De Kies', dat wisselend de kleur aanneemt van de actuele gemoedstoestand van een helaas geselecteerde groep burgers. (Dat is wel erg elitair: 50 burgers, minder dan 1%! Alsof er een schuilkelder is alleen voor de burgemeester en verwanten.) Ik vind het niettemin een prachtig kunstconcept. Een van de wijken, een ingelijfd gehucht denk ik heet Dichteren, dat was ook mooi geweest, maar het is een weldadige compensatie om in een schrijverswijk te mogen gaan wonen, nota bene in de H. Marsmanstraat. Er wonen veel atheïsten en moslims, ongeveer 40 procent is van katholieke signatuur, maar goed, ik ben geen missionaris. Het is zelfs de vraag of ik werkelijk tot de dichters behoor.

Een ijdele trek is, dat op mijn naambordje staat: Dr. Marius Nuy; titulatuur stelt tegenwoordig niet veel meer voor en ik verbeeld me niets, maar het is een onvervreemdbare titel voor het leven die ik maatschappelijk gezien wel kwijt ben maar waarvoor ik een generatie lang hard heb gewerkt.

Over het appartement kan ik allen maar enthousiast zijn. Elke keer dat ik er nu ben, is het als nieuwe adem, zo ruimtelijk en overzichtelijk en ik vind het bijzonder te ervaren zo welkom te zijn. Verder is alles nu geregeld, de schilder, de huisarts, de vloerbedekking, de verhuizing, de loodgieter, de handyman, behalve de toekomst, maar die is ons allen onbekend.

19 november 2010

Een vrouw als tijdloze thuishaven

Een vrouw is jarig, - zij zijn het
mooiste ontwerp van het leven, vrouwen - maar
toen zij kwam, was ze niet zo gewenst.

Gelukkig met broers, oud-geliefden die haar mooie
dochters schonken, even talentvol als zichzelf,
drie 'heftige standjes'.

Niets gaat vanzelf, maar ze kent haar breekbaarheid,
ofschoon soms zo overmoedig, net als ik,
bestand tegen stormen en depressies.

Trouw en vol mededogen, zij zingt het leven warm
in het geëigend seizoen, een lieve lefgozer
op hoge hakken die ik poëtisch bemin.

20 november 2010

Met mijn handen de wereld in

Dat ik schrijver ben geworden is mijn geluk, anders kwam ik nergens, kende niemand mij meer en had ik geen vrienden. Nu wel, en dat, naast de verwondering, vervult mijn ziel. Ik schrijf wat ik (be)leef, dit is mijn leven. Wanneer ik te sterk selecteer, creëer ik een 'vals beeld'.

Schrijver: met mijn handen de wereld in; het is zo gek nog niet.

De angst waarin ik leef, ken ik al lange tijd en is niet te verbinden aan wat komen gaat. De nek, het wankende hoofd, het voor mij beruchte (denkbeeldige) halssnoer, ijskoude voeten en de pijn in de rechterarm houden me vaak onophoudelijk in een wurggreep. Het is onmogelijk er gedetailleerd over te zijn, dit zijn de fysieke details die me beangstigen – een (te) vroegtijdige, plotselinge dood - en doen zwijgen.

Angst en werkelijkheid zijn niet hetzelfde.

Vorige week gekweld door een ongelooflijke nachtmerrie. Ik ontmoette de man die mij vele, vele jaren geleden vermoordde. Iemand bij de politie heropende de zaak, had mij laten klonen en weer de wereld ingestuurd. Op zeker moment, ik zwierf rond, kwam ik in een vreemd huis waar alles werd gedaan wat God verbiedt. Een soort Sodoma en Gomorra waar ik niet warm of koud van werd. Ik was er met mijn liefste nichtje en zag ook mijn overleden zus.

Ik trof daar een man. Na een poosje zagen we in elkaar wie wij tweeën waren. Hij was verbijsterd, dat

zag ik – de moordenaar zou mij thuisbrengen. ‘Ja ja’, en toen ben ik gevlucht en redde mijn leven – bezweet werd ik wakker en de angst greep me bij de keel. Om drie uur 's nachts zat ik in de woonkamer met een sigaret, daarna nog een. Het was koud.

Om half acht werd ik bezweet wakker.

Ik nam het boek van Jung.

“Ik herinner mij twee zeer leerrijke gevallen.: de een droomde van een dronken vagebond die in een riool lag; de ander van een dronken prostituee die in de goot lag. De eerste was een theoloog, de tweede een dame van een standing, beiden waren verontwaardigd en beledigd, en niet in het minst bereid toe te geven dat men van en uit zichzelf droomt. Ik gaf beiden de welwillende raad zich een uurtje zelfinkeer te gunnen en er rustig over na te denken, in welk opzicht en in hoeverre zij niet veel beter waren dan die dronken broeder in het riool en die geprostitueerde dame in de goot. Met zo'n kanonschot begint meestal het subtiële proces van zelfkennis. “De ander”, van wie wij dromen, is noch onze vriend noch onze buurman. Het is de ander in ons van wie wij zo graag zeggen: “O Heer, ik dank u dat ik niet ben zoals hij.” De droom, dat natuurkind, heeft wel geen moraliserende bedoelingen, maar hij is een bewijs voor de juistheid van het gezegde, dat er geen bomen in de hemel groeien.”

Dromen zijn een natuurlijk product van de onbewuste activiteit van de ziel en Jung is ervan overtuigd er geen mededelingen van enig belang in te zien, dat zou een soort tovenarij zijn. “En dat is maar goed ook”, zegt hij want “anders zou de betekenis bij voorbaat beperkt zijn en hij zou juist zijn goede eigenschap verliezen die hem voor psychologische doeleinden zo bijzonder waardevol maakt: voor het openen van een nieuw gezichtspunt is de droom namelijk zeer geschikt.”

[© MN, ‘Ons onbewuste is een oceaan’, “It s all about broken dreams” by Esther.]

21 november 2010

Een eeuwenoud fenomeen: het venster, een baken van licht. In de winter lagen er vroeger opgerolde handdoeken voor, stonden er bloemen op de ruiten. Er hangen gordijnen voor, soms nog vitrage. Sommige hebben nog luiken, gewone zonwering of markiezen. We hangen in het venster uit verveling, op de uitkijk of met verwachtingen. We staren naar buiten om van alles gade te slaan, om na te denken of te dromen. De televisie is het venster op de wereld. Nooit kunnen we zeggen iets niet te weten, het venster behoort tot onze zintuigen en kleurt onze waarneming, precies wat Jolan heeft gedaan. (100 woorden)

[© MN. Het venster, eerste olieverfdoek van Joo, 60 x 40.]

22 november 2010

Een prachtige herfstdag. Zo'n mooie zondag is fijn voor de mensen. Velen gaan wandelen. Ontspannen zich in het opsnuiven van geuren, gaan als het ware opnieuw ademen. Ze doen herinneringen op, praten erover of zwijgen. Ik kijk hier uit over de toppen van de bomen, pal in de zon, zij lopen er onderdoor. Verkeerslawaaï zou er niet moeten zijn, maar dat is onvermijdelijk. Hoe ook, het is "de taal van de herfst", over het midden van november, 24 dagen voor mijn verhuizing, die ons bewust of niet doet mijmeren en naar nieuwe inzichten wijst. Inzicht geeft ons kostbare innerlijke vrijheid. (100 woorden)

[© MN, photo "Autumn sunrise" by Gary McParland.]

23 november 2010

Zo werkt Nederland

Even dacht ik dat de klok twintig of dertig jaar terug stond, maar het is 2010. Bovendien wil ik de werkers van die tijd niet (postuum) beledigen want hoewel er nog hiërarchische verhoudingen bestonden, herinner ik mij dat mensen elkaar over het algemeen met *égards* bejegenden, dus ik moet het gewoon bij het heden houden.

Uiteraard noem ik geen namen, maar grote dienstverleningsorganisaties, in het mobiele verkeer, in de welzijns- en woonsector et cetera, zijn ondoordringbaar geworden doordat baliemedewerkers klaarblijkelijk vooral de opdracht hebben mensen voor dom te slijten en op afstand te houden. Het woord 'amateuristisch' is er niets bij. Al slaat het met snijdende pijn op mezelf terug, dan hebben ze aan mij een duivels moeilijke cliënt. (In het revalidatiecentrum zeiden ze dat ook: "We hebben nog nooit zo'n lastige revalidant gehad.")

Veel van die baliemedewerkers spelen eigen baas, alsof ze *cart blanche* hebben of over alle willekeurige bevoegdheden beschikken die ze eventueel nodig hebben. Zelfverzekerd, onverschillig en afgrijselijk *hautain*, maar in wezen onbenullig en met een tunnelvisie, met een waanzinnige verbeelding en ten diepste vernederend.

Van een woonorganisatie verwacht je de acceptatiepapieren die je dient in te vullen en met de nodige bewijsstukken voorzien moet retourneren. In plaats daarvan krijg je voor de derde keer inschrijfformulieren. Hierover bellen en vriendelijk om het een en ander te verzoeken blijkt zinloos en

tevergeefs. Het gaat zoals de baliemedewerker eist want ik ben daar tot heden onbekend. Ja, 'onbekend', en de schilder is al verder dan halverwege.

Ik had nooit een uitvaartverzekering. Vóór mijn handicap dacht ik dat er wel genoeg geld zou zijn en dat de premie te hoog zou zijn (naar mijn zin in relatie tot het denkbeeldige geld). Nu kreeg ik onlangs van een grote organisatie een online-uitnodiging me te verzekeren. Ik herzag mijn ideeën, wilde niemand op kosten jagen en beschouw het als een eigen verantwoordelijkheid. De premie viel mee, 35 euro per maand. Volgende dag een bevestiging, vijf dagen later een acceptatie. Een paar weken later ontving ik de polis. Na medisch advies bleek de premie een stuk hoger en was de polis voorzien van een tweede, ongevraagde dekking die op zich al 17 euro per maand kostte. "Ja, dat doen we automatisch, omdat mensen daar niet aan denken."

"Ik wel meneer en ik heb uitsluitend om een uitgebreide uitvaartverzekering gevraagd, dus ik vraag u dat te corrigeren."

"Dat gaat zomaar niet, die tweede dekking zit er automatisch aan vast en is het meest verstandig."

"Meneer, een acceptatie dient wederzijds te zijn en ik koop niet iets wat ik niet wil."

"Het beste is ons een brief te schrijven."

De uitvaart wordt uitgesteld.

Ik kan hier nog talrijke voorbeelden aan toevoegen, maar de boodschap is helder. Ik wilde m'n hart luchten, heb helemaal geen trek in een zwartboek en gelukkig zijn er ook heel goede, attente en betrokken, vriendelijke baliemedewerkers.

[© MN, 'Een realiteit anno 2010'. Terug in Doetinchem vraag ik de huismeester: "Ik kom hier toch wel te wonen?" "Al moet ik zelf de huur betalen Marius" en hij overhandigde me de acceptatieformulieren. "Ja, dit is mijn thuis, nr. 107." Een geschikte foto is een hoogst moeilijke opgave dit keer. Je hoort mensen wel eens zeggen, dat ze duizend maal liever met een dier van doen hebben, daar denk ik opeens aan, en als je de context kent, dan snap je dat meestal wel. Ik weet 't niet, ja, ik zag er een, maar die foto heb ik al voor een nog komend stukje. Daarom deze komische foto van Shingo Uchiyama, "Umm." (Beschouw dit maar als een intermezzo.)]

23 november 2010

David versus Goliath

De namiddag, 16:00 uur, brengt van links een bijna te scherp zonbeeld dat hier voor me, zes hoog, een donker gestapelde wolkenpartij negeert en over de toppen van de bomen scheert, een schitterend aanzien van de hemel. Er voegt zich wat lichtroze bij het grijs, een kleur die een paar dagen terug geheel violet werd maar nu geen kans krijgt of wordt opgeslorpt.

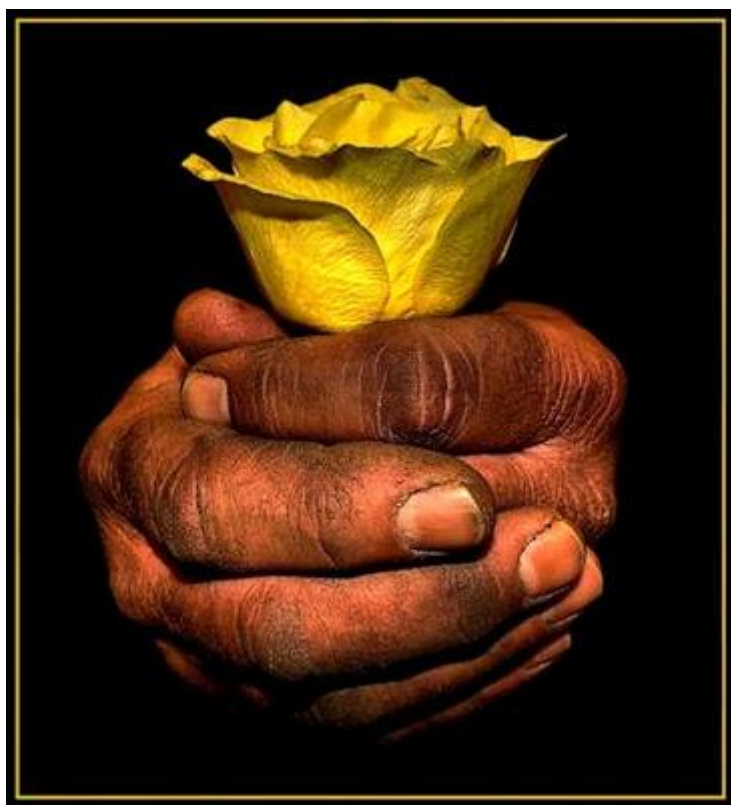
Ik lag met pijn en onrust te bed en dacht aan dat stukje 'Zo werkt Nederland'. Dan raak je met jezelf in gesprek. Je laat je ook wel erg opfokken! Een opgewonden standje. Ja, maar ik schiet in de stress bij zoveel openlijke domheid en brutaliteit. Ik heb de pech, dat stress of chaos de pijn verergert, me toedekt met angst en me dan in een afschuwelijke staat van benauwdheid brengt. Bureaucratie beklemt mensen.

Vannacht, ik sliep nog een keer op het eiland, dacht ik eraan vanmorgen dat boek van Niels Bokhove op te zoeken, 'Reiziger in scheerapparaten' maar dat ben ik vergeten. Een prachtig boek over Franz Kafka (1883 – 1924). Macht heeft een totalitair karakter en dat roept weerstand en verzet op, ik herinner me sprekende voorbeelden in dat boek, maar zonder het bij de hand te hebben, kan ik daar niet helder genoeg over schrijven. We kennen de begrippen Kafkaësk en Kafkaïaans: op onaangename wijze getroffen worden door botte tegenwerking die je bijna wanhopig maakt. "Wie ooit uren heeft moeten wachten in de wachtkamers van de overheid of van het ene loket naar het andere is gestuurd zonder ook maar een stukje verder te komen in de ambtelijke mallemolen, of zich benadeeld voelt door een anonieme, maar niet minder effectieve staatsmacht, kan zich het personage uit de roman van Kafka voelen", schrijft Hein Pragt. Justitie bevindt zich in groot gebouw middenin Utrecht, daaronder een parkeergarage. Om te bezuinigen hebben ze per direct de parkeerkaart van het personeel ingenomen. "Zoek het maar uit mensen."

De lucht is bijna zwart, met vegen geel, beige en toch nog violet. Je kunt je werkelijk verbazen over zoveel schakeringen in de avondschemer, het is 17:10 uur. Schrijven maakt me rustiger.

[© MN, 'Een nadere bezinning' met een foto van Frans Kafka. Het is 18:00 uur, de lucht is volmaakt zwart.]

24 november 2010

Dit is het mooiste en eenvoudigste gebaar dat wij kunnen maken, dat we ons voornemen en waarop we ons verheugen, zowel in het geven als het ontvangen. De roos, het symbool van liefde, van verzoening, van verbeelding en eenheid. Hier telt in geen enkel opzicht welke grens dan ook. Ik ben er vaak in welk huis mee thuisgekomen en ervoer de vreugde ervan, alleen heb ik nooit begrepen waarom het eigenlijk een oneven aantal moet zijn. Ik kreeg dan de liefste kus. Misschien sluimerden er wel verborgen verwachtingen die alleen bij geduld uit de plooien van de tijd zouden komen. (100 woorden)

[© MN, photo: "Gentle strenght" by Kcanmer.]

25 november 2010

De adventstijd, de tijd voor kerst, de tijd om in het bijzonder stil te staan bij hen die ons zijn voorgegaan, onze dierbaren. Wij, de nog levenden, en de doden. Maar ook wij en de zeer kwetsbaren, de thuislozen, zoals hier de man op een graf zijn unieke slaappleats heeft gevonden. Ik heb al levenslang een zwak voor hen en die eigenschap kan ik in mijn biografie ook plaatsen, duiden, maar dat laat ik hier terzijde. Ik heb op een naïeve manier mijn lessen met hen geleerd, maar 'bekijk' hen met sympathie en hoop. Is mijn leven niet even kwetsbaar? (100 woorden)

[© MN, in de reeks 100 woorden; photo "Dead comfy" by Kamyar Adl in Oxford.]

26 november 2010

Toen ik dit Zweeds jochie zag, dacht ik terug aan mezelf, ongeveer van dezelfde leeftijd en wonend in Enschede, in de Pijlhovenstraat. Er moet misschien nog een foto van zijn, met een arm in het gips en op de schouder een Ka, de Ka die nu nog mijn postvogel is of met wie ik in gesprek ben. Mijn wijze vogel. In die tijd ging ik vaak mee met meneer Stoel; met zijn Ford Anglia bracht ik sigaretten rond, zoals ik vele jaren later in Rosmalen op zondagmorgen bij Joke, van bakkerij Jet Verbiezen, achter op de groene scooter boodschappen bezorgde. (100 woorden)

[© MN, in de reeks 100 woorden. Photo: "Boy with a bird" by Anders Ludvigson.]

27 november 2010

Heuglijks nieuws van deze aard, als levende vrucht van twee geliefden, één hartstocht, is tegelijk een bron van verwondering, vertedering en vertroeteling. Ik heb een zoon en kan het weten. Lyrisch was ik, zijn lieve moeder lag er uitgeteld bij. Je weet dan nog niet wie hij worden zal, maar die hij is geworden, schenkt ons verwondering, voldoening en respect, wetende hoe hij al vele bestormingen des levens heeft doorstaan en met wijsheid weet vooruit te zien. Een jongeman van twee oud-geliefden die elkaar opnieuw verstaan en in hem een van de breuken weer helen, hetgeen een gelukkige verbinding maakt. (100 woorden)

[© MN, De man, een oud-geliefde en hun wijze zoon, in de reeks 100 woorden. 6 Juli 1988, een warme zomerdag, 's middags rond de klok van drie in het Radboudziekenhuis. Ik geloof niet dat we een meisjesnaam hadden want we wisten dat een jongetje zou worden. Wat een belevenis. Hij was antiborstvoeding. We woonden in een piepklein huis aan de Voorstadslaan. Zijn moeder is vandaag jarig, van harte gefeliciteerd S. Foto van Angela Bacon-Kidwell.]

28 november 2010

De herfst en nog een stukje winter zijn al levenslang mijn moeilijkste periode. Na mijn geboortedag, 4 februari, neemt het nauwelijks te omschrijven 'zware gevoel' geleidelijk, eigenlijk onmerkbaar af. Mijn tweelingzus Erna nam bij m'n moeder de grootste plaats in. Ik kwam een of twee uur later, het was feitelijk al net de 5de, en was een breekbaar mensje. Altijd ging het verhaal dat niemand mij in de armen durfde te nemen, wat over het algemeen bij tantes en grote nichtjes een onweerstaanbare behoefte is. Nog altijd breekbaar, maar ik houd van het leven, en andersom, geen verdienste maar dankbaarheid. (100 woorden)

[© MN. Photo: "Autumn has gone" by Herman Cater.]

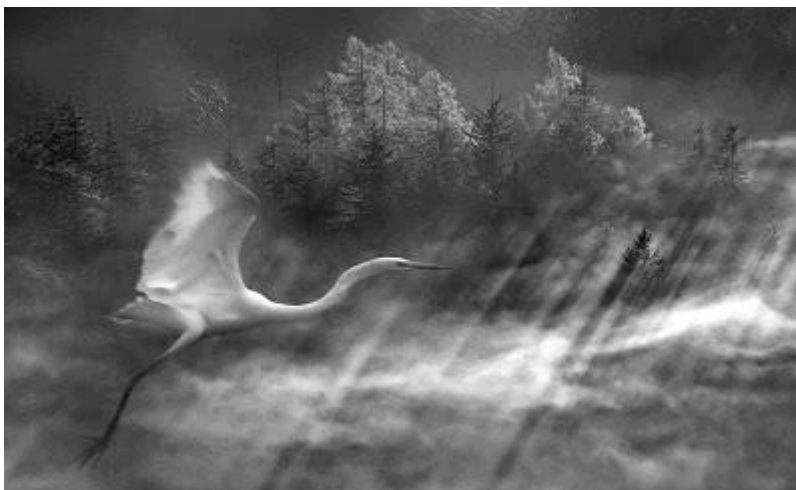
29 november 2010

Situaties en emoties zijn te ensceneren. Het meest indrukwekkend en openbaar zie je dat bij 'living statues', zandsculpturen en andere openbare kunst, beter nog, in alle kunst en elk vertelt een eigen verhaal, dat is juist de bijzondere schoonheid ervan. Elk woord van mij is overbodig, ik kan hooguit fluisteren, 'ik denk aan de pose van de kwelling', het ver weg zijn van elke zorg en dat is zelden iets van een moment – niet dat het chronisch moet zijn, maar het sleept je door de tijd. De houding, het nonchalante kleed, licht en kleur accentueren het brein van de kwelling. (100 woorden)

[© MN, in de reeks 100 woorden, bij een foto van CelineM. Misschien zag ik het wel als spiegelbeeld, maar een veel oudere man, in februari 62, wel met zulk lang haar; ik ben niet ver van zorg, maar ken de dagelijkse onoplosbare kwelling van schedel tot voetzool. Wat een ander van dat geklaag vindt, kan me niet schelen, dan denk ik, 'je zult het maar hebben'. Mijn weblog is er voor biografische notities.]

30 november 2010

Een foto vertelt uit zichzelf een verhaal, dat is nu juist de schoonheid ervan (46)

Het Sanskriet voor Zonnegroet, zo leert me Wikipedia, ademhalingstechnieken in de yoga, een eerbiedige buiging voor de zon. Surya is ook wel de zonnegod die een door zeven paarden getrokken hemelwagen bestuurt. Ik moest het wel opzoeken want het intrigeerde me waarom de fotograaf, Matjaz Cater, deze foto de titel gaf van 'Suryanamaskar', een subliem moment.

Is het een kraanvogel? Ja, een net opgestegen Tancho-kraanvogel, een symbool van kracht en pure schoonheid als ik de afbeeldingen op google vergelijk, - wat een kennis binnen enkele minuten vandaag de dag, dat is toch verwonderlijk? Maar de foto zelf kan me langer dan een kwartier vasthouden, meenemen op zijn vlucht door het wazige land.

Ik word een kraanvogel.

[© MN, in de reeks 'foto's, schilderijen en beelden vertellen een eigen verhaal, dat ...' bij een foto van Matjaz Cater.]

30 november 2010

Het zijn de kleuren die me aanspreken, maar ik geloof toch dat ik terugkeer naar het rustige, chique (goed, ook wat saaie) zwart, - maar er is ook aarzeling. Dat tv-scherm en het lampenkapje bevallen me niet, maar des te meer dat kleurengamma. Een vriendin uit het Utrechtse heuvelland zegt altijd: "Een mens z'n zin, een mens z'n leven." Ik ben veel te impulsief bezig, en in het hof des konings luidt het parool: "bij twijfel, niet doen", dat is een sterk motief. Morgen is het 1 december en doe ik de zwarte mantel weer aan. Dat is mijn standvastigheid. (100 woorden)

[© MN, in de reeks 100 woorden bij een sjabloon van Blogger. Om dat te vieren kies ik mijn 100 woorden tellende Taal bij de gevelsteen van GerdaYD. En de oude instellingen van het zwart moet ik ook weer trachten terug te vinden. Uren later: ik ben NU helemaal niet standvastig, geloof ik – misschien blijft het een poosje zo, vind het best mooi. Eigenlijk dus een overbodige tekst.]

1 december 2010

Ik vind dat deze gevelsteen ook in mijn archief bewaard mag blijven. Even ontleden. De gedachte is de moeder van het woord, het woord dat vleugels krijgt zodra het van mijn lippen valt, gesproken of geschreven. Het tijdstip is niet van belang. Bij nacht en ontij vindt het als verstild fenomeen zijn weg, zijn bestemming. Het woord bereikt de ander op de vleugels die het van de gedachte meekrijgt, zodra wij vinden dat die ander het moet horen of onder ogen moet krijgen. Wie is de auteur? Sommigen vinden dit kitsch, maar ik noem het poëzie met een filosofische lading. (100 woorden)

[© MN, in de reeks 100 woorden, bij een foto van GerdaYD, genomen ergens in Den Haag. ... omdat de auteur het terecht aanwijst als een verstild fenomeen, klik op foto. ... en dat tv-scherm en het lampenkapje zijn op het weblog gelukkig niet te zien.]

2 december 2010

Het woord kan dit niet overtreffen. Het is een van de actuele natuurfoto's uit het rijke museum van Klaproos, die dagelijks wel 60 lezers trekt. Ze trekt er ook elke dag onvermoeibaar op uit en schiet de mooiste prenten. (Trekken en schieten, wat een rare taal opeens.)

Het is hartje herfst. Veel droge, grijze dagen. Ik blijf het een wonder vinden, dat het wateroppervlak een spiegel is. Ik sta een eind van die trotse boom vandaan, zie aan gene zijde de oever, het meest keert terug als fletse, huiverende streepjes, maar niet die welgevolde boom wiens top ik bijna raken kan. (100 woorden)

[© MN, in de reeks 100 woorden, met foto ergens in de Peel van Klaproos.]

3 december 2010

Je gaf me zoveel goeds mee

Plots verschijnt mijn moeder,
ze lijkt wel geprogrammeerd in mijn ziel,
maar dat was toch andersom?

Weet je dat ik vaak dacht, 'kon ik
maar even om je roepen, of Erna bellen',
"verdomme, die zijn er ook niet meer."

Dit jaar kwam er een beukenboom voor je dochter,
over twee jaar is het veertig jaar geleden en
dan eer ik je met een eik, maar wil je

liever een andere, fluister me dat dan in,
gewoonlijk leef ik met alle zintuigen die je
schonk, "Ja mam, de beste komen van jou."

[© MN, 'IM Mimi, 13 mei 1923 – 3 december 1972. Al 38 jaar begraven in Maliskamp, bij Rosmalen.

'De ooievaar' bracht me ruim een uur later dan mijn in april 2009 overleden tweelingzus.

Photo: "Oak" by Leszek Bujnowski.]

6 december 2010

Een straatmuzikant in Cheltenham opent een bijna vergeten laatje van mijn geheugenkast. Daar ben ik geweest met de broer van een vriendin, in 1969. Hij was juniorantiquair, zou de zaak van zijn vader overnemen maar moest dat bewijzen met de inkoop van goed antiek in Zuid-Engeland. “Misschien kunnen jullie deze man eens opzoeken in Cheltenham. Hij zat in de oorlog bij ons ondergedoken in Oldenzaal”, mijn moeder gaf een briefje met zijn naam. Hij bleek een welgestelde aannemer, heel gastvrij, innemend en een gulle hand. Een zomer later kwamen hij en zijn vrouw naar Nederland. Dit is onaf, wordt vervolgd. (100 woorden.)

[© MN, 'Een trigger naar mijn geheugenkast'. Het gaat niet over deze man, naar het is een schitterend portret van een man met passie. Photo: by André du Plessis. Tot mijn spijt zal er de komende weken van wederkerigheid geen sprake zijn, 't is de moeilijkste tijd waar ik me doorheen moet vechten; misschien kom ik ergens, nu en dan, willekeurig, ik weet 't niet, wel dat ik het moeilijk vind. Na bovenstaand stukje volgen nog drie bijbehorende 100 woorden en vlak voor de verhuizing iets speciaals. Tegen kerstmis zal alles hopelijk in orde zijn, in het van licht vrede. (ook 100 woorden)]

7 december 2010

We reden in zijn tweedehandse Kever naar Oostende, namen de boot naar Dover en kwamen 's avonds om een uur of negen terecht bij een rijke collega van zijn vader bij wie we enkele dagen konden logeren. In Newhurst. "Just after dinnertime, how stupid of you Mari", zei de vrouw met de twee lange vlechten. Mari's vader was de generaal onder de antiquairs, een afgunstig volkje. "Denk eraan", zei hij vlak voor ons vertrek, "je moet met het beste thuiskomen, maar laat nooit merken dat je geld hebt." Zo gedroeg Mari zich ook, alles verliep volgens zijn scenario. Wordt vervolgd. (100 woorden)

[© MN, 'In vader's voetsporen'. 1969. Ik was vooral onder de indruk van die villa in Newhurst, een kast van een huis met enorm hoge schoorstenen. Bestudering van de landkaart wijst uit, dat er geen Newhurst bestaat, wel Ewhurst. Een detail dat ik niet heb onthouden. Photo: South Downs near Kingston East Sussex_Corfe castle by Slawek Staszczu.]

8 december 2010

Ik vond Mari een onhandige snotneus. Hij speelde z'n spelletje en bleef doen alsof de ander – en ik zeker - hem niet doorhad. Geloof wel dat hij de handel in z'n vingers had, ja, uiteindelijk een gladjanus.

Hij reed uitmuntend, maar ook roekeloos. "Je bent er met je kop niet bij", hield ik hem voor, maar hij gaf zelden antwoord. Pas wanneer we dringend moesten pauzeren, vertelde hij in twee zinnen wat hem bezighield. "Dat snap ik, je moet je vader kunnen tonen dat je een goede koopman bent, uit hetzelfde hout gesneden."

"Precies, anders kan ik het wel schudden." (100 woorden)

[© MN, 'De beste koopman'. 1969. Een tweede reisje met Mari zat er toen al niet in. Photo: Paul Butler's Father and Son.]

9 december 2010

Ergens in de tweede week kwamen we aan in Cheltenham. De man uit de oorlog was snel gevonden. We zijn verrast en loyaal onthaald. In zijn donkerblauwe Buick liet hij ons de omgeving zien. Hij herinnerde zich niet veel van de Oldenzaalse tijd. Hij praatte het meest over zijn duiven, behalve wanneer we ergens kwamen waar hij had gebouwd. Ik kon me voorstellen dat hij op rozen zat. Mari leek plots veranderd in een verlegen joch.

De volgende zomer kwam het echtpaar naar Rosmalen. Ik was er zelden bij. Zij en mijn ouders waren elke dag op stap. Een 'vergeettour'. (100 woorden) (Fin)

[© MN, 'Kijk in mijn vergeetboek'. 1969-1970. Er is nadien nooit meer contact geweest tussen beide families. Mijn ouders waren blij toen de week voorbij was. Ze waren helemaal uit hun doen gehaald, dat weet ik nog wel. En dit alles naar aanleiding van de harmonika-man, de straatmuzikant in Cheltenham. Photo: Interieur Plechelmus Basiliek op de Markt in Oldenzaal, - een plaats in mijn hart: mijn grootouders, mijn moeder, de hoek van de Alleeweg en Bentheimerstraat, waar ik dikwijls logeerde en bevriend was met Sjonnie, de zoon van de melkboer die elke dag met zijn paard naar de melkfabriek fietste. (Ook 100 woorden)]

10 december 2010

In vijfmaal zeven dagen ontstaat mijn huis. Het is nu al een weelde. Het gebouw is zijn eigen geluidswal want verkeerslawaaï bestaat daar niet. In het oostelijk licht lijkt het zachte geel en grijs op pastelkrijt. Ik kijk uit over een telkens veranderend landschap dat toch helemaal van zichzelf blijft. Een licht bevroren meer waar overheen het rijp van de bomen zich buigt. En op het tijdelijk witte gras zaten roerloos meer dan een dozijn eenden losjes bijeen. Plots stegen er drie op, reikhalzend naar een effen grijze hemel. Wat zal hier nog méér ontstaan, hier, waar ik ga wonen? (100 woorden)

[© MN, 'Mijn verwondering'. Foto (klik) van Marieke, vanaf balkonrand nr. 107, mijn Tromgeroffel. Nu is het al weer anders dan gisteren. De rijp is opgelost, de eenden zijn weg en het licht is minder fel. Er vloog wel een fazant voorbij. Een kwartiertje later begon het woest te sneeuwen. In het midden van dat meer bevindt zich zowaar een eilandje. Zo blijft Het eiland, waar zich in emotionele zin zoveel heeft afgespeeld, voor altijd mijn persoonlijke catacombe.]

11 december 2010

Gisteren zei ik: "Binnen een generatie ben ik vermengd met stof, spoorloos." Heb daar vrede mee. Er is slechts één conclusie uit te trekken: leef dan vooral nú. Het komt aan op het heden. En in moeilijke tijden kun je je het beste voorhouden, dat 'ook deze weg ergens toe leidt', dat is mijn leven lang al gebleken, ook en zelfs het afgelopen jaar. Niet wachten, geen kop in het zand, maar hoog, misschien wel als een vogelkop. Lééf man, mogelijk laat je nog wel een karrenspoorje achter, maar in wezen is dat volstrekt onbelangrijk. Eenmaal dood, stopt je weg. (100 woorden)

[© MN, 'Ik ben nog op weg'. Photo by Adrian Donoghue. Toegegeven, lang niet alle wegen die ik ben gegaan, zijn goed geëindigd, maar daarom waren ze niet zinloos. Zelfs die vogelkop blijkt van betekenis, ondanks die eeuwige pijn, maar mijn weblog en vele ontmoetingen zijn de vrucht ervan. Misschien vormen ze wel een beter karrenspoor dan de boeken die ik schreef. Ach, ik ben een zeer huiverig draadje vergeleken bij al die groten uit de menselijke geschiedenis, zoals Socrates, Seneca, Augustinus, Dante, Pascal, Montaigne en nog wel een duizendtal, veel later blijkt wie deze eeuwen overleven. Stof of vrucht. ° 100 woorden °]

16 december 2010

Poetry in my mind

Wat is er aan de hand dat het verkeer
op sloffen gaat? Er waait een woeste sneeuw
over het land en plukt zo de behoedzaamheid
uit je hersens, of beter, de zelfoverschatting -

op zeshoog kan ik gadeslaan hoe
de wereld een schepping kan zijn die
we niet in de hand hebben; denk aan 'aandacht',
weten we meteen hoe talrijk de bronnen ervan zijn -

niet meer dan wat gedachten uit de waarneming
getekend in het witte krijt, zoals de strooiwagens
zijn uitgerukt om zout of pekkel te spreiden, terwijl
ik met volle teugen geniet van "FemmeClassique" en

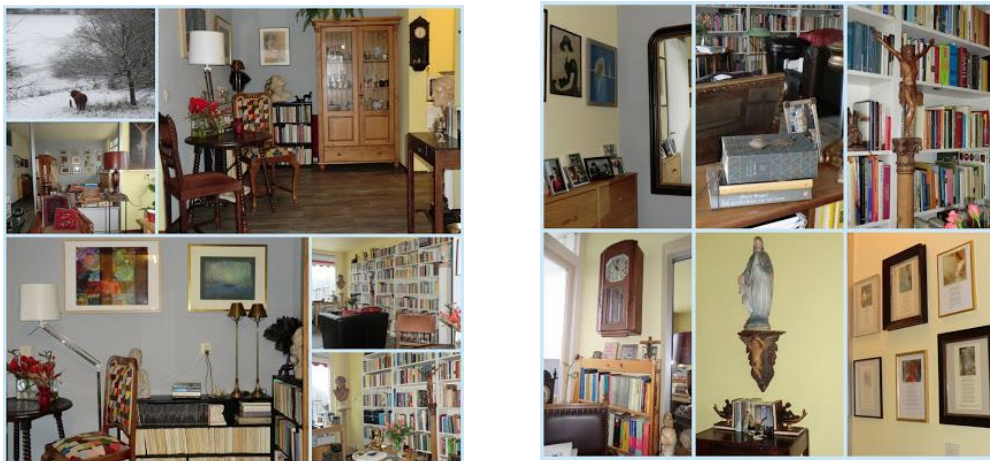
weet dat we altijd alles uit de kast halen
om de schepping de baas te blijven, dat is
toch geen poëzie, maar een observatie
die ik als een spandoek op mijn akker zet:

"I'm sorry, no poetry for the moment"

[© MN, 'Nu even niet', 13 december 19:42 uur. Waarom laat ik mijn pen ook niet liggen wanneer ik haast niet weet hoe ik mijn hoofd moet houden,- maar mijn hoofd is zo vol, 't is er altijd vloed. I'am waiting with a shaky head, the metamorfose is near, it confuses me and I am happy with M., the guide of my heart - it is peak hours rod run with this pain. Nevertheless, I am really grateful, full amazement and friendship. (Op 16 december om 15:50 uur verlieten de Topverhuizers, tegen de jachtsneeuw in, de H. Marsmanstraat.) – Het is 21:09 uur: natuurlijk is er nog veel te doen, en stapels paperassen die weg kunnen, maar het is al hélemaal mijn huis!

<http://www.youtube.com/user/CaherineLaGrande#p/a/u/1/rblk4FNsUdg> - Photo by Daniel Metz.]

18 december 2010

De eerste dag van mijn late leven

Na het ontbijt keerde ik noodgedwongen terug naar bed, maar een kwartier later besloot ik me aan te kleden. Daar brak de spanning en leek ik een onvermoeibaar mens. Voor het eerst verscheen een Schotse hooglander. Ontroering en verwondering maakten zich van mij meester – alle voorgaande vrees verdween. Met dankbaarheid kijk ik haar aan die mij nabij was en zal blijven, zij op zes, ik drie lager. In de avond maak ik drie collages en hoor het pianospel van Joep Lans en Ferdinand Groos, “Cadanz Immortale”. Zo oud mogen worden, was mijn levenswens. (100 woorden)

[© MN, ‘Vervult van toekomst’ bij drie collages van nr. 107. (Klik op afbeelding, daarna, vermoedelijk, nogmaals.) Welterusten, dank voor aldoor alle steun.]

22 december 2010

Het land had een doorheen te slonzen witte vacht. Ik was monter opgestaan, maar moest opnieuw naar bed. Kwaad of ontmoedigd over mijn in pijn vastgesnoerd leven. De levensgang van Rainer Rilke is zo gebonden aan angsten en kwellingen dat ik het boek terzijde schoof. Tranen vloeiden als onkruid. Waar is de vreugde gebleven? Een glimlach toen even dat kolossale bruine koebeest traag voorbijliep. Van de vijf verstreken uren lag ik er drie te bed. Het zou ook een wonder zijn wanneer dit plotseling anders zou zijn. Dit etmaal heb ik uiteindelijk ruim 18 uur geslapen. Zo'n slurpgeest is angst. (100 woorden)

[© MN. Het is de heroriëntatie in mijn bestaan, waarin ik, evenals in 1949, maar traag tevoorschijn kom. Ik kan niet alles verklaren uit diepe moeheid & verdriet & zo geringe veerkracht. Ik ben onthutst, teleurgesteld, aangedaan over de aanhoudende pijn van schedeldak tot schouderblad. De huisarts ziet weinig heil in de huidige medicatie; 18 januari ga ik hier naar de pijnpoli, nog slechts voor een intakegesprek. Ik ben werkelijk blij met jullie gulle hand van warme verwelkoming en hoopvolle wensen.]

23 december 2010

Ik wens allen van harte een hoop- en vreugdevol, vredig en gezond nieuwjaar, een jaar met veel vlokjes voorspoed, vertrouwen en geluk, zoveel vlokjes als er minuten zijn.

Het is goed elkaar dat te wensen.

[© MN, Kerstwens 2010, met een foto van Marinus Wieten, "Morning glory".]

29 december 2010

Alle volkeren zijn op weg

De tijd tikt alleen vooruit, meer
dan een half miljoen minuten per jaar,
al eeuwen in hetzelfde tempo;

daarom is er alleen maar groei
in beschaving en techniek en welvaart,
maar niet per se in rechtvaardigheid.

..... "in hetzelfde tempo", daarom bereiken
we elk jaar een vast moment waarop we elkaar in
wel honderd varianten zegenen met goedheid,

daar doe ik nooit voor onder, - en ik wil ook niet
de filantroop uithangen, maar die armste delen
van de wereld, mogen die ook eens gaan ervaren

wat vooruitgang betekent? Als zij maar moeten
aanmodderen, schrapen uit lege potten, dan blijft
de wereld bestempeld met onrechtvaardigheid

en wat stelt die zegen van goedheid dan voor,
minder dan een hypocriet gebaar van egoïsme,
waarom noemen we dat nog beschaving?

[© MN 'Een gezond en eerlijk nieuwjaar', van harte –
met een door mij bewerkte foto van de 1x.com-fotograaf Lahor.]